

ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΚΤΥΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΚΑΓΚΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΑΜ: 0189

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ 2012

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κατά την διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας, η σωστή καθοδήγηση, η συνεχής επίβλεψη καθώς και η ψυχολογική υποστήριξη που έλαβα διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην ολοκλήρωσή της. Για το λόγο αυτό θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Νικόλαο Κρεμμύδα για την υπομονή, την παρότρυνση και την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε όλο αυτό το χρονικό διάστημα.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους τους ανθρώπους, καθένας με τη δική του συμβολή, που με βοήθησαν να ολοκληρώσω την πτυχιακή μου εργασία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής είναι να παρουσιάσει τη γενικότερη εικόνα της αγοράς εργασίας στον ευρωπαϊκό χώρο και στη χώρα μας και ειδικότερα τα επίπεδα της ανεργίας και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες για τον περιορισμό τους.

Στη μελέτη που ακολουθεί γίνεται μια προσπάθεια παρουσίασης του φαινομένου της ανεργίας από μακροοικονομική σκοπιά και της διαμόρφωσής του στον ευρωπαϊκό χώρο. Μέσα από την ανάλυση των δομών και των θεσμικών πλαισίων που θεσπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναλύονται οι κατευθυντήριες γραμμές, τα μέσα των ευρωπαϊκών πολιτικών για την καταπολέμηση της ανεργίας και οι προκλήσεις που παρουσιάζονται στην προσπάθεια περιορισμού του μεγέθους μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο και διεθνοποιημένο περιβάλλον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	10
Ανεργία	10
1.1 Ορισμός ανεργίας.....	10
1.2 Είδη Ανεργίας	11
1.2.2 Διαρθρωτική ανεργία.....	11
1.2.2 Ανεργία Τριβής.....	12
1.2.3 Κυκλική ανεργία.....	13
1.2.4 Συγκεκριμενομένη ανεργία	14
1.3 Τρόπος Υπολογισμού Ανεργίας.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	17
Η Ανεργία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	17
2.1 Η Ανεργία στην Ευρωζώνη.....	17
2.2 Η εξέλιξη της ανεργίας στην ευρωζώνη τα τελευταία χρόνια.....	18
2.2.1 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ευρωζώνη με βάση το φύλο.....	20
2.2.2 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ευρωζώνη για τους νέους.....	21
2.3 Γενικά Στοιχεία για την ιστορική πορεία της ανεργίας στην Ελλάδα	24
2.4 Οικονομικές εξελίξεις στη χώρα και επηρεασμός του μεγέθους της ανεργίας..	24
2.4.1 Ποσοστά ανεργίας στη χώρα μας.....	25
2.4.2 Ποσοστά ανεργίας με βάση το φύλο	26
2.4.2 Ποσοστά ανεργίας με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	29
Η Ευρωπαϊκή Ένωση	29
3.1 Γενικές πληροφορίες – Η ένταξη της Χώρας μας στην ΕΕ	29
3.2 Όργανα και Θεσμοί Ευρωπαϊκής Ένωσης	30
3.2.1 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	31

3.2.2 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	32
3.2.3 Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	34
3.4 Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απασχόλησης	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	38
Ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση και τη μείωση της ανεργίας στον ευρωπαϊκό χώρο.....	38
4.1 Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ για την Απασχόληση	38
4.1.1 Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.....	38
4.1.2 Ανάπτυξη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού.....	39
4.1.3 Βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης	40
4.1.4 Καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού	40
4.2 Ευρωπαϊκή Δέσμευση για την Απασχόληση	41
4.2.1 Μέτρα για την προώθηση της απασχόλησης.....	42
4.2.2 Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων	42
4.2.3 Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση	43
4.2.4 Κινητοποίηση των κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων.....	43
4.3 Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης: Ευελιξία με Ασφάλεια (Flexicurity)...	44
4.3.1 Ευελιξία με Ασφάλεια – Ορισμός	44
4.3.2 Στοιχεία της ευελιξίας με ασφάλεια	45
4.3.3 Πολιτικές για την ευελιξία με ασφάλεια: η εμπειρία των κρατών μελών...	46
4.3.4 Ευελιξία με Ασφάλεια και Κοινωνικός Διάλογος.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	49
Μέσα Ευρωπαϊκών Πολιτικών.....	49
για την Απασχόληση και την Καταπολέμηση της Ανεργίας.....	49
5.1 Το Ευρωπαϊκό παρατηρητήριο απασχόλησης	49
5.2 PROGRESS (2007-2013) - Κοινοτικό πρόγραμμα για την απασχόληση και την αλληλεγγύη.....	50
5.2.1 Στόχοι Προγράμματος	50
5.2.2 Τομείς Δραστηριότητας και Είδη Δράσης.....	51
5.2.3 Πρόσβαση στο Πρόγραμμα και Συμμετοχή Τρίτων Χωρών	55
5.2.4 Χρηματοδότηση.....	56
5.2.5 Παρακολούθηση και Αξιολόγηση	57
5.2.6 Νομικό Πλαίσιο	57

5.3 EURES: το ευρωπαϊκό δίκτυο για την απασχόληση και την κινητικότητα των εργαζομένων.....	58
5.4 EUROPASS –Υπηρεσία κινητικότητας των πολιτών.....	60
5.5 Ευρωπαϊκό δίκτυο εθνικών κέντρων ενημέρωσης για την αναγνώριση και την πανεπιστημιακή κινητικότητα (ENIC-NARIC).....	63
5.5.1 Δίκτυο ENIC.....	63
5.5.2 Δίκτυο NARIC.....	64
5.6 Πρόγραμμα αμοιβαίας μάθησης στον τομέα της απασχόλησης.....	65
5.7 Διαρθρωτικά Ταμεία και Ταμείο Συνοχής.....	66
5.8 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (2007-2013).....	68
5.8.1 Πεδίο εφαρμογής.....	69
5.8.2 Προτεραιότητες.....	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	71
Στρατηγική «Ευρώπη 2020»	71
6.1 Αξιολόγηση των αναγκών σε δεξιότητες και των αναγκών της αγοράς εργασίας έως το 2020.....	72
6.1.1 Επέκταση της αγοράς εργασίας με αυξανόμενη κυριαρχία του τομέα των υπηρεσιών.....	73
6.1.2 Αυξημένη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης και κίνδυνος πώλωσης της αγοράς εργασίας.....	74
6.2 Πρόβλεψη και αντιστοίχιση: Η πρωτοβουλία «Νέες Δεξιότητες για Νέες Θέσεις Εργασίας».....	76
6.2.1 Αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών.....	77
6.2.2 Ενίσχυση της Ικανότητας της Ένωσης για Έγκαιρη Πρόβλεψη.....	78
6.2.3 Εμβάθυνση της διεθνούς συνεργασίας.....	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	82
Απασχόληση και κοινωνική.....	82
πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση	82
7.1 Ευρωπαϊκές Αξίες για το παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.....	82
7.1.1 «Ενότητα στην πολυμορφία», η παρούσα κατάσταση των Ευρωπαϊκών μοντέλων.....	83
7.1.2 Προκλήσεις για την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού της Ενιαίας Ευρώπης.....	84
7.1.3 Αντιμετώπιση των προκλήσεων – Συστάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....	86

7.2 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην παγκοσμιοποίηση (Προστασία της απασχόλησης).....	88
7.2.1 Κριτήρια παρέμβασης	88
7.2.2 Παρεχόμενες Χρηματοδοτήσεις.....	89
7.3 Κοινωνικός Διάλογος και Συμμετοχή των εργαζομένων.....	91
7.3.1 Η συμβολή του κοινωνικού διαλόγου στην ανάπτυξη και την απασχόληση	92
7.3.2 Κοινωνικός Διάλογος και Διεθνής Συνεργασία	93
7.4 Τριμερής κοινωνική σύνοδος κορυφής για τη μεγέθυνση και την απασχόληση	93
7.4.1 Σύνθεση	94
7.4.2 Θεσμοθέτηση των άτυπων κοινωνικών συνόδων κορυφής	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	97
Γενικά Συμπεράσματα	97
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	100

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σύγχρονη αγορά εργασίας ο κίνδυνος της ανεργίας καταλαμβάνει οποιονδήποτε επιθυμεί, αλλά αδυνατεί να εργαστεί. Καθώς το κλασικό μοντέλο της εξαρτημένης εργασίας συνεχώς υποχωρεί έναντι των άτυπων μορφών εργασίας, διευρύνονται βαθμιαία οι κατηγορίες εργαζομένων που στερούνται κοινωνικής προστασίας κατά της ανεργίας. Η συνεχώς μεταβαλλόμενη εργασιακή πραγματικότητα έχει διευρύνει τους στόχους και τα υποκείμενα της προστασίας από την ανεργία, χωρίς η νομοθεσία να παρακολουθεί αυτές τις μεταβολές.

Το φαινόμενο της ανεργίας που παρουσιάζεται ανά το παγκόσμιο και όχι μόνο στις ευρωπαϊκές χώρες, εμφανίζεται τώρα με απειλητικές «διαστάσεις» και στην πατρίδα μας. Η ανεργία που μαστίζει τη σημερινή κοινωνία μας, θα μπορούσε δικαιολογημένα να χαρακτηριστεί ως μια σύγχρονη πληγή. Σύμφωνα με έρευνες, οι εμπειρογνώμονες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το φαινόμενο της ανεργίας σήμερα κτυπά κόκκινο και ότι η οικονομική ύφεση λόγω της οικονομικής κρίσης σε όλους τους τομείς της εργοδοτούμενης απασχόλησης θα συνεχιστεί και θα αυξηθεί με αλματώδεις ρυθμούς τα επόμενα χρόνια, αν δεν αναληφθούν δραστικά μέτρα.

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής είναι να παρουσιάσει τη γενικότερη εικόνα της αγοράς εργασίας στον ευρωπαϊκό χώρο και στη χώρα μας και ειδικότερα τα επίπεδα της ανεργίας και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες για τον περιορισμό τους.

Για τον λόγο αυτό, η εργασία αποτελείται από επτά Κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έννοια της ανεργίας όπως προκύπτει από τη μικροοικονομική θεώρηση, τα είδη της και ο τρόπος υπολογισμού της ως ποσοστό του ανθρώπινου δυναμικού. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα επίπεδα της ανεργίας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναλυτικότερα στη Χώρα μας και η κατανομή του με βάση τόσο δημογραφικά όσο και κριτήρια εκπαίδευσης. Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται ο θεσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα θεσμικά όργανα στα οποία εναπόκειται ο έλεγχος και η λειτουργία της. Στο επόμενο κεφάλαιο, παρουσιάζονται οι

κατευθυντήριες γραμμές που έχει θεσπίσει η ΕΕ για την απασχόληση και η πολιτικές της όσον αφορά την μείωση της ανεργίας. Καταγράφονται οι στόχοι και κυρίως οι βασικές αρχές που προωθεί η ΕΕ στο επίπεδο των κρατών-μελών όσον αφορά το οικονομικό πλαίσιο της αγοράς εργασίας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην αρχή «Ευελιξία με Ασφάλεια», που αποτελεί την βασική αρχή στην διαμόρφωση της αγοράς σύμφωνα με την ΕΕ. Στο πέμπτο κεφάλαιο αναφέρονται εκτενώς τα μέσα που χρησιμοποιούν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ για την προώθηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας. Γίνεται αναφορά σε προγράμματα διευκόλυνσης στην ανεύρεση θέσεων εργασίας όπως το PROGRESS αλλά και σε κοινοτικά εργαλεία που έχουν θεσπιστεί και εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό όπως EURES δηλαδή το ευρωπαϊκό δίκτυο για την απασχόληση και την κινητικότητα των εργαζομένων, το EUROPASS και ENIC-NARIC δηλαδή Ευρωπαϊκό δίκτυο εθνικών κέντρων ενημέρωσης για την αναγνώριση και την πανεπιστημιακή κινητικότητα. Στο έκτο κεφάλαιο περιγράφονται οι στρατηγικοί στόχοι που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την απασχόληση, την αγορά εργασίας και τα επίπεδα ανεργίας σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Αναλύονται τόσο οι προκλήσεις και οι αλλαγές που θα παρουσιαστούν στις απαιτήσεις και στη διάρθρωση της αγοράς εργασίας αλλά και τα μέτρα που θα ληφθούν και σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα. Στο έβδομο κεφάλαιο αναλύεται η απασχόληση στην ευρωπαϊκή ένωση από τη σκοπιά της κοινωνικής πολιτικής και των προκλήσεων του παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργεί.. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις δομές που έχουν διαμορφωθεί για την επίτευξη του κοινωνικού διαλόγου και τα θεσμικά πλαίσια για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς εργασίας και την προστασία τόσο των εργαζομένων όσο και των ανέργων στην λογική της ευρωπαϊκής σύγκλισης. Τέλος, στο τελευταίο κεφάλαιο εξάγονται τα γενικότερα συμπεράσματα από την εκπόνηση της παρούσας μελέτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ανεργία

1.1 Ορισμός ανεργίας

Ανεργία υπάρχει στην οικονομία, όταν ο παραγωγικός συντελεστής εργασίας δεν απασχολείται πλήρως. Η ανεργία μετριέται με το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που αδυνατεί να βρει κατάλληλη απασχόληση. Ειδικότερα, άνεργοι είναι τα άτομα εκείνα που είναι διατεθειμένα να εργαστούν με την αμοιβή και γενικότερα με τις συνθήκες που ισχύουν στην αγορά για το είδος της εργασίας που προσφέρουν και δε μπορούν να βρουν απασχόληση.¹

Άνεργος δηλαδή θεωρείται όποιος έχει τις ικανότητες, θέλει να βρει εργασία και παρά τις προσπάθειες του, δεν κατορθώνει να εργαστεί (αθέλητη ανεργία). Αντίθετα, δε θεωρείται άνεργος όποιος έχει τις ικανότητες και την ευκαιρία αλλά δε θέλει να εργαστεί (ηθελημένη ανεργία). Απλώς δεν προσφέρει την εργασία του στην τρέχουσα τιμή του είδους αυτού εργασίας ή δε δέχεται τους όρους απασχόλησης που επικρατούν στην αγορά.²

Συνεπώς, ανεργία καλείται το οικονομικοκοινωνικό φαινόμενο κατά το οποίο υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά εργασίας, δηλαδή η προσφορά εργασίας είναι μεγαλύτερη από τη ζήτησή της. Υπάρχει με άλλα λόγια, διαθέσιμο και πρόθυμο εργατικό δυναμικό στην αγορά εργασίας αλλά δεν υπάρχουν οι αντίστοιχες θέσεις για να τις πληρώσει. Σε κάθε εποχή και σε κάθε κοινωνία εμφανίζεται το φαινόμενο της ανεργίας, άλλοτε σε μεγαλύτερο και άλλοτε σε μικρότερο βαθμό, κυρίως όμως πλήττει τις ευπαθείς και αδύναμες κοινωνικές ομάδες.

¹ Αγαπητός Γ., *Οικονομικό Λεξικό*, Έκδοση 1η, Αθήνα 2002.

² Αγαπητός Γ., *Οικονομικό Λεξικό*, Έκδοση 1η, Αθήνα 2002.

1.2 Είδη Ανεργίας

Σε θεωρητικό επίπεδο, οι οικονομολόγοι συνήθιζαν να κατατάσσουν την ανεργία στην ανεργία τριβής, στη δομική ενεργεία, στην ανεργία που οφείλεται στην ανεπάρκεια της ζήτησης και στην κλασική ανεργία. Παρακάτω παρατίθεται αναλυτικότερα τα είδη της ανεργίας όπως έχουν καθιερωθεί από την οικονομική ανάλυση.

1.2.2 Διαρθρωτική ανεργία³

Το είδος αυτό της ανεργίας είναι συνυφασμένο με την έννοια της δυναμικής οικονομίας, η οποία προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις που δημιουργούνται είτε από τη διαθεσιμότητα παραγωγικών συντελεστών, πηγών ενεργείας κ.λπ. είτε από την τεχνολογική πρόοδο. Ιδιαίτερα στην τελευταία περίπτωση της τεχνολογικής προόδου και των νέων μεθόδων παραγωγής μπορούμε να δούμε εύκολα γιατί η «πρόοδος» μπορεί να αποτελέσει την αιτία για μείωση της απασχόλησης ή αύξηση της ανεργίας.

Αναπόφευκτα, με τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας, δημιουργείται χάσμα μεταξύ ζήτησης και προσφοράς εργασίας. Σε ένα βαθμό η μηχανοποίηση της παραγωγής και γενικά η χρήση μεθόδων παραγωγής έντασης κεφαλαίου μειώνει τη ζήτηση εργατικών χεριών, βραχυχρόνια τουλάχιστον. Αλλά και αν υποτεθεί ότι συγχρόνως δημιουργεί νέα ευκαιρίες απασχόλησης, η προσφορά εργασίας του τύπου που απαιτούν οι νέες μέθοδοι παραγωγής ακολουθεί με χρονική υστέρηση ανάλογα με το χρόνο που απαιτείται για την απόκτηση των σχετικών γνώσεων από τους εργάτες που απασχολούνται σε παρόμοιας φύσης εργασία ή και από νέους που εκπαιδεύονται για το σκοπό αυτό. Στο διάστημα αυτό που περνάει όμως έχουμε προσφορά εργασίας σ' έναν τομέα που δεν μπορεί να ικανοποιήσει τη ζήτηση που δημιουργείται σε άλλο

³ Πουρναράκης Ε., *Εισαγωγή στην οικονομική*- Τόμος 1, Αθήνα 2004

τομέα. Η ανεργία αυτή είναι διαρθρωτική ανεργία και βασικά οφείλεται στην έλλειψη ικανοποιητικού βαθμού κινητικότητας του εργατικού προσωπικού από έναν τύπο απασχόλησης σε άλλο.

Εκτός από την έλλειψη κινητικότητας, λόγω αδυναμίας παρακολούθησης των εξελίξεων στον τεχνικό τομέα, μπορεί να έχουμε και διαρθρωτική ανεργία λόγω του μικρού βαθμού κινητικότητας από μια περιοχή σε άλλη σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα. Αν π.χ. δημιουργείται ευκαιρία απασχόλησης για ένα άτομο στη Θεσσαλονίκη αλλά η άμεση μετάβαση εκεί ενός κατοίκου Αθηνών που διαθέτει τα σχετικά προσόντα δεν είναι δυνατή, έχουμε περίπτωση διαρθρωτικής ανεργίας.

Από τα παραπάνω βλέπουμε ότι η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να εξομοιωθεί με την απόσβεση κεφαλαίου. Με την ίδια έννοια που η τελευταία χρησιμοποιείται για την ανανέωση του μηχανικού εξοπλισμού μιας επιχείρησης, και η διαρθρωτική ανεργία είναι κατά κάποιον τρόπο το τίμημα που πληρώνει μια οικονομία για την προσαρμογή και ανανέωση των γνώσεων του εργατικού της δυναμικού.

1.2.2 Ανεργία Τριβής⁴

Ένα άλλο είδος ανεργίας, παρόμοιας φύσης με τη διαρθρωτική, είναι η ανεργία τριβής. Και αυτή η μορφή ανεργίας είναι αποτέλεσμα της δυναμικής αλλαγής σε μια οικονομία, αλλά ο λόγος της εμφάνισής της δεν είναι κυρίως η έλλειψη των σχετικών γνώσεων που απαιτεί η συγκεκριμένη απασχόληση αλλά η έλλειψη ενημέρωσης από τους μη απασχολούμενους για την ύπαρξη ευκαιριών απασχόλησης.

Η ανεργία τριβής εμφανίζεται κυρίως σαν αποτέλεσμα της εκούσιας διακοπής απασχόλησης του εργαζόμενου για ένα χρονικό διάστημα προκειμένου αυτός να βρει καλύτερη εργασία. Στην κατηγορία αυτή της ανεργίας τριβής περιλαμβάνεται ένας μεγάλος αριθμός περιπτώσεων εργαζομένων, που παρουσιάζουν μεγάλη αστάθεια στη συμμετοχή τους στο εργατικό δυναμικό της οικονομίας με την έννοια ότι οι

⁴ Πουρναράκης Ε., *Εισαγωγή στην οικονομική*- Τόμος 1, Αθήνα 2004

υπηρεσίες της εργασίας τους προσφέρονται μόνο κατά διαστήματα. Εδώ μπορούμε να αναφέρουμε το παράδειγμα των φοιτητών, οι οποίοι υπολογίζουν να εργαστούν μέρος μόνο του χρόνου, κυρίως του καλοκαιρινού μήνες, για να χρηματοδοτήσουν τις σπουδές τους. Επίσης, μερικά άτομα εργάζονται μόνο σε περιόδους αιχμής της οικονομικής δραστηριότητας, όπως οι περίοδοι συγκομιδής του προϊόντος στο γεωργικό κλάδο, η περίοδος εορτών Χριστουγέννων κ.λπ. Θεωρητικά, τα άτομα αυτά, από τη στιγμή που αποτελούν μέρος της προσφοράς εργασίας, προστίθενται στο εργατικό δυναμικό μιας οικονομίας και μέχρι να απασχοληθούν θεωρούνται άνεργα. Ας σημειωθεί όμως ότι, σε πολλές χώρες ο ορισμός της ανεργίας δεν συμπεριλαμβάνει μερικές από τις παραπάνω κατηγορίες εργατικού δυναμικού, για το λόγο ότι είναι δύσκολος ο χειρισμός του υποκειμενικού στοιχείου που υφίσταται στον καθορισμό του αν ένα άτομο επιζητεί ενεργώς εργασία και για πόσο χρονικό διάστημα⁵.

Η ανεργία τριβής λοιπόν αποτελεί μέρος της συνολικής εργασίας σε κάθε κοινωνία και οικονομία ανεξάρτητα από το μέγεθος και το στάδιο ανάπτυξης της. Στις πιο αναπτυγμένες οικονομίες με μεγάλους πληθυσμούς η ανεργία τριβής ανέρχεται σε υψηλότερα επίπεδα από ότι σε μικρές χώρες.

Είναι ίσως αξιοπαρατήρητο εδώ ότι, ενώ η ανεργία τριβής είναι αναπόφευκτη για κάθε οικονομία και επομένως πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μόνιμο στοιχείο της, αν εξεταστεί από τη σκοπιά του ατόμου είναι προσωρινής φύσης.

1.2.3 Κυκλική ανεργία

Ο όρος «κυκλική» χρησιμοποιείται με την ίδια έννοια όπως και στη θεωρία των κυκλικών διακυμάνσεων. Το χαρακτηριστικό του οικονομικού κύκλου στη φάση της ύφεσης είναι η μειωμένη ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες λόγω μειωμένων εισοδημάτων. Μια τέτοια μείωση στη ζήτηση αγαθών αναπόφευκτα συνεπάγεται

⁵ Πουρναράκης Ε., *Εισαγωγή στην οικονομική*- Τόμος 1, Αθήνα 2004

μείωση της ζήτησης παραγωγικών συντελεστών, ιδιαίτερα εργασίας, από τον κλάδο παραγωγής της οικονομίας⁶.

Η κυκλική ανεργία λοιπόν είναι το αποτέλεσμα ανεπαρκούς ζήτησης στην οικονομία και υποδηλώνει περίοδο οικονομικής δυσπραγίας. Όταν η ανεργία αυξηθεί και ξεπεράσει τα ποσοστά διαρθρωτικής ανεργίας και ανεργίας τριβής που θεωρούνται «συνήθη» σε περιόδους ομαλής λειτουργίας της οικονομίας, τότε το πρόβλημα της ανεργίας στο σύνολο του παίρνει διαστάσεις ανησυχητικές. Η μορφή αυτή της ανεργίας υποτίθεται ότι μπορεί να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά και δεν δικαιολογείται η ύπαρξη της για μακρά χρονικά διαστήματα, εφ' όσον χρησιμοποιηθεί η κατάλληλη δημοσιονομική πολιτική.

1.2.4 Συγκαλυμμένη ανεργία

Η μορφή αυτή ανεργίας διαφέρει από τις άλλες τρεις στο ότι τα άτομα που συμπεριλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή είναι υποαπασχολημένα μάλλον παρά εντελώς άνεργα. Επομένως, δεν συμπεριλαμβάνονται καν στα στατιστικά στοιχεία ανεργίας. Το πρόβλημα με τη συγκαλυμμένη ανεργία βρίσκεται στη χαμηλή παραγωγικότητα του εργαζόμενου. Παρότι τυπικά ή ονομαστικά απασχολημένοι, οι εργαζόμενοι της κατηγορίας αυτής αποδίδουν προϊόν μικρότερης αξίας από αυτό που δικαιολογεί ο μισθός τους.

Το φαινόμενο αυτό της υποαπασχόλησης παρατηρείται περισσότερο στους γεωργικούς τομείς των υπό ανάπτυξη χωρών. Λόγω της ανεπάρκειας καλλιεργήσιμου εδάφους ο αγροτικός πληθυσμός σε ορισμένες περιοχές υποαπασχολείται με την έννοια ότι το οριακό προϊόν (παραγωγικότητα) μερικών μελών ενός αγροτικού νοικοκυριού είναι πολύ χαμηλό⁷.

Υποαπασχόληση είναι επίσης συνήθης στην τριτογενή παραγωγή, δηλαδή στον τομέα υπηρεσιών, και, σε μικρότερο βαθμό, στη δευτερογενή παραγωγή. Από τον ορισμό της έννοιας της, θα έλεγε κανείς ότι η συγκαλυμμένη ανεργία δεν έχει αυτοτελή

⁶ Πουρναράκης Ε., *Εισαγωγή στην οικονομική*- Τόμος 1, Αθήνα 2004

⁷ Πουρναράκης Ε., *Εισαγωγή στην οικονομική*- Τόμος 1, Αθήνα 2004

χαρακτήρα όπως στην περίπτωση των τριών άλλων ειδών ανεργίας. Θα μπορούσε ίσως να χαρακτηριστεί ως μια απόχρωση της κυκλικής ανεργίας, αφού η αύξηση της συνολικής ζήτησης αναπόφευκτα θα μετέτρεπε την υποαπασχόληση των ατόμων σε πλήρη απασχόληση. Ενώ ένα τέτοιο επιχείρημα μπορεί να ευσταθεί για το δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα, δεν είναι όμως τόσο πειστικό για την περίπτωση της γεωργίας όπου η συγκαλυμμένη ανεργία σε πολλές χώρες έχει μόνιμο χαρακτήρα και παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις. Η τόνωση της ζήτησης στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να έχει αποτελέσματα μακροχρόνια αν δεν επιτευχθεί μια πιο ισόρροπη συμμετοχή των παραγωγικών συντελεστών εργασίας, εδάφους και κεφαλαίου. Το πρόβλημα επομένως έγκειται στην πλευρά της προσφοράς και όχι στην πλευρά της ζήτησης. Αν αυξηθεί η ζήτηση μόνο το αποτέλεσμα θα είναι άνοδος του γενικού επιπέδου τιμών χωρίς ανάλογη αύξηση της προσφοράς⁸.

1.3 Τρόπος Υπολογισμού Ανεργίας

Το ποσοστό ανεργίας μιας οικονομίας προκύπτει από τη διαίρεση της ανεργίας προς το εργατικό δυναμικό, δηλαδή από το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που είναι μη απασχολούμενο. Ως εργατικό δυναμικό μιας χώρας ορίζεται το σύνολο των ατόμων που ήδη απασχολούνται και των ατόμων που ζητούν ενεργά να απασχοληθούν.⁹

Συμβατικά, το ποσοστό ανεργίας μιας οικονομίας δίνεται ως:

$$\text{Ποσοστό Ανεργίας} = \frac{\text{Αριθμός ανέργων}}{\text{Εργατικό δυναμικό}}$$

Η ανεργία είναι απόθεμα που μετράται σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή¹⁰. Όπως συμβαίνει σε μία δεξαμενή νερού, το επίπεδό της ανεβαίνει όταν οι εισροές δηλαδή οι

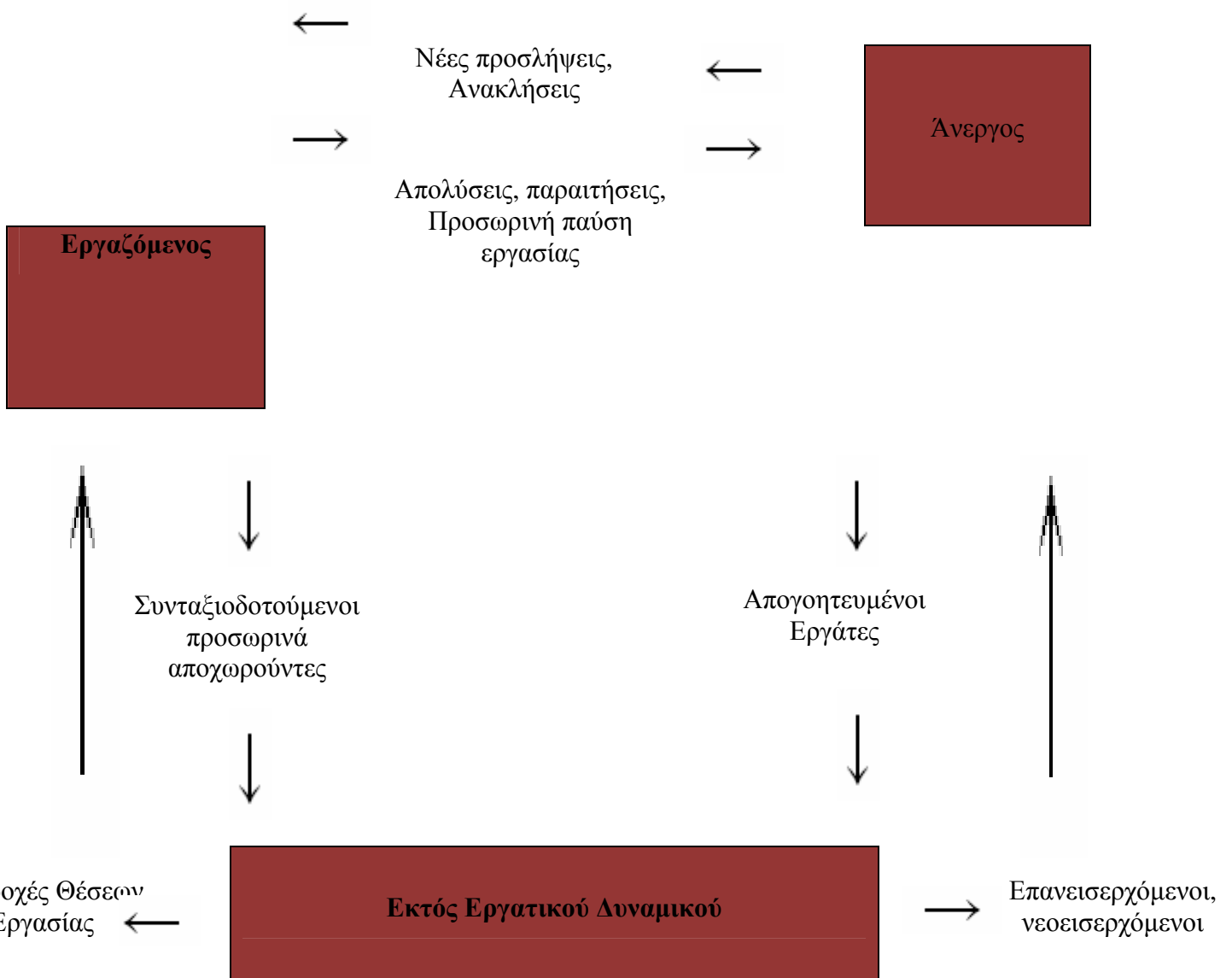
⁸ Πουρναράκης Ε., *Εισαγωγή στην οικονομική*- Τόμος 1, Αθήνα 2004

⁹ Πουρναράκης Ε., *Μακροοικονομία*, Τόμος 1ος, Εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα 1995.

¹⁰ David Begg, S. Fischer- R. Dornbusch. *Εισαγωγή στην Οικονομική*. Εκδόσεις Κριτική, 1998.

νέοι άνεργοι είναι μεγαλύτερες από τις εκροές δηλαδή τα άτομα που βρίσκουν νέα εργασία ή εγκαταλείπουν οριστικά το εργατικό δυναμικό.

Ξεκινώντας με τα άτομα που απασχολούνται, μπορούμε να διακρίνουμε τρεις τρόπους με τους οποίους κάποιος γίνεται άνεργος. Κάποιοι απολύονται επειδή θεωρούνται περιττοί, κάποιοι απομακρύνονται προσωρινά από την εργασία τους αλλά περιμένουν τελικά να επαναπροσληφθούν από την ίδια επιχείρηση και κάποιοι άλλοι εγκαταλείπουν εκούσια την εργασία τους. Οι εισροές όμως, στη δεξιαμενή της ανεργίας οφείλονται και στο ότι κάποια άτομα εισέρχονται για πρώτη φορά στο εργατικό δυναμικό¹¹.

Πηγή: Begg κ.α., 1998

¹¹ David Begg, S. Fischer- R. Dornbusch. *Εισαγωγή στην Οικονομική*. Εκδόσεις Κριτική, 1998.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η Ανεργία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2.1 Η Ανεργία στην Ευρωζώνη

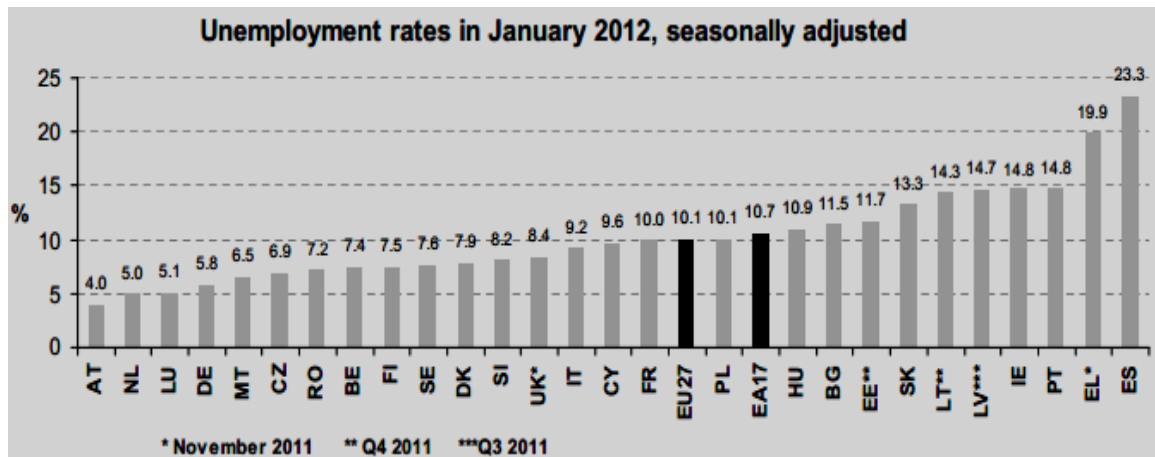
Λειτουργώντας ως ενιαία αγορά, η ΕΕ αποτελεί σημαντική εμπορική δύναμη σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ΕΕ προσπαθεί να επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη επενδύοντας στις μεταφορές, την ενέργεια και την έρευνα, επιδιώκοντας όμως ταυτόχρονα να ελαχιστοποιήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της περαιτέρω οικονομικής ανάπτυξης.¹²

Ενώ, για την Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύνολο, η αύξηση της ανεργίας ξεκίνησε το Μάρτιο του 2008, η διαφορετική εξέλιξή της σε μεμονωμένες χώρες δείχνει ότι δεν υπάρχει ομοιομορφία. Η αγορά εργασίας στα κράτη μέλη διαφέρει σημαντικά όσον αφορά τη δομή και τη ρύθμιση. Για το λόγο αυτό η γενικότερη οικονομική κρίση, πλήττει τις χώρες με διαφορετικό τρόπο. Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζουν σήμερα τα αυξανόμενα επίπεδα ανεργίας, αλλά τα αίτια και ο τρόπος αντιμετώπισης της αύξησης αυτής ποικίλλει σημαντικά από χώρα σε χώρα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε τον Μάρτιο του 2012 η Eurostat, σημειώθηκε άνοδος στο ποσοστό ανεργίας στην Ευρωζώνη¹³.

¹² Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης - europa.eu

¹³ Eurostat Newsrelease euroindicators 1/03/2012

Πηγή: Eurostat, 2012

Διάγραμμα 2.1 Ποσοστά Ανεργίας στις χώρες της Ευρωζώνης Ιανουάριος 2012

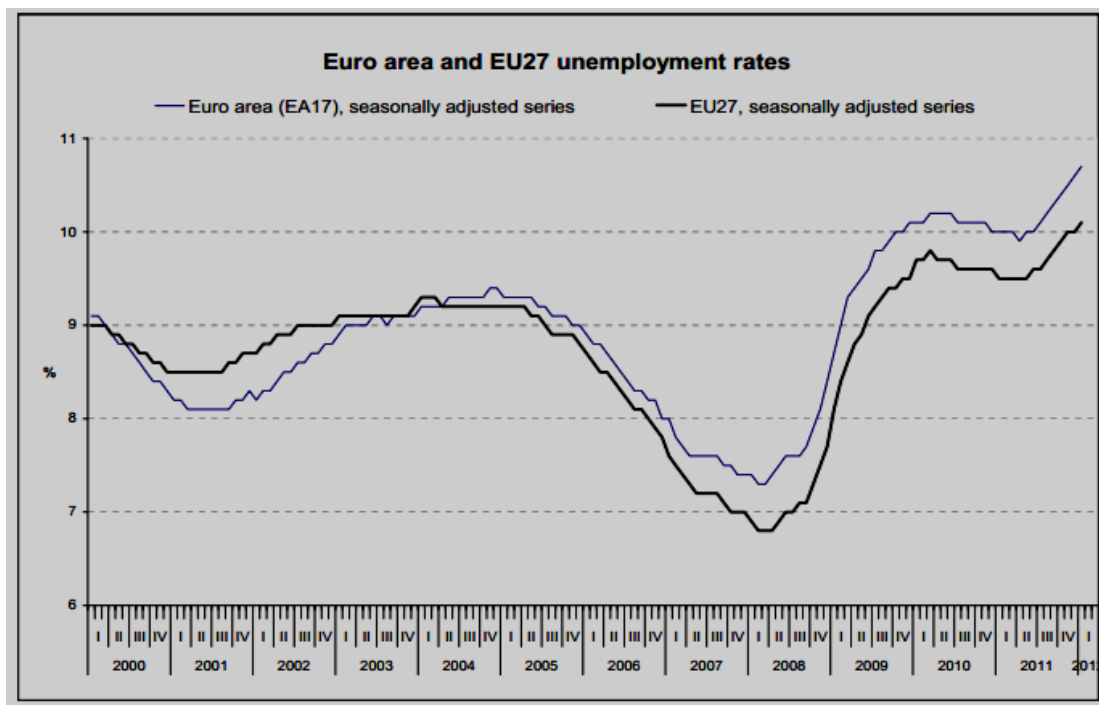
Ειδικότερα όπως διαφαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα, τον Ιανουάριο το ποσοστό ανεργίας της Ευρωζώνης ανήλθε στο 10,7% από 10,6% τον Δεκέμβριο του 2011 και 10% τον Ιανουάριο του 2011. Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας είναι σε Ισπανία (23,3%), Ελλάδα (19,9% στοιχεία Νοεμβρίου), Ιρλανδία και Πορτογαλία (14,8%), ενώ τα χαμηλότερα σε Αυστρία (4%), Ολλανδία (5%) και Λουξεμβούργο (5,1%).

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, το Νοέμβριο του 2011 η ανεργία στους νέους (κάτω των 25 ετών) έφτασε το 48,1%, ποσοστό που κατατάσσει την Ελλάδα δεύτερη στην ΕΕ, μετά την Ισπανία (49%).

2.2 Η εξέλιξη της ανεργίας στην ευρωζώνη τα τελευταία χρόνια

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας, στις αρχές του 2000, λίγο λιγότερο από 20 εκατομμύρια άτομα ήταν άνεργοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών μελών (EE-27), ελαφρά κάτω από το 9% του συνολικού εργατικού δυναμικού. Ο αριθμός αυτός μειώθηκε σε περίπου 19 εκατομμύρια άτομα (ή 8,5%) στις αρχές του 2001 πριν αυξηθεί ξανά σε ποσοστό περίπου 21 εκατομμύρια άτομα στα μέσα του 2002, όπου παρέμεινε μέχρι τα μέσα του 2005. Από τα μέσα του 2005 υπήρξε μια περίοδος αρκετών ετών όπου η ανεργία μειώνονταν σταθερά στην EE-27.

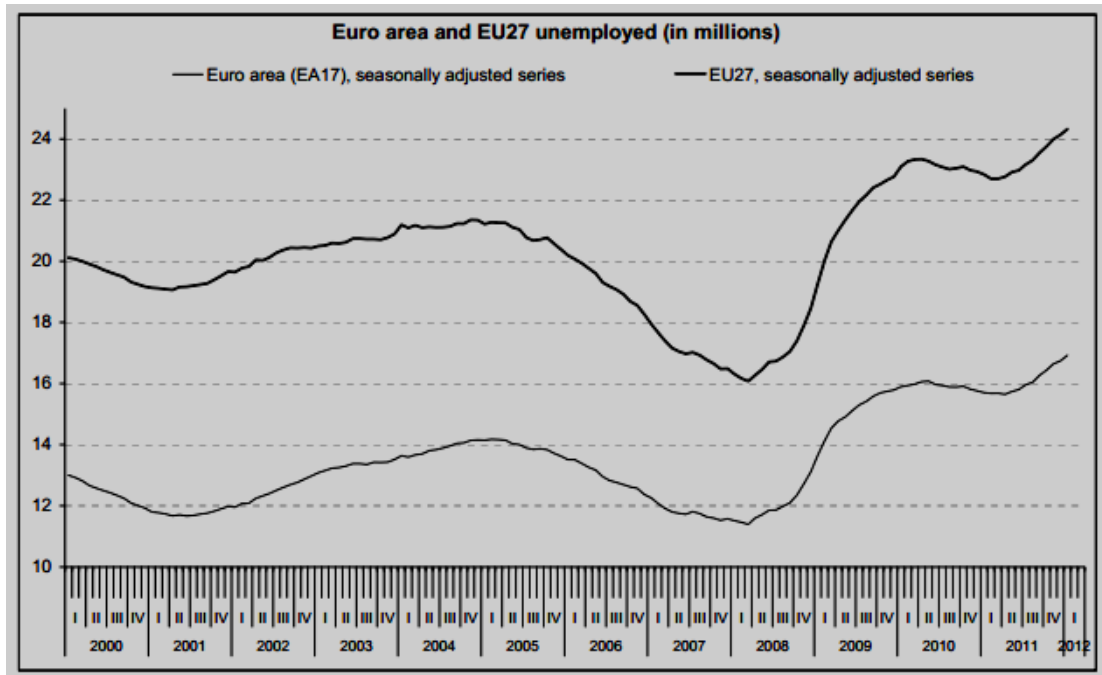
Στα διαγράμματα που ακολουθούν, παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη τόσο του ποσοστού ανεργίας όσο και του πλήθους των ανέργων στην ευρωπαϊκή ένωση από το 2000 έως σήμερα.

Πηγή: Eurostat, 2012

Διάγραμμα 2.2 Διαχρονική πορεία ποσοστών ανεργίας στην Ευρωζώνη

Όπως παρατηρείται από το παραπάνω διάγραμμα, η πορεία του ποσοστού ανεργίας στις χώρες της ΕΕ αλλά και της Ευρωζώνης σημειώνει ανοδική πορεία την τελευταία πενταετία. Σημείο αφετηρίας της πορείας αυτής αποτελεί το έτος 2008 το οποίο αποτελεί απαρχή της διεθνούς οικονομικής κρίσης που εξελίσσεται μέχρι σήμερα.

Πηγή: Eurostat, 2012

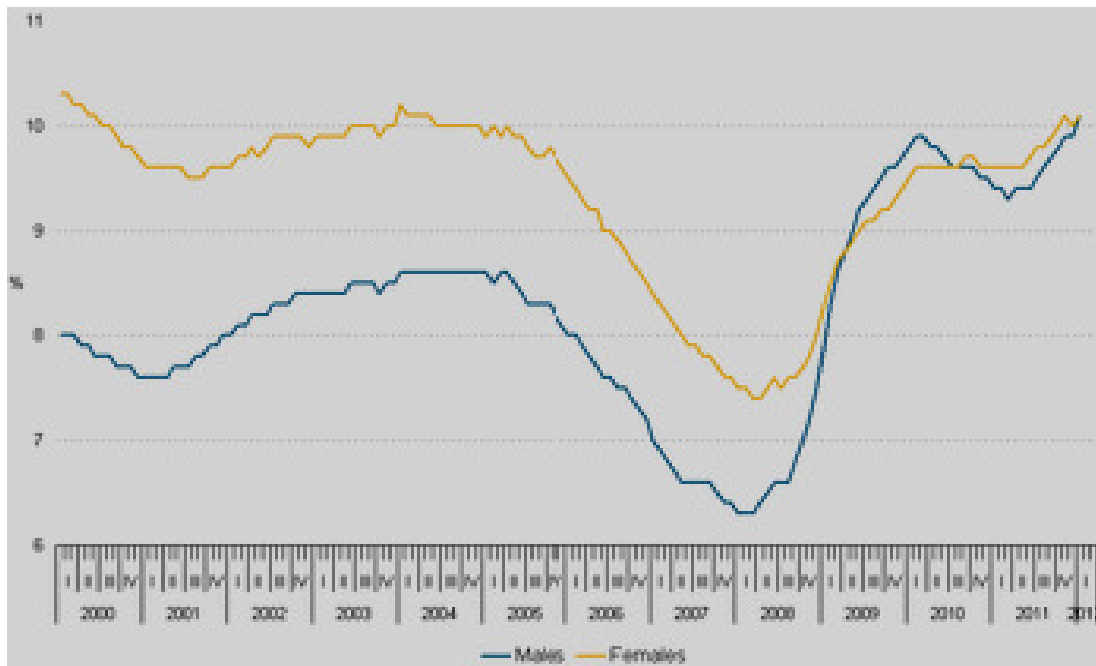
Διάγραμμα 2.3 Διαχρονική πορεία πλήθους ανέργων στην Ευρωζώνη

Σύμφωνα με τα παραπάνω διάγραμμα, ο αριθμός των ανέργων ανήλθε στα 16,925 εκατ. άτομα στις αρχές του 2012, καθώς το τελευταίο έτος έχασαν τη δουλειά τους 1,221 εκατ. εργαζόμενοι. Από τον περασμένο Δεκέμβριο χάθηκαν 185.000 θέσεις εργασίας¹⁴. Ωστόσο, οι προβλέψεις για την εφετινή χρονιά δεν είναι τόσο αισιόδοξες, καθώς η Κομισιόν (Ευρωπαϊκή Επιτροπή) προβλέπει ύφεση 0,3% έναντι ανάπτυξης 1,4% το 2011.

2.2.1 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ευρωζώνη με βάση το φύλο

Ιστορικά, οι γυναίκες έχουν περισσότερο πληγεί από την ανεργία από ό, τι οι άνδρες. Παρακάτω, παρατίθεται σχετικό διάγραμμα με την πορεία του μεγέθους την ανεργίας με βάση το φύλο.

¹⁴ Eurostat Newsrelease euroindicators 1/03/2012

Πηγή: Eurostat, 2012

Διάγραμμα 2.4 Διαχρονική πορεία ποσοστού ανεργίας με βάση το φύλο

Όπως παρατηρείται από το παραπάνω διάγραμμα, το 2000, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών στην ΕΕ-27 ήταν περίπου 10%, ενώ το ποσοστό για τους άνδρες ήταν περίπου 8%. Μέχρι το τέλος του 2002, αυτό το χάσμα των δύο φύλων είχε μειωθεί σε περίπου 1,3 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ του 2002 και στις αρχές του 2007 αυτή η διαφορά παρέμεινε περισσότερο ή λιγότερο σταθερή.

Τα τελευταία χρόνια, πιο συγκεκριμένα από το πρώτο τρίμηνο του 2008, τα ποσοστά ανεργίας σε άνδρες και γυναίκες στην ΕΕ-27, έχουν συγκλίνει ενώ από το δεύτερο τρίμηνο του 2009 το ποσοστό ανεργίας των ανδρών ήταν υψηλότερο.¹⁵

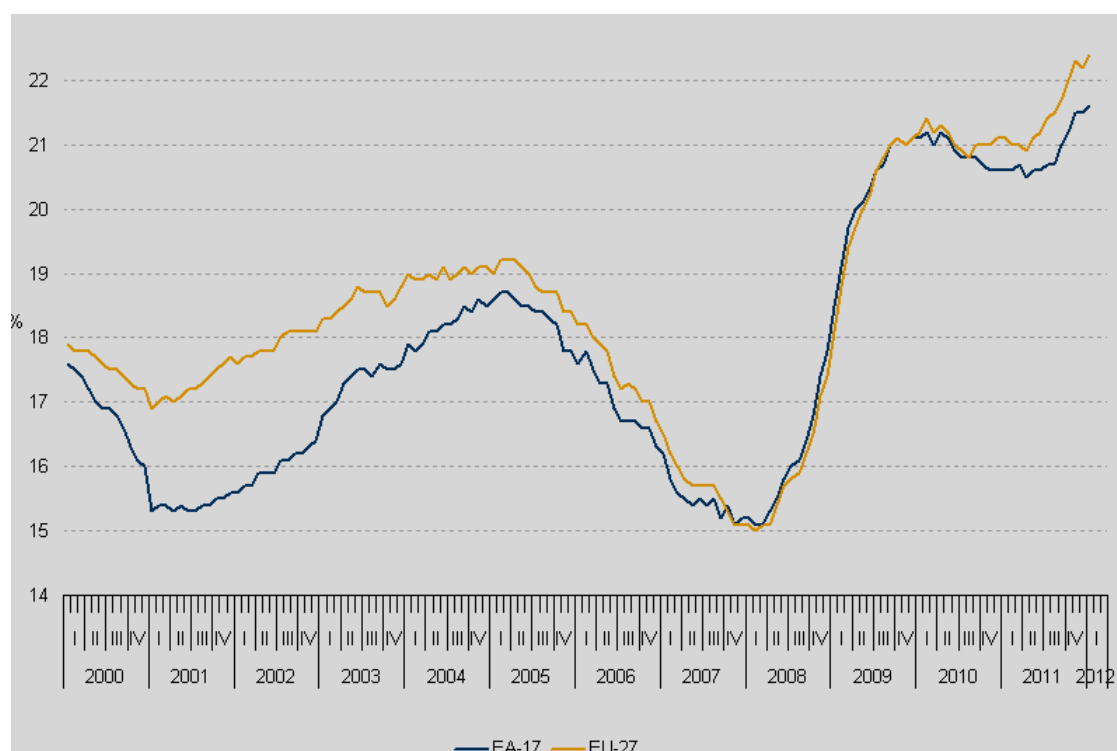
2.2.2 Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ευρωζώνη για τους νέους

Τα ποσοστά ανεργίας των νέων είναι γενικά πολύ υψηλότερα από ό, τι τα ποσοστά ανεργίας για τις υπόλοιπες ηλικίες. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων αντικατοπτρίζουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι στην εύρεση εργασίας. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η ομάδα των ανέργων ηλικίας

¹⁵ Eurostat Newsrelease euroindicators 1/03/2012

μεταξύ 15 και 24 είναι μεγάλη επειδή πολλοί νέοι σπουδάζουν με πλήρες ωράριο και, επομένως, ούτε εργάζονται ούτε ψάχνουν για δουλειά (ώστε να μην αποτελούν μέρος του εργατικού δυναμικού που χρησιμοποιείται ως παρονομαστής για τον υπολογισμό του ποσοστού ανεργίας). Για το λόγο αυτό, οι δείκτες ανεργίας των νέων χρησιμοποιούν μια ελαφρώς διαφορετική έννοια: το ποσοστό της ανεργίας υπολογίζει το μερίδιο των ανέργων για ολόκληρο τον πληθυσμό.¹⁶

Στο διάγραμμα και τον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας των νέων στις χώρες της Ευρωζώνης για τα έτη 2008-2011.

Πηγή: Eurostat, 2012

Διάγραμμα 2.5 Διαχρονική πορεία ποσοστών ανεργίας νέων στην Ευρωζώνη

¹⁶ Eurostat Newsrelease euroindicators 1/03/2012

Πίνακας 2.1 Ποσοστά ανεργίας των νέων στην Ευρωζώνη

	Youth unemployment rate				Youth unemployment ratio		
	2008	2009	2010	Q3-2011 (1)	2008	2009	2010
EU-27	15.8	20.1	21.1	21.6	6.9	8.7	9.0
Euro area	16.0	20.2	20.9	20.9	6.9	8.7	8.7
Belgium	18.0	21.9	22.4	20.5	6.0	7.1	7.3
Bulgaria	12.7	16.2	23.2	25.4	3.8	4.8	6.7
Czech Republic	9.9	16.6	18.3	18.0	3.1	5.3	5.7
Denmark	7.6	11.2	13.8	14.7	5.5	8.0	9.3
Germany	10.6	11.2	9.9	8.6	5.5	5.8	5.1
Estonia	12.0	27.5	32.9	21.8	5.0	11.0	12.6
Ireland	13.3	24.4	27.8	29.9	6.7	11.3	11.6
Greece	22.1	25.8	32.9	45.8	6.7	8.0	10.0
Spain	24.6	37.8	41.6	47.8	11.7	17.1	17.8
France	19.3	23.9	23.7	22.8	7.2	9.2	8.9
Italy	21.3	25.4	27.8	28.2	6.6	7.4	7.9
Cyprus	8.8	14.0	17.2	23.1	3.8	5.7	6.8
Latvia	13.1	33.6	34.5	29.9	5.6	14.0	13.9
Lithuania	13.4	29.2	35.1	31.1	4.1	8.9	10.4
Luxembourg	17.3	16.5	15.6	15.3	5.2	5.5	3.5
Hungary	19.9	26.5	26.6	26.1	5.0	6.5	6.6
Malta	11.8	14.4	13.1	14.0	6.4	7.4	6.7
Netherlands (2)	6.3	7.7	8.7	7.6	3.9	4.8	6.0
Austria	8.0	10.0	8.8	7.3	4.9	6.0	5.2
Poland	17.3	20.6	23.7	26.0	5.7	7.0	8.2
Portugal	20.2	24.8	27.7	29.9	6.8	7.9	8.2
Romania	18.6	20.8	22.1	23.4	5.7	6.4	6.9
Slovenia	10.4	13.6	14.7	15.2	4.5	5.6	5.9
Slovakia	19.0	27.3	33.6	33.7	6.2	8.6	10.4
Finland	16.5	21.5	21.4	19.9	8.8	10.9	10.6
Sweden	20.2	25.0	25.2	22.3	10.7	12.8	13.0
United Kingdom	15.0	19.1	19.6	21.8	9.2	11.4	11.6
Norway	7.2	8.9	8.9	8.8	4.6	5.3	5.3
Croatia	21.9	25.0	32.5	34.5	7.6	8.6	11.2
Turkey	18.4	22.7	19.7	17.0	6.9	8.5	7.4
Japan	7.3	9.1	9.3		:	:	:
United States	12.8	17.6	18.4	17.5	:	:	:

Πηγή: Eurostat, 2012

Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα και τον ακόλουθο πίνακα, τα ποσοστά ανεργίας των νέων στην ΕΕ έχουν αυξηθεί από το 2008. Αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω των επιπτώσεων από την πρόσφατη κρίση στην αγορά εργασίας.¹⁷ Επίσης, το ποσοστό ανεργίας των νέων στην ΕΕ-27 ήταν περίπου διπλάσια από το ποσοστό για το σύνολο του πληθυσμού σε όλη την τελευταία δεκαετία. Στην ΕΕ-27 το ποσοστό ανεργίας των νέων ήταν συστηματικά υψηλότερα από ό, τι στη ζώνη του ευρώ μεταξύ 2000 και τις αρχές του 2008. Από την ημερομηνία αυτή, τα δύο αυτά ποσοστά ήταν σχεδόν ταυτόσημα.

¹⁷ Eurostat Newsrelease euroindicators 1/03/2012

2.3 Γενικά Στοιχεία για την ιστορική πορεία της ανεργίας στην Ελλάδα

Η ανεργία μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1970 δεν αποτελούσε σημαντικό πρόβλημα για τις περισσότερες οικονομίες του κόσμου. Από το σημείο όμως εκείνο και έπειτα, σε συνδυασμό με τις δύο πετρελαϊκές κρίσεις, η πορεία της ήταν ανοδική και έπληξε τόσο τις χώρες της Ευρώπης όσο και τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και την Ιαπωνία.

Πριν από την πρώτη πετρελαϊκή κρίση, η ελληνική οικονομία ήταν μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες ευρωπαϊκές οικονομίες ενώ η καταγεγραμμένη ανεργία βρισκόταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Μετά το 1974 ο ρυθμός ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας έπεσε σε πολύ χαμηλά επίπεδα και η ανεργία αυξήθηκε σε μεγάλο βαθμό. Ωστόσο, το φαινόμενο τόσο της απότομης αύξησης της ανεργίας όσο και του πολύ χαμηλού ποσοστού της πριν το 1980, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με επιφύλαξη εφόσον από το σημείο εκείνο και έπειτα άλλαξε ο τρόπος καταγραφής της με αποτέλεσμα να εμφανιστεί το πραγματικό της επίπεδο. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 η ανεργία αυξήθηκε σημαντικά και ξεπέρασε τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η εικόνα αυτή της ανεργίας παραμένει σε υψηλά επίπεδα μέχρι σήμερα¹⁸.

2.4 Οικονομικές εξελίξεις στη χώρα και επηρεασμός του μεγέθους της ανεργίας

Ο ευρωπαϊκός καταμερισμός εργασίας που τοποθέτησε την Ελλάδα και τις άλλες Μεσογειακές χώρες στον δρόμο της σταδιακής τεχνολογικής, καινοτομικής, οργανωτικής και ποιοτικής απαξίωσης της παραγωγικής υποδομής στην μεταποίηση και στην γεωργία, με την κυρίαρχη επιλογή του τουρισμού των κατασκευών και των υπηρεσιών, οδήγησε την ελληνική οικονομία στην αξιοποίηση κυρίως της ανειδίκευτης και όχι ειδικευμένης εργασίας, στην παραγωγή προϊόντων χαμηλής ποιότητας, χαμηλής προστιθέμενης αξίας και χαμηλής ανταγωνιστικότητας στις διεθνείς αγορές, με αποτέλεσμα την δημιουργία «δίδυμων ελλειμμάτων» στα

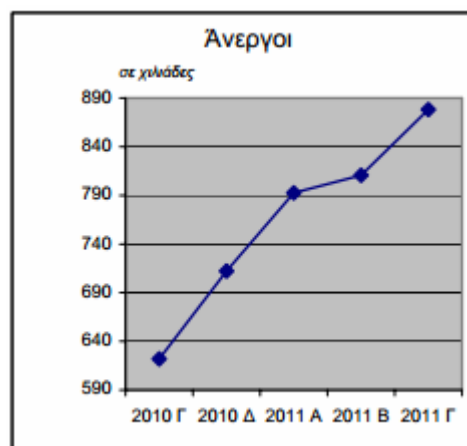
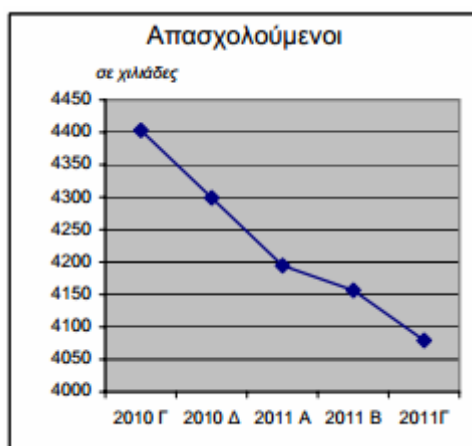
¹⁸ Η πορεία και τα αίτια της ανεργίας στην Ελλάδα. Θόδωρος Κατσανέβας - Ηλίας Λιβανός 2002

δημόσια οικονομικά (δημόσιο έλλειμμα και χρέος) και στις εξωτερικές συναλλαγές της χώρας (έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου).¹⁹

Η εφαρμογή πολιτικών δημοσιονομικής, κοινωνικής και εισοδηματικής πειθαρχίας, στην χώρα μας για την αντιμετώπιση της κρίσης, φιλοδοξούν την επίτευξη συνθηκών σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας. Η μείωση των μισθών και των εισοδημάτων με την υπέρμετρη φορολογική επιβάρυνση (άμεση και έμμεση φορολογία) των μισθωτών και συνταξιούχων στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες κρίσης χρέους, επιφέρει μείωση της ζήτησης, με αποτέλεσμα, να δημιουργούνται συνθήκες περαιτέρω επιδείνωσης και ύφεσης της ελληνικής οικονομίας με την αναπαραγωγή του φαύλου κύκλου λιτότητας, ανεργίας, ύφεσης.

2.4.1 Ποσοστά ανεργίας στη χώρα μας²⁰

Σύμφωνα με το δελτίο τύπου της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το τελευταίο Τρίμηνο του 2011 ο αριθμός των απασχολούμενων ανήλθε σε 4.079.286 άτομα και των ανέργων σε 878.266.

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ., 2011

**Διάγραμμα 2.6 Διαχρονική εξέλιξη
Απασχολούμενων (αριστερά) και Ανέργων (δεξιά)**

¹⁹ Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ. Ετήσια Έκθεση 2011: Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση

²⁰ Δελτίο Τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ. Γ' Τρίμηνο του 2011.

Όπως μπορούμε να δούμε από τα παραπάνω διαγράμματα, το ποσοστό ανεργίας ήταν 17,7%, έναντι 16,3% του προηγούμενου τριμήνου και 12,4% του αντίστοιχου τριμήνου 2010. Η απασχόληση μειώθηκε κατά 1,9% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 7,4% σε σχέση με το Γ' Τρίμηνο του 2010. Ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε κατά 8,3% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 41,2% σε σχέση με το Γ' Τρίμηνο του 2010.

2.4.2 Ποσοστά ανεργίας με βάση το φύλο²¹

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η διάρθρωση της ανεργίας αναφορικά με το φύλο αλλά και με βάση τις ηλικιακές ομάδες του πληθυσμού.

Πίνακας 2.2 Ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα με βάση το φύλο

Ηλικία	Γ' τρίμηνο					
	2010			2011		
	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο
Σύνολο	9,7	16,1	12,4	15,0	21,5	17,7
15-29	19,0	30,6	24,2	30,8	40,8	35,3
30-44	8,8	14,9	11,5	12,9	20,4	16,2
45-64	6,6	9,2	7,6	10,3	12,0	11,0
65+	1,4	1,6	1,4	1,7	6,3	3,2

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ., 2011

Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών (21,5%) είναι σημαντικά υψηλότερο από των ανδρών (15,0%). Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-29 ετών (35,3%), το οποίο στις νέες γυναίκες φθάνει στο 40,8%.

²¹ Δελτίο Τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ. Γ' Τρίμηνο του 2011.

2.4.2 Ποσοστά ανεργίας με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης²²

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας στην χώρα μας για τα έτη 2010, 2011 αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης αλλά και το φύλο του άνεργου πληθυσμού.

Πίνακας 2.3 Ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης και το φύλο

Επίπεδο εκπαίδευσης	Γ' τρίμηνο					
	2010			2011		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
Σύνολο	9,7	16,1	12,4	15,0	21,5	17,7
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακό	6,3	8,9	7,5	9,1	10,0	9,5
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	6,5	12,2	9,4	9,4	18,3	13,9
Πτυχίο Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	10,4	20,1	15,1	15,5	25,2	20,1
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	10,1	18,3	13,4	16,0	24,7	19,5
Απολυτήριο Τριτάξιας Μέσης Εκπαίδευσης	11,7	17,5	13,6	16,7	22,1	18,5
Απολυτήριο Δημοτικού	9,4	11,8	10,3	16,1	15,7	15,9
Μερικές τάξεις Δημοτικού	12,4	12,2	12,4	29,8	14,9	24,6
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	20,3	17,2	19,3	30,0	17,2	25,1

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ., 2011

Όπως παρατηρείται από τον παραπάνω πίνακα, τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας σε άτομα με επίπεδο εκπαίδευσης από πρωτοβάθμια και άνω, τόσο το 2010 όσο και το 2011 παρατηρούνται σε άτομα με πτυχίο ανώτερης τεχνολογικής – επαγγελματικής και απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης. Και για τις δύο αυτές κατηγορίες τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλότερα για τις γυναίκες, με μεγαλύτερη τιμή το 2011 όπου το ποσοστό ανεργίας των γυναικών έφτασε το 25,2% και 24,7%, ως μέρος του συνόλου, για τα δύο αυτά επίπεδα εκπαίδευσης αντίστοιχα. Όσο για τα άτομα που δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο, σημειώνουν και στα δύο έτη τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας

²² Δελτίο Τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ. Γ' Τρίμηνο του 2011.

στο σύνολο, της τάξης του 19.3% το 2010 και του 25,1% το 2011 με μεγαλύτερο ποσοστό να καταλαμβάνει ο ανδρικός πληθυσμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

3.1 Γενικές πληροφορίες – Η ένταξη της Χώρας μας στην ΕΕ²³

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια μοναδική μορφή οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ 27 ευρωπαϊκών χωρών. Εδώ και μισό αιώνα μάς προσφέρει ειρήνη, σταθερότητα και ευημερία, συμβάλλει στη βελτίωση του βιοτικού μας επιπέδου, δημιούργησε ένα κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα και οικοδομεί βήμα - βήμα μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά όπου οι πολίτες, τα αγαθά, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια κυκλοφορούν μεταξύ των κρατών μελών ελεύθερα όπως στο εσωτερικό μίας χώρας.

Η ΕΕ δημιουργήθηκε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Το πρώτο στάδιο ήταν η σφυρηλάτηση μιας οικονομικής συνεργασίας: χώρες που αναπτύσσουν εμπορικές συναλλαγές μεταξύ τους εξαρτώνται οικονομικά η μία από την άλλη και, ως εκ τούτου, αποφεύγουν τις μεταξύ τους συγκρούσεις. Στη συνέχεια, η Ένωση μετασχηματίστηκε σε μια τεράστια ενιαία αγορά με κοινό νόμισμά της το ευρώ. Αυτό που ξεκίνησε ως μια αποκλειστικά οικονομική ένωση μετεξελίχθηκε σε έναν

²³ Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης - europa.eu

οργανισμό που δραστηριοποιείται σε όλους τους τομείς, από την αναπτυξιακή βοήθεια έως την περιβαλλοντική πολιτική.

Η ΕΕ προάγει ενεργά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία και έχει θέσει τους πιο φιλόδοξους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με στόχο την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής στον κόσμο. Χάρη στην κατάργηση των συνοριακών ελέγχων μεταξύ των χωρών της ΕΕ, οι πολίτες μπορούν πλέον να ταξιδεύουν ελεύθερα στις περισσότερες χώρες της Ένωσης. Είναι επίσης ευκολότερη η διαμονή και η εργασία σε άλλη χώρα της ΕΕ.

Την 1η Ιανουαρίου 1981, η Ελλάδα γίνεται το 10ο μέλος της ΕΟΚ. Πρόκειται για μια καθοριστική ημέρα που έμελλε να αποτελέσει ένα σημαντικό κομμάτι της σύγχρονης ιστορίας της χώρας μας.

3.2 Όργανα και Θεσμοί Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁴

Οι χώρες που αποτελούν την Ένωση (τα «κράτη μέλη» της) συνεχίζουν να είναι ανεξάρτητα κυρίαρχα έθνη, αλλά συνενώνουν τις εθνικές κυριαρχίες τους ούτως ώστε να αποκτήσουν ισχύ και παγκόσμια επιρροή την οποία καμία δεν θα μπορούσε να έχει μόνη της.

Ο συγκερασμός αυτός των εθνικών κυριαρχιών σημαίνει πρακτικά ότι τα κράτη μέλη μεταβιβάζουν ορισμένες από τις εξουσίες λήψης αποφάσεων που διαθέτουν σε κοινά θεσμικά όργανα τα οποία έχουν συσταθεί από τα ίδια, ούτως ώστε οι αποφάσεις για συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος να μπορούν να λαμβάνονται δημοκρατικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τα τρία κύρια όργανα συμμετέχουν στη θέσπιση της νομοθεσίας της ΕΕ είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

²⁴ Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης - europa.eu

3.2.1 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει τρεις έδρες εργασίας: Βρυξέλλες, Λουξεμβούργο και Στρασβούργο. Οι κύριες δραστηριότητές του είναι οι ακόλουθες:

- **Θέσπιση ευρωπαϊκών νόμων**

Σε πολλούς τομείς, όπως η προστασία του καταναλωτή και το περιβάλλον, το Κοινοβούλιο συνεργάζεται με το Συμβούλιο (το οποίο εκπροσωπεί τις εθνικές κυβερνήσεις) προκειμένου να λάβουν αποφάσεις σχετικά με το περιεχόμενο και την επίσημη έγκριση των νόμων της ΕΕ. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται "Συνήθης νομοθετική διαδικασία".

Η Συνθήκη της Λισαβόνας αύξησε τον αριθμό των πολιτικών στις οποίες εφαρμόζεται η νέα συνήθης νομοθετική διαδικασία, δίνοντας στο Κοινοβούλιο μεγαλύτερη εξουσία να επηρεάζει το περιεχόμενο των νομοθετικών πράξεων σε τομείς όπως η γεωργία, η ενεργειακή πολιτική, η μετανάστευση και τα κονδύλια της ΕΕ. Η σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου απαιτείται επίσης για τη λήψη και άλλων πολύ σημαντικών αποφάσεων, όπως η έγκριση της προσχώρησης νέων χωρών μελών στην ΕΕ.

- **Άσκηση δημοκρατικού ελέγχου**

Το Κοινοβούλιο ασκεί επιρροή στα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ με διάφορους τρόπους. Όταν διορίζεται η νέα Επιτροπή, τα 27 της μέλη (ένα από κάθε χώρα της ΕΕ) δεν μπορούν αναλάβουν καθήκοντα έως ότου εγκρίνει τον διορισμό τους το Κοινοβούλιο. Εάν τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν συμφωνούν με τον διορισμό ενός υποψηφίου, μπορούν να απορρίψουν ολόκληρο το σχήμα.

Το Κοινοβούλιο μπορεί επίσης να ζητήσει την παραίτηση της Επιτροπής προτού λήξει η θητεία της. Αυτό ονομάζεται "πρόταση μομφής". Το Κοινοβούλιο ελέγχει την Επιτροπή εξετάζοντας τις εκθέσεις της και υποβάλλοντας ερωτήσεις στους

επιτρόπους. Σημαντικός είναι ο ρόλος των επιτροπών του Κοινοβουλίου για τον σκοπό αυτόν.

Οι ευρωβουλευτές εξετάζουν τις αιτήσεις πολιτών και συγκροτούν εξεταστικές επιτροπές. Όταν οι ηγέτες των κρατών μελών συνεδριάζουν κατά τις συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το Κοινοβούλιο διατυπώνει τη γνώμη του για τα θέματα της ατζέντας.

- **Επίβλεψη του προϋπολογισμού**

Το Κοινοβούλιο εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό της ΕΕ, μαζί με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο Κοινοβούλιο λειτουργεί μια επιτροπή που παρακολουθεί πώς δαπανάται ο προϋπολογισμός και κάθε χρόνο αποφαινεται σχετικά με τη διαχείριση του προϋπολογισμού του προηγούμενου έτους από την Επιτροπή.

3.2.2 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στο Συμβούλιο της ΕΕ συνεδριάζουν οι υπουργοί όλων των χωρών μελών της ΕΕ για να εγκρίνουν νόμους και να συντονίσουν τις εθνικές τους πολιτικές. Τα τρία αυτά θεσμικά όργανα παράγουν μαζί μέσω της λεγόμενης "Συνήθους Νομοθετικής Διαδικασίας" (πρώην "συναπόφαση") τις πολιτικές και τους νόμους που τίθενται σε εφαρμογή σε όλη την ΕΕ. Κατά κανόνα, η Επιτροπή προτείνει νέους νόμους και το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τους εγκρίνουν. Στη συνέχεια, οι νομοθετικές αυτές πράξεις τίθενται σε εφαρμογή από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή η οποία μεριμνά και για την ορθή εφαρμογή των νόμων. Οι κύριοι τομείς αρμοδιότητάς του περιγράφονται παρακάτω.

- **Θέσπιση νομοθεσίας της ΕΕ**

Το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο έχουν από κοινού τον τελευταίο λόγο για τη νομοθεσία που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

- **Συντονισμός των οικονομικών πολιτικών**

Οι χώρες μέλη της ΕΕ αποφάσισαν ότι επιθυμούν μια συνολική οικονομική πολιτική για την Ευρώπη, την οποία συντονίζουν οι υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών όλων των χωρών μελών.

Έχουν θέσει επίσης ως στόχο τη δημιουργία περισσότερων θέσεων απασχόλησης καθώς και την αναβάθμιση της παιδείας, της υγειονομικής περίθαλψης και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Μολονότι η διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής εξακολουθεί να αποτελεί ευθύνη της κάθε χώρας, όλες οι χώρες μαζί μπορούν να συμφωνήσουν στη θέσπιση κοινών στόχων και να αντλήσουν χρήσιμα συμπεράσματα ανταλλάσσοντας τις εμπειρίες τους.

- **Υπογραφή διεθνών συμφωνιών**

Το Συμβούλιο υπογράφει συμφωνίες εξ ονόματος της ΕΕ σε διάφορους τομείς, όπως το περιβάλλον, το εμπόριο, η ανάπτυξη, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, η αλιεία, η επιστήμη, η τεχνολογία και οι μεταφορές.

- **Έγκριση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Το ποσό των χρημάτων που μπορεί να δαπανήσει η ΕΕ κάθε χρόνο αποφασίζεται από κοινού από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

- **Εξωτερική πολιτική και πολιτική άμυνας**

Οι εθνικές κυβερνήσεις διατηρούν τον έλεγχο σε αυτούς τους τομείς, ωστόσο συνεργάζονται για να χαράξουν μια κοινή εξωτερική και αμυντική πολιτική (γνωστή ως "κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας"). Το Συμβούλιο είναι ο κύριος φορέας ανάπτυξης της συνεργασίας αυτής.

Η ΕΕ δεν έχει δικό της στρατό. Για να μπορεί όμως να αντιδρά ταχύτερα σε τυχόν διεθνείς συγκρούσεις και φυσικές καταστροφές, ορισμένες χώρες της ΕΕ παρέχουν στρατό για τη δημιουργία δύναμης ταχείας αντίδρασης της οποίας ο ρόλος

περιορίζεται στην προσφορά ανθρωπιστικού έργου, σε αποστολές διάσωσης και αποστολές διατήρησης της ειρήνης.

- **Δικαιοσύνη**

Όλοι οι πολίτες της ΕΕ πρέπει να έχουν την ίδια δυνατότητα πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ. Στο Συμβούλιο, οι υπουργοί Δικαιοσύνης καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες ώστε οι δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται σε μια χώρα της ΕΕ (π.χ. σε υποθέσεις διαζυγίων) να αναγνωρίζονται από όλες τις άλλες χώρες της Ένωσης.

Οι υπουργοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών συντονίζουν την αστυνόμευση στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, καθώς και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος.

3.2.3 Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ένα από τα κύρια θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκπροσωπεί και προασπίζει τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της. Καταρτίζει προτάσεις για νέα νομοθεσία και διαχειρίζεται σε καθημερινή βάση την υλοποίηση των πολιτικών και τη διάθεση των κονδυλίων της ΕΕ. Η Επιτροπή έχει την έδρα της στις Βρυξέλες και το Λουξεμβούργο και διαθέτει γραφεία σε κάθε χώρα της ΕΕ καθώς και αντιπροσωπείες στις διάφορες πρωτεύουσες του κόσμου. Οι κύριες αρμοδιότητές της περιγράφονται παρακάτω.

- **Υποβολή νομοθετικών προτάσεων**

Η Επιτροπή έχει το "δικαίωμα της πρωτοβουλίας", μπορεί δηλαδή να προτείνει νέους νόμους για να προστατεύσει τα συμφέροντα της ΕΕ και των πολιτών της. Αυτό το πράττει μόνον για θέματα που δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο (αρχή της επικουρικότητας).

Όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει μια νομοθετική πράξη, προσπαθεί να ικανοποιήσει όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα συμφερόντων. Επίσης, η ζητά τη γνώμη εμπειρογνομόνων που μετέχουν στις διάφορες επιτροπές και ομάδες εργασίας της, ώστε να εξασφαλίσει την δέουσα ρύθμιση όλων των τεχνικών λεπτομερειών. Τέλος πραγματοποιεί δημόσιες διαβουλεύσεις.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής καταρτίζουν μια νομοθετική πρόταση. Εάν με την πρόταση αυτή συμφωνούν τουλάχιστον οι 14 από τους 27 Επιτρόπους, η πρόταση υποβάλλεται στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Αφού συζητήσουν και ενδεχομένως τροποποιήσουν την πρόταση, τα δύο αυτά όργανα αποφασίζουν εάν θα την εγκρίνουν ώστε να γίνει νόμος.

- **Διαχείριση του προϋπολογισμού της ΕΕ και κατανομή των κονδυλίων**

Από κοινού με το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, η Επιτροπή καθορίζει τις ευρύτερες μακροπρόθεσμες προτεραιότητες για τις δαπάνες της ΕΕ στο λεγόμενο "δημοσιονομικό πλαίσιο" της ΕΕ. Καταρτίζει επίσης τον ετήσιο προϋπολογισμό που υποβάλλεται προς έγκριση στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, και παρακολουθεί με ποιο τρόπο δαπανώνται τα κονδύλια της ΕΕ -για παράδειγμα, από οργανισμούς, εθνικές και περιφερειακές αρχές. Η διαχείριση του προϋπολογισμού από την Επιτροπή ελέγχεται εξονυχιστικά από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η Επιτροπή διαχειρίζεται τα κονδύλια για τις πολιτικές της ΕΕ (π.χ. για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη) καθώς και προγράμματα όπως το Erasmus (ανταλλαγές φοιτητών).

- **Εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ**

Ως "θεματοφύλακας των Συνθηκών", η Επιτροπή ελέγχει κατά πόσο κάθε χώρα μέλος εφαρμόζει ορθά το δίκαιο της ΕΕ.

Εάν κρίνει ότι μια εθνική κυβέρνηση αδυνατεί να εφαρμόσει το δίκαιο της ΕΕ, η Επιτροπή αποστέλλει αρχικά επίσημη επιστολή ζητώντας από την κυβέρνηση αυτή να διορθώσει το πρόβλημα. Αν δεν υπάρξουν θετικά αποτελέσματα, η Επιτροπή παραπέμπει την υπόθεση στο Δικαστήριο. Το Δικαστήριο μπορεί να επιβάλει

κυρώσεις και οι αποφάσεις του είναι δεσμευτικές για τις χώρες μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης.

▪ Εκπροσώπηση της ΕΕ στη διεθνή σκηνή

Η Επιτροπή εκπροσωπεί όλες τις χώρες της ΕΕ σε διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου. Διαπραγματεύεται επίσης διεθνείς συμφωνίες για λογαριασμό της ΕΕ, όπως τη Συμφωνία Cotonou (με αντικείμενο την αναπτυξιακή βοήθεια και το εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και των αναπτυσσόμενων χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού Ωκεανού).

Σημαντικό ρόλο έχουν και δύο άλλα θεσμικά όργανα:

- το **Δικαστήριο** που εξασφαλίζει την τήρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας
- το **Ελεγκτικό Συνέδριο** που ελέγχει τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Οι εξουσίες και τα καθήκοντα όλων αυτών των θεσμικών οργάνων καθορίζονται στις Συνθήκες οι οποίες αποτελούν τη νομική βάση για όλες τις ενέργειες της ΕΕ. Οι Συνθήκες θεσπίζουν επίσης τους κανόνες και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Οι Συνθήκες εγκρίνονται από τους προέδρους και τους πρωθυπουργούς όλων των κρατών μελών της ΕΕ και στη συνέχεια κυρώνονται από τα κοινοβούλιά τους.²⁵

3.4 Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απασχόλησης

Η Επιτροπή Απασχόλησης είναι μια συμβουλευτική επιτροπή που έχει συσταθεί για την υλοποίηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και την προώθηση του συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών για την απασχόληση και την αγορά εργασίας. Αντικαθιστά την απασχόληση και την Επιτροπή της αγοράς εργασίας που δημιουργήθηκε το 1997.²⁶

²⁵ Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης - europa.eu

²⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=656>

Η αποστολή της Επιτροπής Απασχόλησης είναι:

- Να προωθεί την υλοποίηση του στόχου ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης σαν αρωγός στη χάραξη και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και μέτρων.
- Να διατυπώνει τις απόψεις της κατόπιν αιτήματος του Συμβουλίου των Υπουργών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή με δική της πρωτοβουλία, και να προετοιμάζει τις συζητήσεις του Συμβουλίου Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Προστασίας Καταναλωτών του Συμβουλίου κατόπιν αιτήματος της προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης .
- Να συμβάλλει στη διαδικασία έγκρισης των μεγάλων προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι συνάδουν με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση.
- Να προωθεί την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής στους τομείς της απασχόλησης και να συνδράμει στην πραγματοποίηση διαλόγου για τις μακροοικονομικές πολιτικές σε κοινοτικό επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση και τη μείωση της ανεργίας στον ευρωπαϊκό χώρο

4.1 Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ για την Απασχόληση²⁷

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), πρέπει να λάβουν υπόψη τους τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης κατά τη χάραξη των πολιτικών τους. Θέτουν έτσι τους εθνικούς τους στόχους βάσει των συστάσεων των επίσημων εγγράφων των αποφάσεων του ευρωπαϊκού συμβουλίου.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης που συνδέονται με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών σχηματίζουν ολοκληρωμένες στρατηγικές για την Ευρώπη μέχρι το 2020. Οι κατευθυντήριες αυτές πολιτικές είναι οι ακόλουθες:

4.1.1 Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

Η ΕΕ έχει θέσει ως στόχο την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών και των ανδρών ηλικίας 20-64 ετών στο 75% μέχρι το 2020. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν μέτρα για την προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας των νέων, των ηλικιωμένων εργαζομένων, των ανειδίκευτων εργαζομένων και των νομίμων μεταναστών.

Για το σκοπό αυτό, οι εθνικές πολιτικές πρέπει ιδίως να προωθήσουν τις αρχές της

²⁷Council Decision 2010/707/EU of 21 October 2010 on guidelines for the employment policies of the Member States (Official Journal L of 24.11.2010).

ευελιξίας με ασφάλεια, την κινητικότητα των εργαζομένων και την ισορροπία εργασίας-βιοτιοκού επιπέδου.

Τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν προαιρετικά μέτρα για την ενσωμάτωση των νέων και των ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας. Θα πρέπει επίσης να καταστήσουν πιο ελκυστική την εργασία, ιδιαίτερα για τους εργαζόμενους χαμηλής ειδίκευσης, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι το κόστος εργασίας είναι συνεπές με τη σταθερότητα των τιμών και τις τάσεις της παραγωγικότητας.

Τέλος, τα κράτη μέλη πρέπει να προωθούν την αυτοαπασχόληση και την επιχειρηματικότητα. Πρέπει να ενθαρρύνουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας, μεταξύ άλλων στους τομείς της περιθαλψής και της πράσινης απασχόλησης²⁸.

4.1.2 Ανάπτυξη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού

Η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων που αντιστοιχούν στις ανάγκες της αγοράς εργασίας θα επιτρέψει στην παραγωγικότητα και την απασχολησιμότητα των εργαζομένων να αυξηθεί. Τα κράτη μέλη πρέπει να επεκτείνουν τη αποτελεσματικότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να προωθήσουν την προσαρμογή τους στις κοινωνικές τάσεις προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αποτελεσματικής χρήσης των φυσικών πόρων²⁹.

Με την προοπτική αυτή, τα μέτρα που λαμβάνονται πρέπει να εξασφαλίζουν την ποιότητα της αρχικής εκπαίδευσης και δια βίου κατάρτισης. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι ανοικτή σε άτομα με χαμηλή ειδίκευση ή τους εργαζόμενους υψηλής ειδίκευσης και να οργανώνονται σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και τις επιχειρήσεις.

Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν την κινητικότητα της εργασίας,

²⁸ Council Decision 2010/707/EU of 21 October 2010 on guidelines for the employment policies of the Member States (Official Journal L of 24.11.2010).

²⁹ Council Decision 2010/707/EU of 21 October 2010 on guidelines for the employment policies of the Member States (Official Journal L of 24.11.2010).

δηλαδή μέσω συστημάτων για την αναγνώριση των ικανοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

4.1.3 Βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης

Μέχρι το 2020, η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου πρέπει να μειωθεί σε λιγότερο από 10% και τουλάχιστον το 40% των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών να έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια ή ισοδύναμη εκπαίδευση.

Ο στόχος αυτός σημαίνει ότι επενδύουμε στην ποιότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με την προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας με τις κοινωνικές τάσεις και καθιστώντας προτεραιότητα την απασχόληση. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να προωθήσουν τη δια βίου μάθηση, μεταξύ άλλων μέσω των μη-τυπικών μεθόδων.

Θα πρέπει επίσης να στηρίζουν τη διεθνή κινητικότητα των διδασκόντων και των διδασκομένων, την ανάπτυξη πλαισίων προσόντων που επιτρέπουν ευέλικτους τρόπους μάθησης, καθώς και συνεργασίες με επιχειρήσεις.

4.1.4 Καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού³⁰

Στόχος της στρατηγικής Ευρώπης του 2020 είναι η προώθηση της κοινωνική ένταξης και η καταπολέμηση της φτώχειας. Στόχος δηλαδή είναι 20 εκατομμύρια άνθρωποι να μην είναι πλέον αντιμέτωποι με τον κίνδυνο της φτώχειας και του αποκλεισμού στα επόμενα 10 χρόνια.

Έτσι, τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην απασχόληση όσων είναι εντελώς αποκομμένοι από την αγορά εργασίας. Τα μέτρα που λαμβάνονται πρέπει να ενδυναμώσουν τους ανθρώπους, αλλά πρέπει επίσης να συνδράμουν στην καταπολέμηση της φτώχειας στην εργασία.

³⁰ Council Decision 2010/707/EU of 21 October 2010 on guidelines for the employment policies of the Member States (Official Journal L of 24.11.2010).

Οι εθνικές πολιτικές πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις για την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων στον κοινωνικό τομέα. Επιπλέον, θα πρέπει να αποσκοπούν στη διασφάλιση ότι η κοινωνική προστασία και τα συνταξιοδοτικά συστήματα είναι εκσυγχρονισμένα και βιώσιμα.

Τέλος, τα κράτη μέλη πρέπει να υποστηρίζουν την κοινωνική οικονομία και την καινοτομία, την προώθηση των ίσων ευκαιριών και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

4.2 Ευρωπαϊκή Δέσμευση για την Απασχόληση³¹

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση έχει αντίκτυπο στην κατάσταση της απασχόλησης στην Ευρώπη. Οι δράσεις που αναλαμβάνονται για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης θα πρέπει συνεπώς συμπίπτουν με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και τη δημοσιονομική κατάσταση των κρατών μελών. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή προτείνει στα κράτη μέλη και στους ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους να κάνουν μια κοινή ευρωπαϊκή δέσμευση για την απασχόληση, προκειμένου να ενισχύσουν τη συνεργασία τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Οικονομικής Ανάκαμψης.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Οικονομικής Ανάκαμψης που ψηφίστηκε το Μάιο του 2002 με χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον πενταετίας οι προτεραιότητες που πρέπει να δοθούν από τα κράτη μέλη στον τομέα της απασχόλησης αναλύονται παρακάτω.

31

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/em0021_en.htm

4.2.1 Μέτρα για την προώθηση της απασχόλησης

Πρώτον, η δράση θα πρέπει να ενισχύουν τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας ώστε να διατηρηθούν, υιοθετώντας, εφόσον απαιτείται, προσωρινές βραχύχρονες εργασιακές ρυθμίσεις. Αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων θα πρέπει να αναμένονται καλύτερα και να περιορίζονται οι συνέπειές της, με τη βοήθεια των μέσων που καθιέρωσε η Επιτροπή. Οι τοπικές αρχές και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να αναπτύξουν εταιρικές σχέσεις και συμφωνίες επιμερισμού για τη διαχείριση και αναδιάρθρωση ευαίσθητων τομέων εργασίας. Τέλος, αν οι απολύσεις δεν μπορούν να αποφευχθούν, θα πρέπει να προσφέρονται στους εργαζόμενους υπηρεσίες κατάρτισης και υπηρεσίες αναζήτησης εργασίας.

Η απασχόληση επίσης θα πρέπει να ενισχυθεί με τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την ενθάρρυνση της σύστασης επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν ειδική ενίσχυση κάνοντας διάθεση διαθέσιμου κεφαλαίου για τους ανέργους και τους νέους.

Η κινητικότητα των εργαζομένων είναι απαραίτητη για την απασχόληση των Ευρωπαίων πολιτών που αναζητούν εργασία σε άλλο κράτος μέλος, θα πρέπει συνεπώς να είναι σε θέση να λαμβάνουν επίδομα ανεργίας πέραν των έξι μηνών. Η Επιτροπή αναπτύσσει online υπηρεσίες που ενασχολούνται με την κινητικότητα, όπως η δικτυακή πύλη EURES και το «Match and Map», υπηρεσία η οποία περιλαμβάνει την αναζήτηση εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης.

4.2.2 Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων

Η Επιτροπή έχει προτείνει μια ατζέντα για την προώθηση της απόκτησης νέων δεξιοτήτων των εν δυνάμει εργαζομένων, προκειμένου να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες της αγοράς. Σε συσχετισμό με την ανάπτυξη νέων αγορών, η ΕΕ πρέπει να συνυπολογίσει ότι οφείλει να εξελιχθεί σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα και αυτό το πλαίσιο αξιολόγησης θα πρέπει να γίνεται για κάθε τομέα

δραστηριότητας, λαμβανομένων υπόψη των τομέων που πλήττονται περισσότερο από την κρίση³².

Συγκεκριμένα μέτρα πρέπει να ληφθούν επιπλέον και για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας των νέων. Η δράση πρέπει να επικεντρωθεί κυρίως στην ποιότητα της διδασκαλίας, την καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και της πρόσβασης στην εκπαίδευση για τους νέους ανέργους.

4.2.3 Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση

Τα κράτη μέλη πρέπει να υιοθετήσουν μέτρα ενεργοποίησης με σκοπό ιδίως να βοηθήσουν τους μακροχρόνια ανέργους, τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας και χαμηλής εξειδίκευσης εργατικού δυναμικού να επιστρέψουν στην εργασία. Η Επιτροπή συνιστά τη σύνδεση με κίνητρα πρόσληψης και ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

4.2.4 Κινητοποίηση των κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων

Η χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) είναι απαραίτητη προκειμένου να επιταχυνθεί η χρηματοδότηση της αποκατάστασης. Η πρόσβαση σε αυτό θα πρέπει να απλουστευθεί και τα νέα μέτρα πρέπει να επιτρέψουν στους στόχους της δέσμευσης για την απασχόληση, να επιτευχθούν γρήγορα.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν πληρέστερα πλεονέκτημα όσον αφορά τα δάνεια ΕΤΕ, καθώς και χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ), του οποίου το πεδίο εφαρμογής έχει διευρυνθεί.

³²

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/em0021_en.htm

4.3 Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης: Ευελιξία με Ασφάλεια (Flexicurity)³³

Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης ευελιξία με ασφάλεια αποσκοπεί στο να εξασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας της απασχόλησης για τους πολίτες της ΕΕ, δηλαδή τη δυνατότητα εύκολης εξεύρεσης εργασίας σε κάθε στάδιο της επαγγελματικής ζωής και την προοπτική εξέλιξης της σταδιοδρομίας σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον. Αποσκοπεί επίσης στο να βοηθήσει τόσο τους εργαζομένους όσο και τους εργοδότες στην πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η παγκοσμιοποίηση. Δημιουργεί λοιπόν μια κατάσταση όπου η ασφάλεια και η ευελιξία αλληλοενισχύονται.

Η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της στρατηγικής ευελιξία με ασφάλεια, έγκειται στην ανάγκη επίτευξης των στόχων της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας ιδίως για περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και ταυτόχρονα του εκσυγχρονισμού των ευρωπαϊκών κοινωνικών μοντέλων. Σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απαιτούνται πολιτικές που θα καλύπτουν ταυτόχρονα την ευελιξία των αγορών εργασίας, την οργάνωση της εργασίας και τις εργασιακές σχέσεις καθώς και την ασφάλεια της απασχόλησης και την κοινωνική ασφάλιση.

4.3.1 Ευελιξία με Ασφάλεια – Ορισμός

Η ευελιξία με ασφάλεια μπορεί να οριστεί ως η ολοκληρωμένη στρατηγική για την ταυτόχρονη αύξηση της ευελιξίας και της ασφάλειας στην αγορά εργασίας.

Η ευελιξία, από τη μια, αφορά τις επιτυχείς μετακινήσεις («μεταβάσεις») κατά τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου: από το σχολείο στην εργασία, από μια θέση εργασίας σε άλλη, από την ανεργία ή την αεργία στην εργασία και από την εργασία στη συνταξιοδότηση. Δεν περιορίζεται στη μεγαλύτερη ελευθερία για τις εταιρείες όσον αφορά τις προσλήψεις ή τις απολύσεις και δεν συνεπάγεται την κατάργηση των συμβάσεων αορίστου χρόνου. Αφορά τη μετακίνηση των εργαζομένων σε καλύτερες

³³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0359:FIN:EL:HTML>

θέσεις εργασίας, την επαγγελματική ανέλιξη και τη βέλτιστη ανάπτυξη του ταλέντου. Η ευελιξία αφορά επίσης τις ευέλικτες μορφές οργάνωσης της εργασίας, που παρέχουν τη δυνατότητα της άμεσης και αποτελεσματικής διαχείρισης νέων παραγωγικών αναγκών και δεξιοτήτων, καθώς και την προώθηση του συνδυασμού των επαγγελματικών και ιδιωτικών υποχρεώσεων.

Η ασφάλεια, από την άλλη, δεν περιορίζεται μόνο στην ασφάλεια διατήρησης μιας θέσης εργασίας: αφορά τον εφοδιασμό των ατόμων με δεξιότητες που θα διευκολύνουν την εξέλιξή τους στην επαγγελματική τους ζωή και θα τους βοηθήσουν στην εξεύρεση νέας απασχόλησης. Αφορά επίσης τη διαμόρφωση κατάλληλων παροχών ανεργίας που θα διευκολύνουν τις μεταβάσεις. Τέλος, περιλαμβάνει δυνατότητες κατάρτισης για όλους τους εργαζομένους, ιδίως τους εργαζομένους με χαμηλό επίπεδο ειδίκευσης και τους ηλικιωμένους εργαζομένους.

Έτσι, τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι εργαζόμενοι μπορούν να επωφεληθούν από την ευελιξία και την ασφάλεια, π.χ. με την καλύτερη οργάνωση της εργασίας την επαγγελματική εξέλιξη που θα οφείλεται στην αύξηση των δεξιοτήτων και την επένδυση σε κατάρτιση που θα αποσβένεται για τις επιχειρήσεις, ενώ ταυτόχρονα θα βοηθά τους εργαζομένους να προσαρμόζονται και να αποδέχονται την αλλαγή.

4.3.2 Στοιχεία της ευελιξίας με ασφάλεια³⁴

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη, με βάση την εμπειρία και τα αναλυτικά στοιχεία που έχουν στη διάθεσή τους, συμφώνησαν ότι οι πολιτικές ευελιξίας με ασφάλεια μπορούν να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν βάσει τεσσάρων στοιχείων πολιτικής:

- Ευέλικτες και αξιόπιστες συμβατικές ρυθμίσεις (από την πλευρά τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων, «εσωτερικών» και «εξωτερικών») μέσω σύγχρονων εργατικών νομοθεσιών, συλλογικών συμβάσεων και μορφών οργάνωσης της εργασίας.

³⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0359:FIN:EL:HTML>

- Σφαιρικές στρατηγικές διά βίου μάθησης για να εξασφαλίζεται η συνεχής προσαρμοστικότητα και απασχολησιμότητα των εργαζομένων, ιδίως των πιο ευάλωτων.
- Αποτελεσματικές και ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας που θα βοηθούν τους πολίτες στην αντιμετώπιση ραγδαίων αλλαγών, στη μείωση της ανεργίας και στη διευκόλυνση της μετάβασης σε νέες θέσεις εργασίας.
- Σύγχρονα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που θα παρέχουν κατάλληλη στήριξη τους εισοδήματος, θα ενθαρρύνουν την απασχόληση και θα διευκολύνουν την κινητικότητα στην αγορά εργασίας. Σε αυτό περιλαμβάνεται η ευρεία κάλυψη διατάξεων περί κοινωνικής προστασίας (παροχές ανεργίας, συντάξεις, υγειονομική περίθαλψη) που θα βοηθούν τους πολίτες να συνδυάζουν την εργασία με τις ιδιωτικές και οικογενειακές τους υποχρεώσεις, όπως η παιδική φροντίδα.

4.3.3 Πολιτικές για την ευελιξία με ασφάλεια: η εμπειρία των κρατών μελών³⁵

Τα τελευταία χρόνια, η δημόσια συζήτηση για την ευελιξία με ασφάλεια βασιζόταν σε ευνοϊκές επιδόσεις απασχόλησης και κοινωνικοοικονομικές επιδόσεις σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως υπογραμμίζεται στην επαναδιατυπωμένη στρατηγική απασχόλησης του ΟΟΣΑ. Ο ΟΟΣΑ χαρακτηρίζει την ευελιξία με ασφάλεια, σε γενικές γραμμές, ως εξής:

- Υψηλή συμμετοχή στη διά βίου μάθηση
- Υψηλές δαπάνες σε πολιτικές για την αγορά εργασίας (παθητικές και ενεργητικές)
- Γενναιόδωρα συστήματα παροχών ανεργίας που θα εξισορροπούν δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Ευρεία κάλυψη των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και
- Κάλυψη των εργατικών ενώσεων.

³⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0359:FIN:EL:HTML>

Σε εναρμόνιση με τη στρατηγική ανάπτυξης και απασχόλησης, η ευελιξία με ασφάλεια πρέπει να εξεταστεί σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Οι ορθές και οικονομικά βιώσιμες μακροοικονομικές πολιτικές και οι αποτελεσματικές μικροοικονομικές πολιτικές, όπως επίσης και οι ανοιχτές και ανταγωνιστικές αγορές προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίων δημιουργούν ένα περιβάλλον στο οποίο οι εταιρείες μπορούν να αξιοποιήσουν αναδυόμενες ευκαιρίες, να χρηματοδοτήσουν νέες εμπορικές ιδέες και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας. Ομοίως, η ευελιξία με ασφάλεια πρέπει να πλαισιώνεται από τους κοινωνικούς εταίρους και να στοχεύει στους μη προνομιούχους και στα άτομα που είναι περισσότερο αποκομμένα από την αγορά εργασίας.

4.3.4 Ευελιξία με Ασφάλεια και Κοινωνικός Διάλογος³⁶

Η ενεργός συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων είναι σημαντική για να εξασφαλιστεί ότι η ευελιξία με ασφάλεια θα είναι επωφελής για όλους. Είναι επίσης σημαντικό να είναι όλοι οι εμπλεκόμενοι προετοιμασμένοι να αποδεχτούν και να αναλάβουν ευθύνες όσον αφορά την αλλαγή.

Ολοκληρωμένες πολιτικές για την ευελιξία με ασφάλεια απαντώνται συχνά σε χώρες στις οποίες ο διάλογος - και πάνω απ' όλα η εμπιστοσύνη - ανάμεσα στους κοινωνικούς εταίρους και μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των δημόσιων αρχών έχει παίξει σημαντικό ρόλο. Οι κοινωνικοί εταίροι είναι οι πλέον κατάλληλοι για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των εργοδοτών και των εργαζομένων και να εντοπίσουν συνεργείες μεταξύ τους, π.χ. στην οργάνωση της εργασίας ή στο σχεδιασμό και την εφαρμογή στρατηγικών για τη διά βίου μάθηση.

Η υποστήριξη των κοινωνικών εταίρων για βασικούς στόχους της στρατηγικής της Λισαβόνας αποτελεί ένα σημαντικό πλεονέκτημα. Η έκφραση αυτής της υποστήριξης σε συγκεκριμένες πολιτικές πρωτοβουλίες αποτελεί αρμοδιότητα τόσο των κυβερνήσεων όσο και των κοινωνικών εταίρων. Μια συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά την ευελιξία με ασφάλεια – σε αντιδιαστολή με χωριστά πολιτικά μέτρα – αποτελεί προφανώς τον καλύτερο τρόπο για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των

³⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0359:FIN:EL:HTML>

κοινωνικών εταίρων σε μια διεξοδική δημόσια συζήτηση σχετικά με την προσαρμοστικότητα.

Σε επίπεδο κράτους μέλους, η ευελιξία με ασφάλεια μπορεί να προσφέρει το πλαίσιο για την εφαρμογή μιας διαδικασίας για τη θέσπιση εθνικών στόχων σχετικά με την προσαρμογή και την αλλαγή στον τομέα της απασχόλησης, της παραγωγικότητας, της ευελιξίας και της ασφάλειας.

Η διαδικασία αυτή απαιτεί αυξημένη ευαισθητοποίηση για τις ειδικές ανάγκες που συνδέονται με την αλλαγή και τις βελτιώσεις της πολιτικής. Θα πρέπει να ξεκινήσει από τις δημόσιες αρχές, αναζητώντας όμως τη δέσμευση των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερομένων. Μπορεί να ξεκινήσει ένας εθνικός διάλογος με εκπροσώπους των εργοδοτών, των εργαζομένων, της κυβέρνησης και άλλων μερών, με σκοπό τη διατύπωση μιας σειράς πολιτικών προσεγγίσεων ή τη διαπραγμάτευση ενός πακέτου μέτρων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στη θέσπιση μιας εθνικής ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ευελιξία με ασφάλεια.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους με σκοπό να συμπεριλάβουν τις προσεγγίσεις τους σχετικά με την ευελιξία και την ασφάλεια στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Μέσα Ευρωπαϊκών Πολιτικών

για την Απασχόληση και την Καταπολέμηση της Ανεργίας

5.1 Το Ευρωπαϊκό παρατηρητήριο απασχόλησης³⁷

Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Απασχόλησης (ΕΠΑ) είναι ένα σύστημα πληροφοριών σχετικά με τις πολιτικές απασχόλησης και τις τάσεις στις αγορές απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Στόχος του είναι η ανάλυση της προβλεπόμενης εξέλιξης των αγορών εργασίας, ιδίως στους τομείς δραστηριότητας που επηρεάζονται περισσότερο από την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

Έχει τα εξής κύρια καθήκοντα:

- συλλογή πληροφοριών και στατιστικών δεδομένων από τα κράτη μέλη της ΕΕ.
- ανάλυση για τις μείζονες εξελίξεις ανά τομέα.
- διάδοση των αποτελεσμάτων στους οικονομικούς και κοινωνικούς υπεύθυνους, ειδικότερα στους ευρωπαϊούς κοινωνικούς εταίρους.

Το Παρατηρητήριο αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών, των υποψήφιων για προσχώρηση στην ΕΕ χωρών και των κρατών μελών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Η λειτουργία του στηρίζεται σε μία συντονιστική μονάδα και σε ένα δίκτυο εμπειρογνομόνων.

³⁷

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c10205_el.htm

Στόχος του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης (ΕΠΑ) είναι η διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και η ανάλυση των τάσεων στις αγορές απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Συνδράμει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο σχεδιασμό της ευρωπαϊκής πολιτικής απασχόλησης.

5.2 PROGRESS (2007-2013) - Κοινοτικό πρόγραμμα για την απασχόληση και την αλληλεγγύη³⁸

Έως σήμερα οι κοινοτικές δραστηριότητες στον τομέα της απασχόλησης, της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της κοινωνικής προστασίας, της προώθησης της ισότητας των φύλων και της αρχής της μη διάκρισης υποστηρίζονταν από διαφορετικά προγράμματα δράσης.

Για την επίτευξη συνοχής και αποτελεσματικότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε να συγκεντρωθούν τα εν λόγω προγράμματα σε ένα ενιαίο πρόγραμμα με την ονομασία PROGRESS.

5.2.1 Στόχοι Προγράμματος

Οι βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι έξι και παρατίθενται παρακάτω:

- 1) Βελτίωση των γνώσεων και της κατανόησης της κοινωνικής κατάστασης που επικρατεί στα κράτη μέλη μέσω της ανάλυσης, αξιολόγησης και της στενής παρακολούθησης των πολιτικών·
- 2) Υποστήριξη της εκπόνησης στατιστικών εργαλείων και μεθόδων και κοινών δεικτών·
- 3) Υποστήριξη και παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας και των πολιτικών στόχων·

³⁸

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

- 4) Προώθηση της δικτύωσης, της αμοιβαίας μάθησης και του εντοπισμού και της διάδοσης ορθών πρακτικών στο επίπεδο της Ένωσης.
- 5) Ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών και του κοινού σχετικά με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που επιδιώκονται στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας και ενσωμάτωσης, των όρων εργασίας, της καταπολέμησης των διακρίσεων και της ποικιλομορφίας, της ισότητας ανδρών και γυναικών.
- 6) Ενίσχυση της ικανότητας των κύριων δικτύων της ΕΕ να προωθούν και να ενισχύουν τις πολιτικές της Ένωσης.

5.2.2 Τομείς Δραστηριότητας και Είδη Δράσης³⁹

Το πρόγραμμα διαιρείται στους ακόλουθους πέντε τομείς:

- 1) Απασχόληση
- 2) Κοινωνική προστασία και ενσωμάτωση.
- 3) Όροι εργασίας
- 4) Καταπολέμηση των διακρίσεων και ποικιλομορφία.
- 5) Ισότητα ανδρών και γυναικών

Το πρόγραμμα χρηματοδοτεί τα ακόλουθα είδη δραστηριοτήτων:

- Δραστηριότητες ανάλυσης
- Δραστηριότητες αμοιβαίας μάθησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης
- Ενίσχυση των κύριων συντελεστών, δηλ. συμμετοχή στα έξοδα λειτουργίας των κύριων δικτύων της Ένωσης, σύσταση ομάδων εργασίας, χρηματοδότηση σεμιναρίων κατάρτισης, δημιουργία δικτύων εξειδικευμένων οργανισμών και παρατηρητηρίων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ανταλλαγή προσωπικού μεταξύ των εθνικών διοικήσεων και συνεργασία με διεθνή θεσμικά όργανα.

³⁹

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

Για καθέναν από τους διαφόρους τομείς, το πρόγραμμα παρουσιάζει μια σειρά λειτουργικών στόχων⁴⁰.

➤ **Απασχόληση**

Στόχος του τομέα αυτού είναι η υλοποίηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση με τους ακόλουθους τρόπους:

- Βελτιώνοντας την κατανόηση της κατάστασης, όσον αφορά την απασχόληση, ιδίως με αναλύσεις και μελέτες και
- Με την ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών, παρακολουθώντας και αξιολογώντας την υλοποίηση των ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων για την απασχόληση και αναλύοντας την αλληλεπίδραση ανάμεσα στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση και άλλους τομείς πολιτικής.

Επιπλέον η επίτευξη του στόχου αυτού επιτυγχάνεται διοργανώνοντας ανταλλαγές σχετικά με πολιτικές και διαδικασίες και προωθώντας την αμοιβαία μάθηση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και τέλος αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, διαδίδοντας πληροφορίες και προωθώντας τη συζήτηση, κυρίως μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών συντελεστών και των κοινωνικών εταίρων.

➤ **Κοινωνική προστασία και ενσωμάτωση**

Ο τομέας αυτός έχει ως στόχο την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και ενσωμάτωσης με τους ακόλουθους τρόπους:

- Πρώτον, βελτιώνοντας την κατανόηση θεμάτων που έχουν σχέση με τη φτώχεια, της κοινωνικής προστασίας και των πολιτικών ενσωμάτωσης, ιδίως με αναλύσεις και μελέτες και με την ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών.

40

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

- Επίσης, παρακολουθώντας και αξιολογώντας την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και ενσωμάτωσης και αναλύοντας την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε αυτή την ανοιχτή μέθοδο συντονισμού και άλλους τομείς πολιτικής.
- Επιπρόσθετα, διοργανώνοντας ανταλλαγές σχετικά με πολιτικές και διαδικασίες και προωθώντας την αμοιβαία μάθηση στο πλαίσιο της στρατηγικής για την κοινωνική προστασία και την απασχόληση και τέλος,
- Αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, διαδίδοντας πληροφορίες και προωθώντας τη συζήτηση, κυρίως μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών συντελεστών και των κοινωνικών εταίρων και αναπτύσσοντας την ικανότητα των κύριων δικτύων της ΕΕ (όπως, για παράδειγμα, των δικτύων εθνικών εμπειρογνομόνων ή μη κυβερνητικών οργανώσεων) να υλοποιούν τους πολιτικούς στόχους της ΕΕ⁴¹.

➤ Όροι εργασίας

Ο τομέας αυτός έχει ως στόχο την υποστήριξη της βελτίωσης του εργασιακού περιβάλλοντος και των όρων εργασίας συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, με τους ακόλουθους τρόπους:

- Βελτιώνοντας την κατανόηση της κατάστασης όσον αφορά τους όρους εργασίας, ιδίως με αναλύσεις και μελέτες και με την ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών, καθώς και
- Αξιολογώντας τον αντίκτυπο της ισχύουσας νομοθεσίας και των σημερινών πολιτικών και πρακτικών.
- Στηρίζοντας την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας της ΕΕ με την ενίσχυση της παρακολούθησης, την κατάρτιση των νομικών, τη σύνταξη οδηγιών και τη δημιουργία δικτύων εξειδικευμένων οργανισμών.
- Επιπλέον, αναλαμβάνοντας προληπτική δράση και προωθώντας την καλλιέργεια πνεύματος πρόληψης στον τομέα της υγείας και ασφάλειας στην εργασία και αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, διαδίδοντας

41

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

πληροφορίες και προωθώντας τη συζήτηση σχετικά με τις κύριες προκλήσεις και τα θέματα πολιτικής όσον αφορά τους όρους εργασίας.

➤ **Καταπολέμηση των διακρίσεων και ποικιλομορφία**

Ο τομέας αυτός έχει ως στόχο την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής της αρχής της μη διάκρισης και την προώθηση της ενσωμάτωσής της στις πολιτικές της ΕΕ, με τους ακόλουθους τρόπους:

- Βελτιώνοντας την κατανόηση της κατάστασης όσον αφορά τις διακρίσεις, ιδίως με αναλύσεις και μελέτες και με την ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών, καθώς και
- Αξιολογώντας τον αντίκτυπο της ισχύουσας νομοθεσίας και των σημερινών πολιτικών και πρακτικών και ταυτόχρονα στηρίζοντας την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ κατά των διακρίσεων με την ενίσχυση της παρακολούθησης, την κατάρτιση των νομικών και τη δικτύωση εξειδικευμένων οργανισμών που ασχολούνται με την καταπολέμηση των διακρίσεων.
- Αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, διαδίδοντας πληροφορίες και προωθώντας τη συζήτηση σχετικά με τις κύριες προκλήσεις και τα θέματα πολιτικής που αφορούν τις διακρίσεις και την ενσωμάτωση της καταπολέμησης των διακρίσεων στις πολιτικές της ΕΕ και τέλος,
- Αναπτύσσοντας την ικανότητα των κύριων δικτύων της ΕΕ (όπως, για παράδειγμα, των δικτύων εθνικών εμπειρογνομόνων ή μη κυβερνητικών οργανώσεων) να υλοποιούν τους πολιτικούς στόχους της Ένωσης⁴².

➤ **Ισότητα των φύλων**

Ο τομέας αυτός έχει ως στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων και προωθεί την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις πολιτικές της ΕΕ:

⁴²

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

- Βελτιώνοντας την κατανόηση της κατάστασης όσον αφορά θέματα ισότητας και ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις πολιτικές, ιδίως με αναλύσεις και μελέτες και με την ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών, καθώς και
- Αξιολογώντας τον αντίκτυπο της ισχύουσας νομοθεσίας και των σημερινών πολιτικών και πρακτικών.
- Επίσης, ενισχύοντας την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για την ισότητα των φύλων με την ενίσχυση της παρακολούθησης, την κατάρτιση των νομικών και τη δικτύωση εξειδικευμένων φορέων που ασχολούνται με θέματα ισότητας.
- Τέλος, αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, διαδίδοντας πληροφορίες και προωθώντας τη συζήτηση σχετικά με τις κύριες προκλήσεις και τα θέματα πολιτικής που αφορούν την ισότητα των φύλων και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις πολιτικές και αναπτύσσοντας την ικανότητα των κύριων δικτύων της ΕΕ (για παράδειγμα, των δικτύων εθνικών εμπειρογνομόνων ή μη κυβερνητικών οργανώσεων) να υλοποιούν τους πολιτικούς στόχους της ΕΕ⁴³.

5.2.3 Πρόσβαση στο Πρόγραμμα και Συμμετοχή Τρίτων Χωρών⁴⁴

Πρόσβαση στο πρόγραμμα έχουν όλοι οι δημόσιοι και/ή ιδιωτικοί φορείς, συντελεστές και οργανισμοί, ιδίως οι ακόλουθοι:

- ✓ Τα κράτη μέλη
- ✓ Δημόσιοι οργανισμοί απασχόλησης
- ✓ Τοπικές και περιφερειακές αρχές
- ✓ Εξειδικευμένοι φορείς που προβλέπονται στη νομοθεσία της ΕΕ.

⁴³

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

⁴⁴

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

- ✓ Κοινωνικοί εταίροι.
- ✓ Μη κυβερνητικές οργανώσεις οργανωμένες σε επίπεδο Ένωσης.
- ✓ Πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα.
- ✓ Εμπειρογνώμονες στην αξιολόγηση.
- ✓ Εθνικές στατιστικές υπηρεσίες.
- ✓ Μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Το πρόγραμμα είναι επίσης ανοιχτό στις χώρες ΕΖΕΣ/ΕΟΧ⁴⁵, στις υπονήφιες συνδεδεμένες χώρες της ΕΕ καθώς και στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων που συμμετέχουν στη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης.

5.2.4 Χρηματοδότηση⁴⁶

Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός ανέρχεται στα 683 250 000 ευρώ για την περίοδο 2007-2013. Η κατανομή των πόρων στους διάφορους τομείς του προγράμματος τηρεί τα ακόλουθα κατώτατα όρια:

- ✓ απασχόληση 23 %
- ✓ κοινωνική προστασία και ενσωμάτωση 30 %
- ✓ όροι εργασίας 10 %
- ✓ καταπολέμηση των διακρίσεων και ποικιλομορφία 23 %
- ✓ ισότητα των φύλων 12 %.
- ✓ Το υπόλοιπο 2 % διατίθεται για τις διαχειριστικές δαπάνες του προγράμματος.

Ένας προϋπολογισμός 60 εκατ. ευρώ χορηγείται σε ένα μηχανισμό μικροχρηματοδότησης Progress υπέρ της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης για την περίοδο 2007-2013.

⁴⁵ ΕΖΕΣ: Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών. ΕΟΧ: Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος

⁴⁶

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

5.2.5 Παρακολούθηση και Αξιολόγηση⁴⁷

Η Επιτροπή εκπονεί ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων και τη διαβιβάζει στην επιτροπή προγράμματος. Το πρόγραμμα υπόκειται επίσης σε ενδιάμεση αξιολόγηση. Ένα έτος μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος η Επιτροπή διεξάγει, με τη συνδρομή εξωτερικών εμπειρογνομόνων, εκ των υστέρων αξιολόγηση που καλύπτει ολόκληρο το πρόγραμμα ώστε να μετρηθεί ο αντίκτυπος των στόχων του προγράμματος και η προστιθέμενη αξία του σε επίπεδο ΕΕ.

5.2.6 Νομικό Πλαίσιο⁴⁸

Στην ανακοίνωσή της του 2004 για το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο 2007-2013 η Επιτροπή χαρακτηρίζει την εφαρμογή της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής ως σημαντικό εργαλείο για τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου της ανταγωνιστικότητας για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση.

Για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας η ατζέντα κοινωνικής πολιτικής βασίζεται σε ένα συνδυασμό μέσων, κυρίως τη νομοθεσία, την ανοιχτή μέθοδο συντονισμού, τον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο καθώς και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και ορισμένα άλλα χρηματοδοτικά μέσα που διαχειρίζεται απευθείας η Επιτροπή.

Το πρόγραμμα PROGRESS ανταποκρίνεται στην επιθυμία της Επιτροπής για απλούστευση και εξορθολογισμό των χρηματοδοτικών μέσων στον τομέα της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής.

47

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

48

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

5.3 EURES: το ευρωπαϊκό δίκτυο για την απασχόληση και την κινητικότητα των εργαζομένων⁴⁹

Το EURES συμβάλλει στην υλοποίηση μιας ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας προσβάσιμης από όλους μέσω των διακρατικών, διαπεριφερειακών και διασυνοριακών ανταλλαγών προσφοράς και ζήτησης εργασίας καθώς και με την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και την απόκτηση προσόντων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοχεύει στην ενίσχυση και την παγίωση του EURES ως θεμελιώδους εργαλείου για τη διασύνδεση των υπηρεσιών απασχόλησης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Τα μέλη και οι εταίροι του EURES είναι:

- ➔ Οι εθνικές και τοπικές υπηρεσίες απασχόλησης.
- ➔ Οι υπηρεσίες απασχόλησης που είναι αρμόδιες για τις διασυνοριακές περιφέρειες.
- ➔ Άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες απασχόλησης που κοινοποιούνται στην Επιτροπή.
- ➔ Τα συνδικάτα και οι ενώσεις εργοδοτών που ορίζονται από τα μέλη.

Οι δραστηριότητες των μελών και των εταίρων περιλαμβάνουν:

- Τη δημιουργία υπηρεσιών εξεύρεσης εργασίας για άτομα που ζητούν απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των εξατομικευμένων υπηρεσιών, καθώς και υπηρεσιών που φέρνουν σε επαφή εργαζόμενους και εργοδότες και υπηρεσιών παροχής βοήθειας για εργοδότες που επιθυμούν να προσλάβουν εργαζόμενους από άλλη ευρωπαϊκή χώρα.
- Επιπλέον, τη διάδοση ενημερωμένων πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας καθώς και τις τάσεις της αγοράς εργασίας.

49

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c10527_el.htm

- Ταυτόχρονα συντελούν στην ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών απασχόλησης και των κοινωνικών υπηρεσιών, των κοινωνικών εταιρών και άλλων ενδιαφερόμενων οργανισμών στο επίπεδο των κρατών μελών, των διαμεθοριακών περιοχών και των διαφόρων τομέων απασχόλησης.
- Τέλος, στις δραστηριότητές τους περιλαμβάνεται η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των εμποδίων στα οποία προσκρούει η κινητικότητα, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας και των διοικητικών διαδικασιών, των πλεονασμάτων και των ελλειμμάτων ειδικευμένου εργατικού δυναμικού καθώς και των μεταναστευτικών ροών.

Τα μέλη και οι εταίροι δεσμεύονται να ενσωματώσουν στις βάσεις δεδομένων τους που περιέχουν προσφορές εργασίας τις προσφορές που περιέχονται στο EURES, καθώς και να παρέχουν στα άλλα μέλη και στους εταίρους του δικτύου πλήρη και ενημερωμένα στοιχεία για την προσφορά και τη ζήτηση εργασίας, την αγορά εργασίας, τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας, τα εμπόδια στα οποία προσκρούει η κινητικότητα και κάθε άλλη πληροφορία αναγκαία για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου. Επιπλέον, δεσμεύονται να προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα και να παρέχουν τις αναγκαίες υποδομές και υπηρεσίες, όπως τερματικά ηλεκτρονικών υπολογιστών. Επιπρόσθετα οφείλουν να διορίζουν και να εκπαιδεύουν τους διαχειριστές και τους συμβούλους του EURES καθώς και άλλους εν δυνάμει παρόχους υπηρεσιών.

Όσον αφορά τους διαχειριστές, εκείνοι είναι υπεύθυνοι για την ευρωπαϊκή διάσταση της οργάνωσης, συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού και της εφαρμογής των δραστηριοτήτων του EURES, της επίτευξης των στόχων, της διάδοσης των πληροφοριών και της εκπροσώπησης στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας EURES. Οι σύμβουλοι, αφού λάβουν μια αρχική κατάρτιση, παρέχουν επαγγελματικό προσανατολισμό για την εξεύρεση εργασίας και ενσωματώνουν τις υπηρεσίες του EURES στους δικούς τους οργανισμούς.

Τα μέλη και οι εταίροι αναπτύσσουν από κοινού διασυνοριακές συμπράξεις. Οι εν λόγω συμπράξεις, που καλύπτουν τις ίδιες δραστηριότητες και τους ίδιους στόχους,

διέπονται από μία σύμβαση-πλαίσιο ελάχιστης διάρκειας τριών ετών, με την οποία οι υπογράφωντες δεσμεύονται να παρέχουν τις υπηρεσίες του EURES στα άλλα μέρη. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από τη συντονιστική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν τα μέλη της σύμπραξης.

Ο διοικητικός συντονισμός γίνεται από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Συντονισμού (ή «Γραφείο Συντονισμού EURES»), το οποίο διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών. Η εν λόγω υπηρεσία είναι αρμόδια επίσης για την ανάλυση της κινητικότητας στην Ευρώπη, για τη διατύπωση μιας γενικής προσέγγισης και για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων του EURES.

Όσον αφορά τον στρατηγικό σχεδιασμό, η Επιτροπή ζητεί τη γνώμη της ομάδας στρατηγικής υψηλού επιπέδου, η οποία απαρτίζεται από τους επικεφαλής των μελών του δικτύου EURES υπό την προεδρία εκπροσώπου της Επιτροπής.

5.4 EUROPASS –Υπηρεσία κινητικότητας των πολιτών⁵⁰

Το Europass είναι ένα μοναδικό χαρτοφυλάκιο που αποσκοπεί να βοηθήσει τους πολίτες να επιδείξουν σαφώς και εύκολα τα προσόντα και τις ικανότητές τους σε όλη την Ευρώπη. Περιλαμβάνει πέντε έγγραφα που έχουν εκπονηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο για να βελτιωθεί η διαφάνεια των προσόντων. Στόχος του είναι να διευκολυνθεί η κινητικότητα όλων αυτών που θέλουν να σπουδάσουν ή να εργαστούν στις τέσσερις γωνίες της Ευρώπης.

Το Europass είναι ένα από τα τρία κύρια μέσα υποστήριξης της κινητικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Αυτό το χαρτοφυλάκιο πέντε εγγράφων βοηθά τους πολίτες να επιδείξουν σαφώς και εύκολα τα προσόντα και τις ικανότητές τους στα κράτη μέλη της ΕΕ, τις υποψήφιες χώρες (τη Βουλγαρία, την Κροατία, τη Ρουμανία

⁵⁰

http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/living_and_working_in_the_internal_market/c11077_el.htm

και την Τουρκία) καθώς και την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία. Προστίθεται επίσης στον δικτυακό τόπο Ploteus, που ξεκίνησε το 2002 και περιέχει πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό χώρο, καθώς και στο ευρωπαϊκό πλαίσιο της επαγγελματικής εξειδίκευσης που βρίσκεται στο στάδιο της εφαρμογής.

Το Europass περιλαμβάνει τα ακόλουθα έγγραφα:

→ **Europass – Βιογραφικό σημείωμα (Europass-CV)**

Πρόκειται για τη βελτιωμένη έκδοση του ευρωπαϊκού Βιογραφικού Σημειώματος που δημιουργήθηκε από την Επιτροπή το 2002. Το πρότυπο Europass ΒΣ, το κεντρικό στοιχείο του χαρτοφυλακίου, σχεδιάστηκε για να χρησιμεύσει ως απόδειξη για τις ικανότητες των πολιτών.

→ **Europass – Κινητικότητα**

Χρησιμοποιώντας ένα κοινό ευρωπαϊκό πρότυπο, το Europass – Κινητικότητα έχει ως στόχο την καταγραφή όλων των περιόδων διακρατικής κινητικότητας, σε οποιοδήποτε επίπεδο: πρακτική άσκηση σε επιχείρηση, εξάμηνο σπουδών στο πανεπιστήμιο ή κάθε άλλη εκπαιδευτική εμπειρία. Αντικαθιστά, με ένα ευρύτερο πεδίο εφαρμογής, το Europass - Κατάρτιση.

→ **Europass – Συμπλήρωμα πτυχίου**

Το συμπλήρωμα πτυχίου περιέχει πληροφορίες σχετικά με την πορεία του κατόχου του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Περιγράφει τη φύση, το επίπεδο, το πλαίσιο, το περιεχόμενο και το καθεστώς των μελετών που ολοκληρώθηκαν με επιτυχία από τον πολίτη. Ωστόσο, δεν αντικαθιστά το αρχικό πτυχίο. Εκπονήθηκε από κοινού από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Unesco και συμπληρώνεται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα που το χορηγεί ταυτόχρονα με το πτυχίο.

Το συμπλήρωμα πτυχίου αποτελείται από οκτώ μέρη που παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τον κάτοχο του πτυχίου, το πτυχίο, το επίπεδο ειδίκευσης, το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα που προέκυψαν, το είδος της ειδίκευσης, την πιστοποίηση του συμπληρώματος και το εθνικό σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

→ **Europass – Συμπλήρωμα πιστοποιητικού**

Το συμπλήρωμα πιστοποιητικού διευκρινίζει τα επαγγελματικά προσόντα κάθε προσώπου που κατέχει το πιστοποιητικό εκπαίδευσης ή την επαγγελματική κατάρτιση στην οποία αναφέρεται. Προς το σκοπό αυτό, παρέχει μεταξύ άλλων πληροφορίες σχετικά με τις ικανότητες που αποκτήθηκαν, το φάσμα των προσιτών επαγγελματικών δραστηριοτήτων, τους οργανισμούς πιστοποίησης, το επίπεδο του πιστοποιητικού, καθώς και το επίπεδο εισαγωγής που απαιτείται και τις δυνατότητες πρόσβασης στο επόμενο εκπαιδευτικό επίπεδο. Δεν αντικαθιστά το αρχικό πιστοποιητικό και δεν αποτελεί αυτόματο σύστημα αναγνώρισης. Θεσπίστηκε από τις εθνικές αρμόδιες αρχές.

→ **Europass – Χαρτοφυλάκιο γλωσσών**

Το χαρτοφυλάκιο γλωσσών επιτρέπει στους πολίτες να παρουσιάσουν τις γλωσσικές και πολιτιστικές ικανότητες που έχουν αποκτήσει. Διευκρινίζει τις γλωσσικές ικανότητες του κατόχου σύμφωνα με τα κοινά κριτήρια που αναγνωρίζονται σε όλη την Ευρώπη και τις εμπειρίες του σε κάθε γλώσσα, ενώ παράλληλα περιέχει ένα φάκελο με τις προσωπικές εργασίες που καθιστούν δυνατή την απεικόνιση των γλωσσικών γνώσεων που έχουν αποκτηθεί.

Η πρωτοβουλία Europass υποστηρίζεται από μια δικτυακή πύλη διαχειριζόμενη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτός ο δικτυακός τόπος βοηθά τους πολίτες να συμπληρώσουν το δικό τους Europass ΒΣ και το διαβατήριο γλωσσών και να ενημερωθούν σχετικά με άλλα έγγραφα του Europass. Συγχρηματοδότηση προβλέπεται για τη δημιουργία δικτύου Εθνικών Κέντρων Europass επιφορτισμένων με την εφαρμογή, σε εθνικό επίπεδο, κυρίως καθηκόντων συντονισμού και προώθησης.

5.5 Ευρωπαϊκό δίκτυο εθνικών κέντρων ενημέρωσης για την αναγνώριση και την πανεπιστημιακή κινητικότητα (ENIC-NARIC)⁵¹

Για την εφαρμογή της σύμβασης Αναγνώρισης της Λισαβόνας και, γενικότερα, για να αναπτύξει την πολιτική και πρακτική για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, το Συμβούλιο της Ευρώπης και η UNESCO έχουν καθιερώσει το δίκτυο ENIC (Ευρωπαϊκό δίκτυο Εθνικών Κέντρων Πληροφοριών για την ακαδημαϊκή αναγνώριση και την κινητικότητα). Το δίκτυο ENIC συνεργάζεται στενά με το δίκτυο NARIC της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.5.1 Δίκτυο ENIC⁵²

Το Δίκτυο αποτελείται από τα εθνικά κέντρα πληροφόρησης των συμβαλλομένων κρατών στην Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση ή την UNESCO. Το ENIC είναι ένας φορέας που δημιουργήθηκε από τις εθνικές αρχές. Ενώ το μέγεθος και η ειδική αρμοδιότητα του ENIC μπορεί να ποικίλει και παρέχει πληροφορίες σχετικά με:

- Την αναγνώριση των ξένων διπλωμάτων, πτυχίων και άλλων προσόντων.
- Τα εκπαιδευτικά συστήματα και στις χώρες του εξωτερικού και της χώρας του ENIC.
- Τις ευκαιρίες για σπουδές στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με τα δάνεια και τις υποτροφίες, καθώς και συμβουλές για πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με την κινητικότητα και την ισοδυναμία των πτυχίων.

⁵¹ <http://www.enic-naric.net/index.aspx>

⁵² <http://www.enic-naric.net/index.aspx?s=n&r=g&d=about>

5.5.2 Δίκτυο NARIC⁵³

Το δίκτυο NARIC είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ιδρύθηκε το 1984. Το δίκτυο στοχεύει στην βελτίωση της ακαδημαϊκής αναγνώρισης των διπλωμάτων και των περιόδων σπουδών στα κράτη μέλη από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), και άλλες χώρες όπως την Τουρκία. Το δίκτυο αποτελεί μέρος του προγράμματος eLearning της Κοινότητας, η οποία διεγείρει την κινητικότητα των φοιτητών και προσωπικού μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις χώρες αυτές.

Όλες οι χώρες μέλη όρισαν εθνικά κέντρα, σκοπός των οποίων είναι να βοηθήσουν στην προώθηση της κινητικότητας των σπουδαστών, των διδασκόντων και των ερευνητών, παρέχοντας έγκυρες συμβουλές και πληροφορίες σχετικά με την ακαδημαϊκή αναγνώριση των διπλωμάτων και των περιόδων σπουδών που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη. Οι κύριοι χρήστες αυτής της υπηρεσίας είναι τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι φοιτητές οι γονείς, και οι ενδεχόμενοι εργοδότες.

Τα κέντρα αυτά ορίστηκαν από τα Υπουργεία Παιδείας στις αντίστοιχες χώρες, αλλά η κατάσταση και η έκταση των εργασιών των επιμέρους εθνικών κέντρων πληροφόρησης, μπορεί να διαφέρουν. Στην πλειονότητα των κρατών, τα θεσμικά όργανα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι αυτόνομα, λαμβάνοντας τις δικές τους αποφάσεις σχετικά με την εισδοχή των ξένων σπουδαστών και την απαλλαγή των τμημάτων των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών. Ως αποτέλεσμα, τα περισσότερα εθνικά κέντρα πληροφόρησης δεν λαμβάνουν αποφάσεις αλλά προσφέρουν κατόπιν αιτήματος, πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με ξένα συστήματα εκπαίδευσης και προσόντων.

⁵³ <http://www.enic-naric.net/index.aspx?s=n&r=g&d=about>

5.6 Πρόγραμμα αμοιβαίας μάθησης στον τομέα της απασχόλησης⁵⁴

Το πρόγραμμα αμοιβαίας μάθησης ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν τις εμπειρίες και τις βέλτιστες πρακτικές τους στον τομέα της πολιτικής για την απασχόληση. Το πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση και την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, είτε πρόκειται για το εθνικό, το περιφερειακό είτε για το τοπικό επίπεδο. Έτσι, το πρόγραμμα συμβάλλει στους στόχους που πρέπει να επιτύχει πριν το 2020 η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) σε θέματα απασχόλησης και κοινωνικής ενσωμάτωσης, ώστε:

- Να απασχολείται το 75 % των ατόμων ηλικίας μεταξύ 20 και 64 ετών.
- Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση να είναι μικρότερο από 10 %, και τουλάχιστον 40 % των νέων να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια να μειωθεί κατά 20 εκατομμύρια.

Ομοίως, το πρόγραμμα αμοιβαίας μάθησης συμβάλλει στους γενικούς στόχους της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού (ΑΜΣ) υπέρ της σύγκλησης των πολιτικών απασχόλησης.

Το πρόγραμμα προβλέπει τρία είδη δράσεων:

1. θεματικά σεμινάρια για τις προτεραιότητες των πολιτικών απασχόλησης, κατά τη διάρκεια των οποίων οι αρμόδιοι χάραξης πολιτικής, οι κοινωνικοί εταίροι και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να συζητούν την εφαρμογή της στρατηγικής Ευρώπη 2020.
2. συνεδριάσεις «αξιολόγησης από ομοτίμους», όπου συμμετέχουν εκπρόσωποι των εθνικών κυβερνήσεων και ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες και συζητούν συγκεκριμένα πολιτικά θέματα, προκειμένου να διευκολύνουν τη μεταφορά των βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.

⁵⁴

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11327_el.htm

3. δραστηριότητες παρακολούθησης της συνέχειας και δραστηριότητες διάδοσης των αποτελεσμάτων των δράσεων σε μια ευρύτερη ομάδα ενδιαφερόμενων μερών σε εθνικό επίπεδο.

Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν κράτη μέλη της ΕΕ, υποψήφιος προς ένταξη χώρες και χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ).

5.7 Διαρθρωτικά Ταμεία και Ταμείο Συνοχής⁵⁵

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής αποτελούν τα χρηματοδοτικά μέσα της περιφερειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η οποία αποσκοπεί στη μείωση των διαφορών ως προς το επίπεδο ανάπτυξης των περιφερειών και των κρατών μελών. Συμβάλλουν, επομένως, πλήρως στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

Για την περίοδο 2007-2013, η χρηματοδότηση που διατίθεται για την περιφερειακή πολιτική πλησιάζει τα 348 δισ. ευρώ: 278 δισ. για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και 70 δισ. για το Ταμείο Συνοχής. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 35% του κοινοτικού προϋπολογισμού και αντιπροσωπεύει το δεύτερο σε μέγεθος κονδύλιο του προϋπολογισμού.

Υπάρχουν δύο Διαρθρωτικά Ταμεία:

- **Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).** Είναι το σημαντικότερο στο παρόν στάδιο. Από το 1975, χρηματοδοτεί τη δημιουργία υποδομών και την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης, με κύριους αποδέκτες τις επιχειρήσεις.
- **Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).** Ιδρύθηκε το 1958 προωθεί την ένταξη των ανέργων και των μειονεκτουσών κατηγοριών του πληθυσμού στην αγορά εργασίας μέσω της χρηματοδότησης κυρίως δράσεων κατάρτισης.

⁵⁵ http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/structural_cohesion_fund_el.htm

→ **Ταμείο Συνοχής.** Για να επιταχύνει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική σύγκλιση, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε το Ταμείο Συνοχής το 1994. Το Ταμείο προορίζεται για τις χώρες στις οποίες το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) είναι μικρότερο του 90% του κοινοτικού μέσου όρου. Αποστολή του Ταμείου Συνοχής είναι η χορήγηση χρηματοδοτήσεων υπέρ προγραμμάτων υποδομών στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών. Ωστόσο, οι ενισχύσεις του Ταμείου Συνοχής υπόκεινται σε ορισμένες προϋποθέσεις. Εάν το δημόσιο έλλειμμα ενός δικαιούχου κράτους μέλους υπερβαίνει το 3% του εθνικού ΑΕγχΠ (κανόνες σύγκλισης της ΟΝΕ), δεν εγκρίνεται κανένα νέο πρόγραμμα μέχρις ότου το έλλειμμα τεθεί υπό έλεγχο.

Τα εν λόγω ταμεία έχουν στόχο τη χρηματοδότηση της περιφερειακής πολιτικής κατά την περίοδο 2007-2013 στο πλαίσιο τριών νέων στόχων:

1. Ο στόχος «Σύγκλιση» αφορά την επιτάχυνση της σύγκλισης των κρατών μελών και των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών της ΕΕ μέσω της βελτίωσης των συνθηκών ανάπτυξης και απασχόλησης. Ο στόχος αυτός χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής. Αντιπροσωπεύει το 81,5% του συνόλου των χορηγούμενων πόρων. Τα ανώτατα επίπεδα συγχρηματοδότησης των δημόσιων δαπανών ανέρχονται σε 75% για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ και σε 85% για το Ταμείο Συνοχής.
2. Ο στόχος «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» αφορά την πρόβλεψη των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών, την προώθηση της καινοτομίας, του επιχειρηματικού πνεύματος, την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς στις περιφέρειες που δεν καλύπτονται από το στόχο «Σύγκλιση». Χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ και αντιπροσωπεύει το 16% του συνόλου των χορηγούμενων πόρων. Οι ενέργειες που συνδέονται με αυτόν το στόχο μπορούν να συγχρηματοδοτούνται έως και κατά το 50% των δημόσιων δαπανών.
3. Ο στόχος «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» αφορά την ενίσχυση της συνεργασίας σε διασυνοριακό, διακρατικό και διαπεριφερειακό επίπεδο στους

τομείς της ανάπτυξης αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, την ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων και τη δικτύωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Ο στόχος αυτός χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και αντιπροσωπεύει το 2,5% του συνόλου των χορηγούμενων πόρων. Οι ενέργειες που συνδέονται με το στόχο «Εδαφική συνεργασία» μπορούν να συγχρηματοδοτούνται έως και κατά το 75% των δημόσιων δαπανών.

Η στήριξη που παρέχουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής στους τρεις στόχους ισοδυναμεί πάντα με συγχρηματοδότηση. Αυτά τα ποσοστά μπορούν να μειωθούν σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» ή εάν ένα πρόγραμμα αποφέρει έσοδα. Βέβαια, όλα τα προγράμματα οφείλουν να τηρούν την ευρωπαϊκή νομοθεσία, κυρίως όσον αφορά τον ανταγωνισμό, το περιβάλλον και την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων.

5.8 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (2007-2013)⁵⁶

Το ΕΚΤ υποστηρίζει τις προτεραιότητες της Κοινότητας σε ό,τι αφορά την ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας και την ενθάρρυνση της οικονομικής ανάπτυξης και της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΚΤ αποσκοπεί να συμβάλει στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής βελτιώνοντας την απασχόληση και τις δυνατότητες απασχόλησης.

Το ΕΚΤ υποστηρίζει τις πολιτικές των κρατών μελών για την εκ νέου εστίαση της στρατηγικής της Λισσαβόνας στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Οι πολιτικές αυτές συνδέονται στενά με τους Γενικούς Προσανατολισμούς των Οικονομικών Πολιτικών (ΓΠΟΠ), την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση (ΕΣΑ), καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Ειδικότερα, το ΕΚΤ αποσκοπεί:

⁵⁶

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/g24232_el.htm

- Στην επίτευξη της πλήρους απασχόλησης.
- Στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας.
- Στην προαγωγή της κοινωνικής ένταξης (ιδίως στην πρόσβαση των λιγότερο ευνοημένων ατόμων στην απασχόληση).
- Στη μείωση των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών ανισοτήτων στον τομέα της απασχόλησης.

5.8.1 Πεδίο εφαρμογής⁵⁷

Στο πλαίσιο των στόχων «Σύγκλιση» και «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση», το ΕΚΤ υποστηρίζει τις ενέργειες στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις ακόλουθες προτεραιότητες:

- Αύξηση της ικανότητας προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επικεφαλής των επιχειρήσεων, ώστε να βελτιωθεί η προβλεπτικότητα και η θετική διαχείριση των οικονομικών μεταβολών.
- Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των αναζητούντων θέση εργασίας και των ανενεργών ατόμων.
- Πρόληψη της ανεργίας και ιδίως της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας των νέων.
- Ενθάρρυνση της ενεργού γήρανσης και παράταση του ενεργού βίου.
- Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά της εργασίας.
- Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των λιγότερο ευνοημένων ατόμων με σκοπό τη βιώσιμη ένταξή τους στο χώρο της απασχόλησης.
- Καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων στην αγορά της εργασίας.
- Ενίσχυση και αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Προώθηση των εταιρικών σχέσεων.

57

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/g24232_el.htm

5.8.2 Προτεραιότητες⁵⁸

Επιπλέον, στο πλαίσιο του στόχου «Σύγκλιση», το ΕΚΤ στηρίζει τις εξής προτεραιότητες:

- ➔ Περισσότερες επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό, με μεταρρυθμίσεις στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεγαλύτερη συμμετοχή στη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της έρευνας και της καινοτομίας.
- ➔ Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και αποτελεσματικότητας με σκοπό τη συμβολή στη χρηστή διακυβέρνηση.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ενέργειες που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ να είναι σύμφωνες προς τις ενέργειες που αναλαμβάνονται βάσει της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και να συμβάλουν σε αυτή. Τα κράτη μέλη επικεντρώνουν τις ενισχύσεις στην υλοποίηση των ενδεδειγμένων συστάσεων τον τομέα της απασχόλησης.

Το ΕΚΤ ενθαρρύνει τη χρηστή διακυβέρνηση και την εταιρική σχέση. Η υποστήριξη που παρέχει στον τομέα αυτό σχεδιάζεται και εφαρμόζεται στο κατάλληλο επίπεδο αυτοδιοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη το εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σύμφωνα με τις θεσμικές ρυθμίσεις που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος. Τα κράτη μέλη φροντίζουν για τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και την κατάλληλη λήψη γνώμης και συμμετοχή άλλων φορέων, στο κατάλληλο επίπεδο αυτοδιοίκησης, κατά και την προπαρασκευή, την εφαρμογή και την παρακολούθηση της υποστήριξης του ΕΚΤ.

58

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/g24232_el.htm

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Η "Ευρώπη 2020" είναι η αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ για την ερχόμενη δεκαετία. Πιο συγκεκριμένα, η Ένωση έθεσε πέντε φιλόδοξους στόχους – για την απασχόληση, την καινοτομία, την εκπαίδευση, την κοινωνική ένταξη και το κλίμα/την ενέργεια – προς επίτευξη μέχρι το 2020. Κάθε κράτος μέλος έχει υιοθετήσει τους δικούς του εθνικούς στόχους σε κάθε έναν από αυτούς τους τομείς.

Συγκεκριμένες δράσεις τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο στηρίζουν τη στρατηγική αυτή. Οι πέντε στόχοι σε επίπεδο ΕΕ για το 2020 είναι οι παρακάτω⁵⁹:

1. Απασχόληση

Στόχος σε αυτή την κατηγορία είναι η απασχόληση του 75% της ηλικιακής κατηγορίας 20-64 ετών.

2. Έρευνα και Ανάπτυξη

Εδώ στόχος είναι το 3% του ΑΕΠ της ΕΕ πρέπει να επενδύεται στην Έρευνα και την Ανάπτυξη

3. Κλιματική αλλαγή / Ενέργεια

Στον τομέα αυτό περιλαμβάνεται η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% (ή και 30%, εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν) σε σχέση με το 1990, η εξασφάλιση του 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και η αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης.

4. Εκπαίδευση

Στον τομέα της εκπαίδευσης στόχος είναι η μείωση κάτω από 10% του ποσοστού εγκατάλειψης του σχολείου και η ολοκλήρωση τριτοβάθμιων σπουδών τουλάχιστον για το 40% της ηλικιακής κατηγορίας 30-34 ετών.

⁵⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/reaching-the-goals/targets/index_el.htm

5. Φτώχεια / Κοινωνικός αποκλεισμός

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

6.1 Αξιολόγηση των αναγκών σε δεξιότητες και των αναγκών της αγοράς εργασίας έως το 2020⁶⁰

Η απρόβλεπτη χρηματοοικονομική κρίση του δεύτερου εξαμήνου του 2008, καταδεικνύει τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται κάθε διαδικασία προβλέψεων. Πολλές από τις δεξιότητες και τις θέσεις εργασίας που θα φαίνονται αυτονόητες για τους ευρωπαίους πολίτες το 2020 π.χ. εξαιτίας των αλλαγών στη χρήση των «καθαρών» τεχνολογιών, δεν μπορούμε καν να τις φαντασθούμε σήμερα. Αλλά ενώ μια πρόβλεψη δεν μπορεί να παράσχει ακριβή εικόνα του μέλλοντος, μπορεί να δώσει μια ένδειξη των γενικών τάσεων και να τονίσει την ανάγκη για πολιτικές απαντήσεις. Από την αξιολόγηση της Επιτροπής προκύπτουν τρία βασικά συμπεράσματα:

1. Υπάρχουν μεσομακροπρόθεσμα μεγάλες δυνατότητες δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στην Ευρώπη τόσο για νέες θέσεις εργασίας όσο και για θέσεις αντικατάστασης.
2. Οι απαιτήσεις για δεξιότητες, ικανότητες και προσόντα θα αυξηθούν σημαντικά και σε όλα τα είδη και επίπεδα επαγγελμάτων.
3. Υπάρχει ανάγκη να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ προσφοράς δεξιοτήτων και σχετικής ζήτησης στην αγορά εργασίας.

Αυτή η πρώτη αξιολόγηση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε μια διεξοδική πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες, την οποία πραγματοποίησε τον Ιούνιο του 2008 το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτιση (Cedefop).

⁶⁰ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Βρυξέλλες, 16.12.2008.

6.1.1 Επέκταση της αγοράς εργασίας με αυξανόμενη κυριαρχία του τομέα των υπηρεσιών.⁶¹

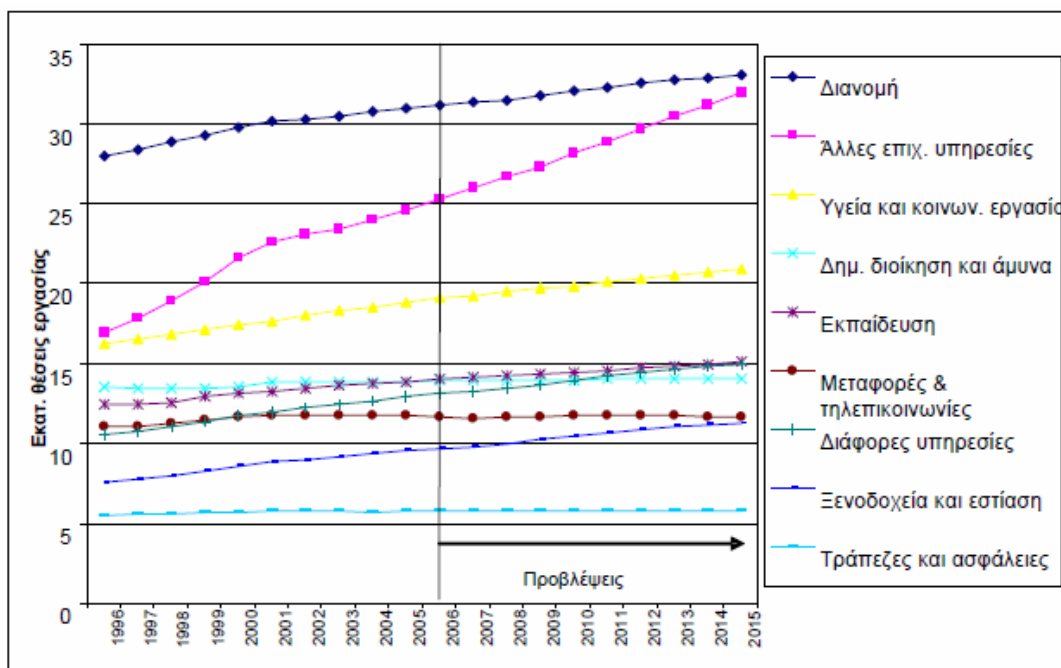
Σύμφωνα με την ανάλυση του Cedefop, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν στην ΕΕ-25, κατά τη διάρκεια της περιόδου από το 2006 ως το 2020, περίπου 100 Εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας. Επιπλέον της δημιουργίας 19,6 εκατομμυρίων πρόσθετων θέσεων εργασίας, θα μπορούσαν να υπάρξουν άλλα 80,4 εκατομμύρια θέσεις που θα αντικαταστήσουν τις θέσεις που κατείχαν εργαζόμενοι οι οποίοι συνταξιοδοτούνται ή αποσύρονται από την αγορά εργασίας.

Η αργή αλλά σταθερή μετατόπιση που παρατηρείται στην τομεακή κατανομή της απασχόλησης στην ΕΕ από τη γεωργία και τις παραδοσιακές μεταποιητικές βιομηχανίες προς τις υπηρεσίες είναι πιθανό να συνεχιστεί, παρά την πρόσφατη μείωση.

Το 2020 σχεδόν τα τρία τέταρτα των θέσεων εργασίας θα είναι στις υπηρεσίες. Η δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα των υπηρεσιών θα είναι πιθανώς αυξημένη έως το 2020, ειδικά στις επιχειρηματικές υπηρεσίες (Σχήμα 6.1).

Ο πρωτογενής τομέας ενδέχεται να χάσει 2,9 εκατομμύρια θέσεις εργασίας, ενώ ο τομέας των κατασκευών αναμένεται να παρουσιάσει τάσεις σταθεροποίησης. Στον μεταποιητικό τομέα αναμένεται να υπάρξει καθαρή απώλεια 800.000 θέσεων εργασίας παρά την αύξηση των θέσεων στον μηχανολογικό τομέα. Ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη του αντίκτυπου της ισχυρής ζήτησης για θέσεις αντικατάστασης, πιστεύεται ότι θα εξακολουθήσει να υπάρχει σημαντικός αριθμός νέων θέσεων εργασίας στον μεταποιητικό τομέα, ο οποίος, κατά συνέπεια, θα παραμείνει τομέας κείρας σημασίας για τις οικονομίες των χωρών της ΕΕ.

⁶¹ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Βρυξέλλες, 16.12.2008.

Πηγή: Cedefop (2008)

Σχήμα 6.1 Τάσεις όσον αφορά τα επίπεδα απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών μέχρι το 2015, E-25

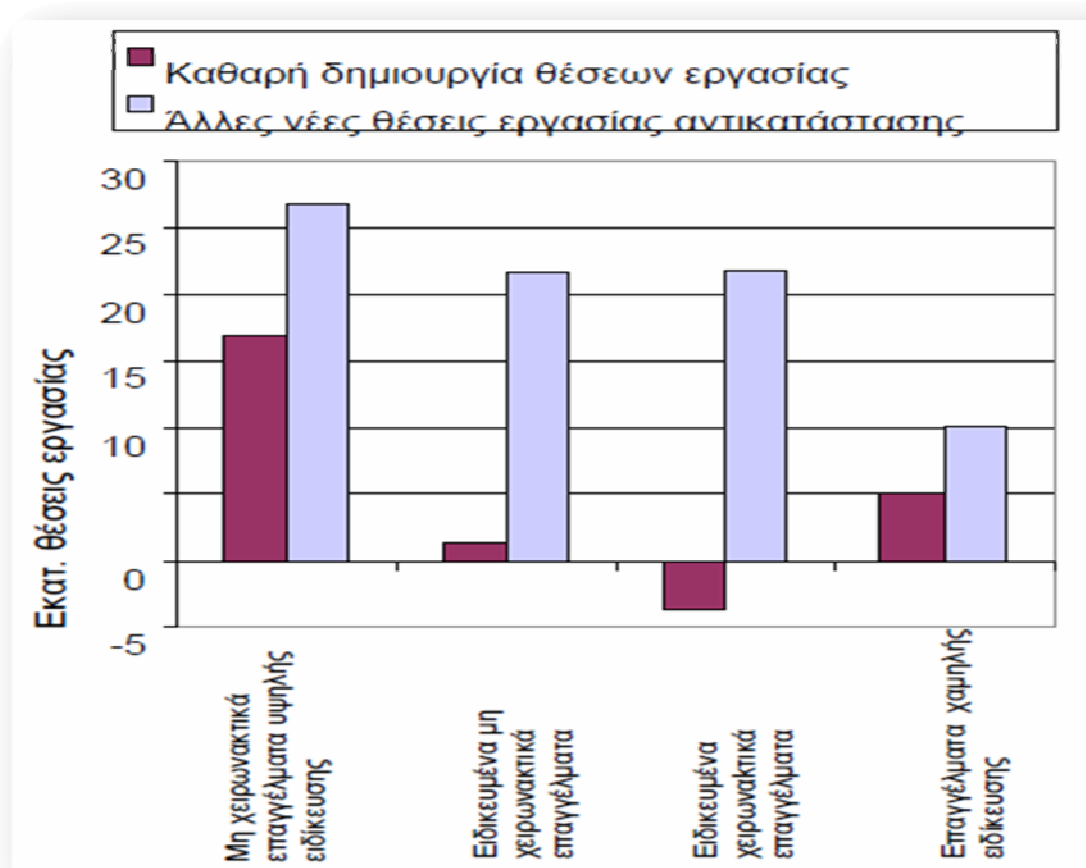
Η μετάβαση προς μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα θα ασκήσει επίσης σημαντική επίδραση στην απασχόληση, ιδίως στους τομείς της ενέργειας, της επεξεργασίας ύδατος και αποβλήτων, των κατασκευών, των μεταφορών, της βιομηχανίας, της γεωργίας και της δασοκομίας. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), η παγκόσμια αγορά οικολογικών υπηρεσιών και προϊόντων αναμένεται να διπλασιαστεί και να φτάσει τα 2.740 δισεκατομμύρια δολάρια το 2020.

6.1.2 Αυξημένη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης και κίνδυνος πόλωσης της αγοράς εργασίας⁶²

Οι προβολές σχετικά με την καθαρή δημιουργία θέσεων απασχόλησης δείχνουν πόλωση της ανάπτυξης της απασχόλησης μεταξύ των διαφόρων επαγγελμάτων, με

⁶² Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Βρυξέλλες, 16.12.2008.

ισχυρή τάση υπέρ των θέσεων υψηλής ειδίκευσης. Μέχρι το 2020 θα μπορούσαν να δημιουργηθούν στην ΕΕ-25 17,7 εκατομμύρια πρόσθετες θέσεις εργασίας σε μη χειρωνακτικά επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης, όπως διοικητικά στελέχη, στελέχη μάρκετινγκ, στελέχη εφοδιαστικής και πωλήσεων, χειριστές συστημάτων τεχνολογίας της πληροφορίας, εκπαιδευτικοί και τεχνικοί. Συγχρόνως, οι προβλέψεις δείχνουν χαμηλές ή ακόμη και αρνητικές προοπτικές δημιουργίας θέσεων εργασίας για μερικά ειδικευμένα επαγγέλματα, αλλά επίσης σημαντική καθαρή δημιουργία ανειδίκευτων θέσεων εργασίας (5 εκατομμύρια), ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών — π.χ. προσωπικό ασφάλειας, οικιακοί βοηθοί, ταμίες ή εργαζόμενοι στον τομέα της καθαριότητας (Σχήμα 6.2).

Πηγή: Cedefop (2008)

Σχήμα 6.2 Νέες θέσεις εργασίας μεταξύ 2006 και 2020 κατά ευρείες κατηγορίες επαγγελμάτων, ΕΕ-25

Οι νέες τεχνολογίες και οι εξελίξεις στην οργάνωση της εργασίας φαίνεται να οδηγούν σε σημαντική ανάπτυξη της απασχόλησης στα άκρα του φάσματος απασχόλησης (ιδίως στο υψηλότερο επίπεδο). Οι νέες τεχνολογίες δεν μπορούν να αντικαταστήσουν ούτε τα «μη συνήθη» καθήκοντα που χαρακτηρίζουν τα επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης (π.χ. εργασίες γνώσεων και επικοινωνίας), ούτε τις θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης, ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών (π.χ. φροντίδα ατόμων ή οδήγηση φορτηγών). Ωστόσο, οι συνήθεις εργασίες μέσης ειδίκευσης και οι επαναλαμβανόμενες εργασίες μπορούν να αντικατασταθούν από συστήματα αυτοματοποίησης και μηχανοργάνωσης ή να ανατεθούν σε εξωτερικούς συνεργάτες.

Η πόλωση αυτή είναι αισθητή σε ορισμένα κράτη μέλη. Ωστόσο, δεν είναι απόλυτη κατάσταση, καθώς η τάση για πόλωση όσον αφορά την καθαρή δημιουργία θέσεων εργασίας αναμένεται να αντισταθμιστεί σε μεγάλο βαθμό από την υψηλή ζήτηση θέσεων αντικατάστασης για εργαζόμενους μέσης ειδίκευσης, μολονότι η ζήτηση για θέσεις αντικατάστασης θα εντείνει επίσης την ανοδική τάση όσον αφορά τη ζήτηση δεξιοτήτων.

6.2 Πρόβλεψη και αντιστοίχιση: Η πρωτοβουλία «Νέες Δεξιότητες για Νέες Θέσεις Εργασίας»⁶³

Για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προκλήσεων που περιγράφηκαν παραπάνω, είναι εξαιρετικά σημαντικό να προωθηθεί η παροχή αναλυτικότερων πληροφοριών για τις μελλοντικές απαιτήσεις της Ένωσης σε δεξιότητες και θέσεις εργασίας και να διευκολυνθεί η αντιστοίχιση μεταξύ τους και η έγκαιρη πραγματοποίηση σχετικών προβλέψεων.

Τοποθετεί στο επίκεντρο της στρατηγικής της ΕΕ για την ανάπτυξη και την απασχόληση την ανάγκη να αναβαθμιστούν οι δεξιότητες του πληθυσμού της ΕΕ και να εξασφαλιστεί η καλύτερη ανταπόκριση των δεξιοτήτων αυτών στις ανάγκες της

⁶³ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Βρυξέλλες, 16.12.2008.

αγοράς εργασίας, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν οι άμεσες εργασιακές και κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης και να υποστηριχθεί μακροπρόθεσμα η ανταγωνιστικότητα και η δικαιοσύνη στην Ένωση.

6.2.1 Αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών⁶⁴

Οι δημόσιες αρχές σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οι επιχειρήσεις, οι κοινωνικοί εταίροι, οι πάροχοι υπηρεσιών εκπαίδευσης και τα μμεμονωμένα άτομα θα ωφεληθούν από την τακτική παροχή πληροφοριών για τις βραχυπρόθεσμες αλλαγές στην αγορά εργασίας της ΕΕ, για τις κενές θέσεις εργασίας που υπάρχουν σε ολόκληρη την ΕΕ και για τις προβολές σχετικά με τις απαιτήσεις δεξιοτήτων. Η Επιτροπή, για να προωθήσει την επαγγελματική και γεωγραφική κινητικότητα θα προβεί στις παρακάτω κινήσεις:

- Θα δημιουργήσει ένα «Παρατηρητήριο για την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας», με περιοδικές, ενημερωμένες πληροφορίες για τις βραχυπρόθεσμες τάσεις της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας. Το Παρατηρητήριο θα συλλέγει, θα αναλύει και θα διαδίδει στοιχεία για τις κενές θέσεις εργασίας και για τα εγγεγραμμένα άτομα που αναζητούν εργασία μέσω του δικτύου δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης της ΕΕ και, έγκαιρα, από ευρύτερες πηγές όπως τομείς, επιχειρήσεις και γραφεία προσλήψεων.
- Θα αναπτύξει από το 2009 ένα τυποποιημένο πολύγλωσσο λεξικό των επαγγελμάτων και των δεξιοτήτων, για να βελτιώσει την ποιότητα και τη διαφάνεια των πληροφοριών για τις κενές θέσεις εργασίας και για να βελτιώσει τη συσχέτιση μεταξύ των ατόμων που αναζητούν εργασία και των διαθέσιμων κενών θέσεων.
- Θα δημιουργήσει το «Match and Map», μια φιλική προς το χρήστη, διαφανή ηλεκτρονική υπηρεσία για τους πολίτες, που θα παρέχει ποιοτικές

⁶⁴ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Βρυξέλλες, 16.12.2008.

πληροφορίες για τα επαγγέλματα, τις δεξιότητες και τις ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης σε όλη την ΕΕ. Στο πλαίσιο του EURES, και σε σύνδεση με τις πύλες PLOTEUS και EURAXESS, η υπηρεσία αυτή θα παρέχει, σε κοινοτικό επίπεδο, σαφή γεωγραφική «χαρτογράφηση» των προσφορών εργασίας που ταιριάζουν με τα χαρακτηριστικά του κάθε χρήστη, ανατροφοδότηση σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι θέσεις εργασίας και οι δεξιότητες δεν ταιριάζουν και πληροφορίες για ευκαιρίες μάθησης.

6.2.2 Ενίσχυση της Ικανότητας της Ένωσης για Έγκαιρη Πρόβλεψη⁶⁵

Τα περισσότερα κράτη μέλη αναπτύσσουν ήδη εργαλεία έγκαιρης πρόβλεψης. Ωστόσο, αυτές οι πρωτοβουλίες ποικίλλουν σημαντικά από πλευράς εμβέλειας και μεθοδολογίας και πρέπει να ενταχθούν σε ένα συντονισμένο πλαίσιο. Για το σκοπό αυτό πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι πόροι και η πείρα του Cedefop και του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή:

- Θα καθιερώσει μια τακτική, συστηματική αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης προσφοράς και ζήτησης στις αγορές εργασίας της ΕΕ μέχρι το 2020, που θα κατανέμεται ανά τομείς, επαγγέλματα, επίπεδα προσόντων και χώρες. Κάθε δύο χρόνια, με αφετηρία το 2010, θα δημοσιεύονται επικαιροποιημένες προβολές, μαζί με έγκαιρες ad hoc προειδοποιήσεις για πιθανές ανισορροπίες στην αγορά εργασίας.
- Θα αυξήσει τις μεθοδολογικές και αναλυτικές ικανότητες, καθώς και τις ικανότητες αμοιβαίας μάθησης της ΕΕ, για την πραγματοποίηση έγκαιρων προβλέψεων σχετικά με τις δεξιότητες και τις θέσεις εργασίας. Από το 2009 η Επιτροπή θα συγκεντρώσει τις προσπάθειες που καταβάλλονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων PROGRESS και διά βίου μάθησης, για να αναπτύξει νέους τρόπους μέτρησης των ικανοτήτων

⁶⁵ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Βρυξέλλες, 16.12.2008.

- Θα αυξήσει την ικανότητα της ΕΕ να αξιολογεί τις συνέπειες που θα έχει στην απασχόληση η μετάβαση σε μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα.

Οι επιχειρήσεις θα κληθούν να διαδραματίσουν νευραλγικό ρόλο στην αξιολόγηση των αναγκών σε δεξιότητες και πρέπει να συμμετάσχουν δραστήρια σ' αυτή την πρωτοβουλία. Η Επιτροπή:

- Θα προωθήσει το διάλογο μεταξύ επιχειρήσεων και παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με σκοπό την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων για την αντιμετώπιση των μεσοπρόθεσμων αναγκών σε δεξιότητες, και θα παράσχει στοιχεία σχετικά με τις προσδοκίες των εργοδοτών από τους φοιτητές και τους πτυχιούχους μέσω ποιοτικών διερευνητικών μελετών όπως το σχέδιο «Συντονισμός των εκπαιδευτικών δομών στην Ευρώπη».
- Θα ενισχύσει τις γνώσεις των επιχειρήσεων, την ενημέρωσή τους και τη συμμετοχή τους στη διαδικασία πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες μέσω ενός εργαλείου διερεύνησης των αναγκών των εργοδοτών και μέσω ποιοτικών μελετών για τις ανάγκες των επιχειρήσεων, και ιδίως των ΜΜΕ, σε δεξιότητες.
- Θα υποστηρίξει τις «πλατφόρμες» επιχειρήσεων, παρόχων εκπαιδευτικών υπηρεσιών και ειδικών σε θέματα προσλήψεων για τον από κοινού σχεδιασμό στοχοθετημένων εκπαιδευτικών μαθημάτων και την οργάνωση μιας ετήσιας εκδήλωσης με θέμα τη «Σύμπραξη για τις δεξιότητες και την απασχόληση», με στόχο την προβολή των πιο καινοτόμων συμπράξεων αντιστοίχισης της προσφοράς με τη ζήτηση δεξιοτήτων.

Το τομεακό επίπεδο έχει ιδιαίτερα μεγάλη σημασία για το ζήτημα της προσαρμογής στην αλλαγή. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα όργανα της ΕΕ, τους κοινωνικούς εταίρους και τις κοινοτικές υπηρεσίες Eurofound και Cedefop, έχει ήδη αναπτύξει μια διατομεακή μεθοδολογία για την έγκαιρη πρόβλεψη των αναγκών των διαφόρων τομέων σε δεξιότητες, μεθοδολογία η οποία διατυπώνει σενάρια για την εξέλιξη των τομέων και τον αντίκτυπο στα επαγγέλματα και την απασχόληση. Η Επιτροπή:

- Θα προβεί σε ανάλυση των απαιτούμενων δεξιοτήτων και των αναγκών της αγοράς εργασίας σε βασικούς τομείς. Στα μέσα του 2009 είναι διαθέσιμα τα συνολικά αποτελέσματα για 16 τομείς, που καλύπτουν το 75% των συνολικών θέσεων εργασίας του ιδιωτικού τομέα της ΕΕ, και έτσι θα σχηματιστεί πλήρης εικόνα για τη ζήτηση εργατικού δυναμικού και για τις συνέπειές της από πλευράς αναδιαρθρώσεων.
- Θα συζητήσει με τους παράγοντες του τομέα, και ιδίως με τις υπάρχουσες τομεακές επιτροπές κοινωνικού διαλόγου, τη δυνατότητα σύστασης «τομεακών συμβουλίων για την απασχόληση και τις δεξιότητες» σε επίπεδο ΕΕ, με στόχο τη συγκέντρωση των πληροφοριών που υπάρχουν στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες και τη χάραξη σχετικών κατευθύνσεων και προσανατολισμών εκπορευόμενων από τους εμπλεκόμενους παράγοντες και από τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

6.2.3 Εμβάθυνση της διεθνούς συνεργασίας⁶⁶

Η οικονομία της ΕΕ και οι άλλες οικονομίες επηρεάζονται από τις παγκόσμιες τάσεις και προκλήσεις, οι οποίες με τη σειρά τους ασκούν άμεση επίδραση στις αγορές εργασίας της ΕΕ. Ο πολιτικός διάλογος και η ανταλλαγή εμπειριών με τους εταίρους μας σε παγκόσμιο επίπεδο μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων του σήμερα και του αύριο. Πέραν της τρέχουσας συνεργασίας με τις 46 χώρες-μέλη της διαδικασίας της Μπολόνιας για τη μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η Επιτροπή θα εντείνει τη συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς φορείς. Ειδικότερα, η Επιτροπή:

- Θα συμμετάσχει δραστήρια στο νέο πρόγραμμα του ΟΟΣΑ για την αξιολόγηση των ικανοτήτων των ενηλίκων (PIAAC), παράλληλα με τα τρέχοντα προγράμματα PISA και AHELO, που αφορούν την αξιολόγηση των

⁶⁶ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Βρυξέλλες, 16.12.2008.

επιδόσεων των μαθητών και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με τον ΟΟΣΑ στην ανάπτυξη ποιοτικών μελετών για την εξέλιξη της ζήτησης δεξιοτήτων και την κατάρτιση δεικτών για τις σχετικές αναντιστοιχίες.

- Θα συνεργαστεί με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας, ιδίως με στόχο την ανάπτυξη μιας πλατφόρμας ανταλλαγής γνώσεων και την αξιολόγηση του παγκόσμιου αντίκτυπου της κλιματικής αλλαγής στις δεξιότητες και τις θέσεις εργασίας.
- Θα ενισχύσει τους εν εξελίξει διμερείς διαλόγους με τρίτες χώρες, ιδιαίτερα με την Κίνα, την Ινδία, τις ΗΠΑ και τον Καναδά, με στόχο την ανάπτυξη κοινών σχεδίων έρευνας και συνεργασίας σε θέματα προβλέψεων και μεθοδολογίας.
- Θα αναπτύξει τον πολιτικό διάλογο με τις γειτονικές χώρες, καθώς και το διάλογο στο πλαίσιο της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και της Ένωσης για τη Μεσόγειο, που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, ιδίως με στόχο την ανάπτυξη του τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των εθνικών πλαισίων για τα προσόντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Απασχόληση και κοινωνική

πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ευρωπαϊκή κοινωνία μεταλλάσσεται, επηρεασμένη από παράγοντες όπως η τεχνολογική πρόοδος, η παγκοσμιοποίηση των συναλλαγών και η γήρανση του πληθυσμού. Η ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση, τις κοινωνικές υποθέσεις και την ισότητα των ευκαιριών συμβάλλει στην αναβάθμιση των συνθηκών ζωής των πολιτών, με προοπτική την αειφόρο ανάπτυξη και την ακόμη μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει ρόλο πρωτοπόρου στον κοινωνικό τομέα. Εκείνη βρίσκεται πίσω από τη θέσπιση νομικού πλαισίου για την προστασία των Ευρωπαίων πολιτών. Ενθαρρύνει τη συνεργασία των κρατών μελών, το συντονισμό και τη σύγκλιση των εθνικών πολιτικών, τη συμμετοχικότητα των τοπικών αρχών, των συνδικάτων, των οργανώσεων εργοδοτών και όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Στόχοι αυτής της πολιτικής είναι, κατά κύριο λόγο, η αύξηση της απασχόλησης, η ποιότητα των θέσεων απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας, η κινητικότητα των εργαζομένων, η διαρκής ενημέρωση των εργαζομένων και ο διάλογος μαζί τους, η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

7.1 Ευρωπαϊκές Αξίες για το παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιμετωπίζει το θέμα του εκσυγχρονισμού των ευρωπαϊκών κοινωνικών συστημάτων στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Προσδιορίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου

να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις και να επιτευχθούν οι στόχοι προτεραιότητας της Ευρώπης στον τομέα της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Τα μέτρα αυτά αφορούν κυρίως την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, ιδίως στον τομέα της ενέργειας, και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο απασχόλησης στις συντάξεις και υγειονομική περίθαλψη.⁶⁷

Επιπλέον, η Ευρώπη έχει ιστορικά υψηλό επίπεδο ευημερίας, κοινωνικής συνοχής, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής που να βασίζεται στις κοινές αξίες της αλληλεγγύης και της δικαιοσύνης. Σήμερα, ωστόσο, ο αποκλεισμός είναι μια πραγματικότητα στην Ευρώπη: το ποσοστό ανεργίας παραμένει υψηλό (19 εκατομμύρια άνεργοι στην ΕΕ), η ανάπτυξη επιβραδύνεται, ενώ η παιδική φτώχεια και την ανισότητα παρουσιάζουν αύξηση.

Κατά συνέπεια, εάν η Ευρώπη δεν κατορθώσει να εκπληρώσει τις νέες προκλήσεις που τίθενται από τις νέες τεχνολογίες, την κινητικότητα, τη γήρανση του πληθυσμού και ο παγκόσμιος ανταγωνισμός, υπάρχει ο κίνδυνος ότι μια κοινωνικοοικονομική δυαδικότητα, που είναι τόσο περιεκτική και αποκλειστική θα προκύψουν σε μακροπρόθεσμη βάση. Αυτό θα αυξήσει επίσης το χάσμα μεταξύ της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου. Εξ ου και η ανάγκη για εκσυγχρονισμό και τη μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής μας, μια ανάγκη που συμβολίζεται από τη μεταρρυθμιστική διαδικασία που άρχισε στη Λισσαβόνα το Μάρτιο του 2000.

7.1.1 «Ενότητα στην πολυμορφία», η παρούσα κατάσταση των Ευρωπαϊκών μοντέλων

Τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν αναπτύξει τα δικά τους κοινωνικοοικονομικά μοντέλα, αντικατοπτρίζοντας την ιστορία τους και τις επιλογές τους. Κάθε ένα από αυτά τα εθνικά μοντέλα ενισχύεται από τις κοινές ευρωπαϊκές κοινωνικές αξίες και αξίες όσον αφορά τις σχέσεις στην αγορά εργασίας. Στα ευρωπαϊκά στοιχεία κοινής κοινωνικής πολιτικής συμπεριλαμβάνονται οι δημόσιες συντάξεις, η υγεία και η μακροχρόνια

⁶⁷

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10150_en.htm

περίθαλψη, η κοινωνική προστασία, η ρύθμιση της αγοράς εργασίας και η αναδιανομή μέσω των φορολογικών πολιτικών. Ακόμα, κοινές αξίες όπως η αλληλεγγύη και η συνοχή, η ισότητα των ευκαιριών και η καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων, η υγεία και η ασφάλεια στο χώρο εργασίας, η καθολική πρόσβαση στην εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη, η ποιότητα της ζωής και η ποιότητα στην εργασία, η αειφόρος ανάπτυξη και η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, ο ρόλος του δημόσιου τομέα στην οργάνωση και τη χρηματοδότηση των εθνικών συστημάτων, πολύ περισσότερο από ό, τι στην Αμερική ή την Ασία ενισχύουν τα εθνικά συστήματα μέσω της ισχυρής "Ευρωπαϊκής διάστασης", μια παράδοση του κοινωνικού διαλόγου και της εταιρικής σχέσης μεταξύ των κυβερνήσεων, της βιομηχανίας και των συνδικάτων.

Ωστόσο, εκτός από αυτά τα σημεία τα οποία τα κράτη μέλη έχουν από κοινού διαμορφώσει στόχους και αξίες, η Επιτροπή υπογραμμίζει τη σημασία των ανισοτήτων εντός της ΕΕ. Για παράδειγμα, η Λιθουανία, η Λετονία και η Ιρλανδία διαθέτουν το 14 έως το 15% του ΑΕΠ για τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, ενώ η Γαλλία και η Σουηδία δαπανούν το 30%. Επιπλέον, το ύψος των δημόσιων συντάξεων μπορεί να είναι διπλάσιο σε μια χώρα από ότι σε μια άλλη. Φαίνεται, επομένως, ότι κανένα κράτος μέλος δεν έχει βρει ακόμη όλες τις απαντήσεις, παρά τη σχετική σύγκλιση στις προσεγγίσεις τους.

7.1.2 Προκλήσεις για την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού της Ενιαίας Ευρώπης

Η κοινωνική πραγματικότητα στην Ευρώπη σήμερα περιλαμβάνει τις προκλήσεις της γήρανσης του πληθυσμού, την ανεργία, την παγκοσμιοποίηση και τον πληθυσμό. Το υπ' αριθμόν ένα κοινωνικό πρόβλημα είναι χωρίς αμφιβολία η επίμονη ανεργία στην ΕΕ, 19 εκατομμύρια άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων κυρίως των νέων, των γυναικών, των μεταναστών και των ηλικιωμένων εργαζομένων (ηλικίας 55 έως 64).

Επιπλέον, οι αδυναμίες στον τομέα της εκπαίδευσης, της έρευνας, της καινοτομίας και της παραγωγικότητας δημιουργούν προβλήματα στις αγορές εργασίας και

οικονομικές επιδόσεις σε ορισμένα κράτη μέλη. Τα εμπόδια για την είσοδο και την έξοδο στην αγορά εργασίας είναι πολύ υψηλά. Τέλος, το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών στην ΕΕ, τόσο εντός των κρατών μελών και μεταξύ αυτών, είναι σημαντική και εξακολουθεί να διευρύνεται.

Σήμερα, η παγκοσμιοποίηση δεν αποτελεί πλέον επιλογή, αλλά μια πραγματικότητα. Η εμφάνιση νέων οικονομικών γιγάντων όπως η Κίνα και η Ινδία βάζει την ευρωπαϊκή οικονομία από τη δοκιμή περισσότερο από ποτέ, όσον αφορά το εμπόριο, τις επενδύσεις, την τεχνολογία, την ενέργεια και του κόστους παραγωγής. Αν και η γνώση και η τεχνολογία είναι σημαντικό στην Ευρώπη, η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού υπονομεύει την παραγωγικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Η γήρανση του πληθυσμού της Ευρώπης είναι μια πραγματικότητα στην Ευρώπη του μέλλοντος. Με βάση τις τρέχουσες τάσεις, ο πληθυσμός της ΕΕ θα είναι μικρότερος και πιο γερασμένος, λόγω των χαμηλών ποσοστών γεννήσεων. Σύμφωνα με τις στατιστικές, το 2050 θα υπάρχουν 48 εκατομμύρια λιγότεροι άνθρωποι 15-64 ετών και 58 εκατομμύρια περισσότεροι άνθρωποι άνω των 65 ετών. Οι επιπτώσεις για την Ευρώπη είναι σημαντικές.⁶⁸

Η μείωση του εργατικού δυναμικού θα επιβραδύνει την ανάπτυξη (από 2 έως 2,5% σήμερα, θα μπορούσε να μειωθεί στο 1,25% μέχρι το 2040). Η βραδύτερη ανάπτυξη θα έρθει σε μια εποχή που το κόστος της γήρανσης του πληθυσμού αρχίζουν να κορυφωθεί (μια αύξηση που κυμαίνεται μεταξύ 4 και 8% του ΑΕΠ μεταξύ των κρατών μελών). Η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών εκ τούτου, είναι σε κίνδυνο. Το προσδόκιμο ζωής θα συνεχίσει να αυξάνεται, ωστόσο, και σε 45 χρόνια θα έχουν αυξηθεί στα 81 χρόνια για τους άνδρες και 86 για τις γυναίκες.

Τέλος, ενώ η μετανάστευση προς την Ένωση δεν κάνει από μόνος του παρέχει μια μακροπρόθεσμη λύση, τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν ήδη υιοθετήσει άλλα μέτρα. Σε εθνικό επίπεδο, πολλές χώρες έχουν αναλάβει σημαντικές

68

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10150_en.htm

μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων και των καθεστώτων πρόωρης συνταξιοδότησης. Σε επίπεδο ΕΕ, οι μακροοικονομικές πολιτικές των κρατών μελών προσφέρουν ένα μονοπάτι προς τη σταθερότητα και τα υγιή δημόσια οικονομικά. Οι μεταρρυθμίσεις που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο της Ατζέντας της Λισαβόνας πρέπει επίσης να παρέχουν λύσεις.

Ενώ πολλές μεταρρυθμίσεις έχουν ήδη αναληφθεί σε ορισμένα κράτη μέλη, η Ευρώπη δεν έχει πλέον την πολυτέλεια να περιμένει. Όμως, είναι σε εξαιρετικά πλεονεκτική θέση για να επιτύχει αυτή τη μεταρρύθμιση, με την οικονομική και νομισματική σταθερότητα της κλίμακας της (το μεγαλύτερο εμπορικό μπλοκ στον κόσμο), τους οικονομικούς πόρους της (η χρηματοδότηση της ΕΕ και των προγραμμάτων) και των εξωτερικών της μέσων (διεύρυνση και ανάπτυξη των πολιτικών).

7.1.3 Αντιμετώπιση των προκλήσεων – Συστάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Ενώ τα κράτη μέλη συμμετέχουν περισσότερο στην κοινωνική πολιτική, η ΕΕ έχει σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει στη διαδικασία του εκσυγχρονισμού. Η Ευρώπη των 25 κρατών μελών, με κοινές αξίες και τη διάθεση ισχυρών θεσμικών οργάνων που ενεργούν από κοινού, μπορεί στην πραγματικότητα να είναι καλύτερα εξοπλισμένη για να αντιμετωπίσει την παγκοσμιοποίηση. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει ένα μοναδικό σύνολο των μέσων που έχει στη διάθεσή της: πέραν των νομοθετικών, εκτελεστικών και δικαστικών εξουσιών της, που την επιτρέπουν να λειτουργεί ως καταλύτης για νέες ιδέες και μεταρρυθμίσεις.⁶⁹

Αναφορικά με τις προαναφερόμενες προκλήσεις η Επιτροπή συνιστά μέτρα και δράσεις που να βασίζονται στη μεγαλύτερη συνοχή και τον συντονισμό τόσο μεταξύ των διαφόρων φορέων λήψης αποφάσεων όσο και μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών. Επιπλέον προτείνεται ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης

⁶⁹

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10150_en.htm

και διενέργεια μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας, μεγαλύτερο συντονισμό μεταξύ των διαφόρων επιπέδων εξουσίας (ευρωπαϊκό, εθνικό, υπο-εθνικό επίπεδο).

Διάφορες πρωτοβουλίες που πρέπει να ληφθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών, των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
- Παράδοση των πιο ανοικτών και δίκαιων αγορών.
- Βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος σε κοινοτικό επίπεδο.
- Άνοιγμα των αγορών τρίτων χωρών για τους ευρωπαίους παραγωγούς.
- Διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της ONE που αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για τη δημιουργία ανάπτυξης και θέσεων εργασίας.
- Βελτίωση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης και ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών.⁷⁰

Στόχοι που τέθηκαν σε εθνικό επίπεδο

Για την εφαρμογή των συμφωνημένων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και πολιτικών, στο πλαίσιο της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση οι στόχοι που τέθηκαν αφορούν την αύξηση των ποσοστών απασχόλησης και μείωση της ανεργίας. Την προσαρμογή των συντάξεων, της υγείας και της μακροχρόνιας φροντίδας για να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και να προσφέρουν καινοτόμες λύσεις για τους χαμηλόμισθους.⁷¹

Τέλος, η ΕΕ, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη πρέπει να δημιουργήσει ένα περιβάλλον που θα προασπίσει την καινοτομία, να διατυπώσει επίσης μία μακροπρόθεσμη και συνεκτική ενεργειακή πολιτική και να επιτύχει τη διάθεση περισσότερων πόρων (τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών) στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τις δεξιότητες. Επιπλέον πρέπει να συμβάλει στην

70

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10150_en.htm

71

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10150_en.htm

προώθηση της ανανέωσης του κοινωνικού διαλόγου και να υποστηρίζει τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής αναδιάρθρωσης. Ακόμα να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Το μήνυμα της Επιτροπής είναι επομένως σαφές. Προκειμένου να διατηρήσουμε τις αξίες μας, πρέπει να εκσυγχρονιστούμε και πρέπει να το κάνουμε μαζί.⁷²

7.2 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην παγκοσμιοποίηση (Προστασία της απασχόλησης)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ) έχει σκοπό τη στήριξη των απολυμένων εργαζομένων, κυρίως στις περιφέρειες και στους κλάδους που μειονεκτούν λόγω του ανοίγματος στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Χρηματοδοτείται από δυννητική ετήσια χορήγηση 500 εκατ. ευρώ που προορίζεται για την επαγγελματική επανένταξη των εργαζομένων. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ) στηρίζει την επανένταξη των ευρωπαϊών εργαζομένων που πλήττονται από απολύσεις ως άμεσο αποτέλεσμα των βαθιών μετασχηματισμών στις διεθνείς εμπορικές ανταλλαγές. Αυτή η στήριξη χορηγείται ατομικά και για μικρό χρονικό διάστημα. Μακροπρόθεσμα, τα μέτρα που προβλέπονται από το Ταμείο έχουν στόχο να βοηθήσουν τους απολυμένους εργαζόμενους να βρουν μια νέα απασχόληση και να τη διατηρήσουν.

7.2.1 Κριτήρια παρέμβασης

Για να παρέμβει το ΕΤΠ, ένα κράτος μέλος θα πρέπει να υποβάλλει αίτηση επιδότησης. Η στήριξη μπορεί να χορηγείται στις περιπτώσεις που μεγάλες διαρθρωτικές αλλαγές στη μορφή του παγκόσμιου εμπορίου, προκαλούν σοβαρή οικονομική αναστάτωση σε μία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό μπορεί να σημαίνει σημαντική αύξηση των εισαγωγών, μείωση του μεριδίου αγοράς σε συγκεκριμένο κλάδο ή μετεγκατάσταση επιχειρήσεων σε τρίτες χώρες. Το ΕΤΠ

⁷²

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10150_en.htm

δύναται να παρέμβει επίσης σε περίπτωση που οι απολύσεις προκύπτουν, κατά τρόπο άμεσο και αποδείξιμο, από τη χρηματοπιστωτική κρίση. Η κρίση και η οικονομική αναστάτωση πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα τουλάχιστον 500 απολύσεις σε μία επιχείρηση σε χρονικό διάστημα τεσσάρων μηνών, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων που απολύουν οι προμηθευτές της ή οι παραγωγοί των επόμενων σταδίων του προϊόντος, ή τουλάχιστον 500 απολύσεις σε χρονικό διάστημα εννέα μηνών, σε έναν τομέα σε μία περιφέρεια ή σε δύο όμορες περιφέρειες, στην περίπτωση των αγορών εργασίας περιορισμένων διαστάσεων ή κάτω από εξαιρετικές περιπτώσεις, το ΕΤΠ δύναται να παρέμβει έστω και αν οι προϋποθέσεις παρέμβασης δεν πληρούνται πλήρως, όταν οι απολύσεις έχουν σοβαρή επίπτωση στην τοπική απασχόληση και οικονομία.

Το συνολικό ποσό των συνεισφορών για εξαιρετικές περιστάσεις δεν μπορεί να υπερβαίνει το 15 % του μέγιστου ετήσιου ποσού του ΕΤΠ.

7.2.2 Παρεχόμενες Χρηματοδοτήσεις

Το ΕΤΠ χρηματοδοτεί κατά περιπτώσεις:

- την ενίσχυση για την αναζήτηση θέσης απασχόλησης.
- την εξατομικευμένη αναπροσαρμογή.
- την αξιοποίηση του επιχειρηματικού πνεύματος.
- την ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης.
- τα ειδικά «συμπληρώματα εισοδημάτων από δραστηριότητες» με προσωρινό χαρακτήρα (επιδόματα αναζήτησης θέσης εργασίας, ενισχύσεις για κινητικότητα, ενισχύσεις για κατάρτιση, μέτρα που αποσκοπούν στην παρακίνηση των μειονεκτούντων ή ηλικιωμένων εργαζομένων να παραμείνουν ή να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας κ.λπ.).

Τα παθητικά μέτρα κοινωνικής προστασίας, όπως τα επιδόματα ανεργίας, δεν χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠ.

Ο ετήσιος αριθμός εργαζομένων δικαιούχων του Ταμείου εξαρτάται από διάφορους παράγοντες. Αυτοί μπορεί να είναι οι εξελίξεις της αγοράς εργασίας, ο αριθμός

επιλέξιμων αιτήσεων που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη ή οι διαθέσιμοι δημοσιονομικοί πόροι, παρότι, μέχρι σήμερα, το δυνητικό ετήσιο κεφάλαιο των 500 εκατομμυρίων ευρώ δεν έχει εξαντληθεί. Οι εργαζόμενοι επωφελούνται της ενίσχυσης του ΕΤΠ μέσω των κρατών μελών. Η ενίσχυση δεν διανέμεται στις επιχειρήσεις. Εξάλλου, η διάρκεια παρέμβασης του Ταμείου περιορίζεται σε 24 μήνες από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

Το ΕΤΠ είναι ένα ταμείο αλληλεγγύης προοριζόμενο να αντιμετωπίσει μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης ή κρίσης. Δεν χρηματοδοτεί αναδιάρθρωση επιχειρήσεων ή τομέων δραστηριότητας.

Γενικά, οι επιδράσεις του ανοίγματος των οικονομιών στο διεθνή ανταγωνισμό είναι θετικές. Η παγκοσμιοποίηση τονώνει την ανταγωνιστικότητα και προσφέρει νέες προοπτικές από πλευράς ανάπτυξης και θέσεων απασχόλησης.

Εντούτοις, συγχρόνως, το άνοιγμα αυτό στο παγκόσμιο εμπόριο μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις σε επίπεδο οικονομίας. Η εντατικοποίηση των εμπορικών ροών συνεπάγεται αυξημένο ανταγωνισμό για τα τοπικά, εθνικά και περιφερειακά κοινωνικοοικονομικά συστήματα. Αυτό καθιστά ευάλωτους τους λιγότερο ανταγωνιστικούς τομείς όπου το κόστος προσαρμογής (αναπροσαρμογή του εργατικού δυναμικού και των παραγωγικών δομών) είναι σημαντικό. Από τούτο προκύπτουν κυρίως απώλειες θέσεων εργασίας που ενίοτε είναι μαζικές.⁷³

Εκτός από τα διαρθρωτικά ταμεία ή την ευρωπαϊκή στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση που δίνουν ήδη μια συνολική απάντηση στο επίπεδο της διαχείρισης και της πρόβλεψης των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης, αυτό το ειδικό ταμείο είναι ουσιαστικής σημασίας για να αποτραπεί κάθε κίνδυνος μακροχρόνιας ατομικής φτώχειας.

73

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_agenda/c10150_en.htm

7.3 Κοινωνικός Διάλογος και Συμμετοχή των εργαζομένων

Ο διάλογος με τους κοινωνικούς εταίρους αποτελεί μια από τις βάσεις του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Απόλυτα θεμελιωμένος στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, περικλείει τις συζητήσεις, τις διαβουλεύσεις, τις διαπραγματεύσεις και τις κοινές ενέργειες που αναλαμβάνονται από τις οργανώσεις εκπροσώπησης των κοινωνικών εταίρων. Ο ευρωπαϊκός κοινωνικός διάλογος, που μπορεί να είναι διμερής ή τριμερής, συμπληρώνει τις εθνικές πρακτικές του κοινωνικού διαλόγου που υφίστανται στα περισσότερα κράτη μέλη. Ο διάλογος αυτός βασίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της υπευθυνότητας και της συμμετοχής και αποτελεί το κυριότερο όργανο μέσω του οποίου οι κοινωνικοί εταίροι συμβάλλουν στον καθορισμό των ευρωπαϊκών κοινωνικών προτύπων και διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στη διακυβέρνηση της Ένωσης.⁷⁴

Η Επιτροπή επιθυμεί να ενισχύσει τη διαβούλευση των κοινωνικών εταίρων κατά την εκπόνηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Πράγματι, η διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους είναι υποχρεωτική στον τομέα της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, αλλά προαιρετική όσον αφορά τα τομεακά ζητήματα και τη μεταφορά της ευρωπαϊκής νομοθεσίας σε εθνικό επίπεδο. Η Επιτροπή επιθυμεί να μπορέσει να επεκτείνει αυτή τη διαβούλευση σε όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχουν κοινωνική διάσταση. Επίσης, πρέπει να βελτιώσει τις μεθόδους και τους κανόνες διαβούλευσης.

Επιπλέον, η αποτελεσματικότητα του κοινωνικού διαλόγου συνδέεται με την αντιπροσωπευτικότητα των κοινωνικών εταίρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έτσι, η Επιτροπή ενθαρρύνει τις δράσεις συνεργασίας μεταξύ εθνικών οργανώσεων καθώς και τη βελτίωση της εσωτερικής διακυβέρνησής τους. Επίσης, οι κοινωνικοί εταίροι ενθαρρύνονται να διευρύνουν και να εμπλουτίσουν τον κοινωνικό διάλογο, πολλαπλασιάζοντας τη σύναψη συμφωνιών που πρόκειται να ενσωματωθούν στο ευρωπαϊκό δίκαιο, καθώς επίσης αναπτύσσοντας τις διαδικασίες του τομεακού και του διεπαγγελματικού διαλόγου.

74

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_dialogue/c10716_el.htm

Η Επιτροπή επιπρόσθετα επιθυμεί να αυξήσει την προβολή των αποτελεσμάτων του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου. Έτσι, πρέπει να οργανώσει συναντήσεις σε επίπεδο ΕΕ και στα κράτη μέλη, αλλά επίσης να διαδώσει πληροφορίες χάρη στη δημοσίευση τακτικών εκθέσεων και στη δημιουργία ενός ειδικού δικτυακού τόπου.

Τέλος, η ΕΕ στηρίζει τη βελτίωση του κοινωνικού διαλόγου σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Έτσι, η Επιτροπή προτείνει, συγκεκριμένα, τη βελτίωση της κατάρτισης των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων και των αντιπροσώπων των εθνικών διοικήσεων, την προώθηση του τοπικού κοινωνικού διαλόγου και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.⁷⁵

7.3.1 Η συμβολή του κοινωνικού διαλόγου στην ανάπτυξη και την απασχόληση

Η δράση των κοινωνικών εταίρων συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων ανάπτυξης και απασχόλησης που έχει θέσει η στρατηγική της Λισσαβόνας. Πράγματι, οι στόχοι αυτοί συνδέονται με τη διαχείριση των αλλαγών της οργάνωσης της εργασίας, την κατάρτιση των εργαζομένων, την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και τις πολιτικές για την παράταση του επαγγελματικού βίου.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή οφείλει να αναλύσει και να συγκρίνει την ποιότητα των εργασιακών σχέσεων στα διάφορα κράτη μέλη. Προτείνει, επίσης, τα κράτη μέλη και οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις να στηρίζουν τους κοινωνικούς εταίρους στην εκπόνηση πολιτικών που συνδέονται με τη στρατηγική της Λισσαβόνας.

Επίσης, η παρούσα ανακοίνωση προτείνει τη θέσπιση τριμερούς κοινωνικής συνόδου κορυφής για τη μεγέθυνση και την απασχόληση, στην οποία θα συμμετέχουν η τρόικα των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, ο πρόεδρος της Επιτροπής καθώς και περιορισμένη αντιπροσωπεία των κοινωνικών εταίρων.

⁷⁵

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_dialogue/c10716_el.htm

7.3.2 Κοινωνικός Διάλογος και Διεθνής Συνεργασία

Οι χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ πρέπει να διαρθρώσουν και να ενισχύσουν τις ικανότητες των οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων τους. Ως προς αυτό, οι υποψήφιες χώρες μπορούν να επωφεληθούν από τη συνεργασία με τις ευρωπαϊκές οργανώσεις και από τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις.

Επιπλέον, οι διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου πρέπει να ενθαρρύνονται στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Πράγματι, οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ και των τρίτων χωρών μπορούν να ανταλλάσσουν εμπειρίες και καλές πρακτικές, ιδίως όσον αφορά τις χώρες της ευρωμεσογειακής σύμπραξης, της σύμπραξης της ΕΕ με τη Λατινική Αμερική, με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) καθώς και με τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία.

Τέλος, οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο εμπειρογνομόνων στο πλαίσιο των πολυμερών διαπραγματεύσεων, ιδίως στις διεθνείς οργανώσεις.⁷⁶

7.4 Τριμερής κοινωνική σύνοδος κορυφής για τη μεγέθυνση και την απασχόληση

Η τριμερής κοινωνική σύνοδος κορυφής συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, πριν από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, και θεσμοθετεί τις άτυπες κοινωνικές συνόδους κορυφής που πραγματοποιούνται από τον Δεκέμβριο του 2000. Απαρτίζεται από ανώτατου επιπέδου εκπροσώπους της εκάστοτε προεδρίας του Συμβουλίου, των δύο επόμενων προεδριών, της Επιτροπής και των κοινωνικών εταίρων. Ο στόχος της είναι να εξασφαλίζει μια αποτελεσματική συμμετοχή των

76

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_dialogue/c10716_el.htm

κοινωνικών εταίρων στην εφαρμογή των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών της Ένωσης.⁷⁷

Η τριμερής κοινωνική σύνοδος κορυφής έχει ως καθήκον να εξασφαλίζει, τηρώντας τη συνθήκη και σεβόμενη τις αρμοδιότητες των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας, τη συνεχή συνεννόηση μεταξύ του Συμβουλίου, της Επιτροπής και των κοινωνικών εταίρων. Δίδει στους κοινωνικούς εταίρους τη δυνατότητα να συμβάλλουν, στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου, στις διάφορες συνιστώσες της ολοκληρωμένης οικονομικής και κοινωνικής στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης της διάστασης της αειφόρου ανάπτυξης, όπως αυτή χαράχθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας τον Μάρτιο του 2000.

7.4.1 Σύνθεση

Η σύνοδος κορυφής απαρτίζεται από ανώτατου επιπέδου εκπροσώπους της εκάστοτε προεδρίας του Συμβουλίου, των δύο επόμενων προεδριών, της Επιτροπής και των κοινωνικών εταίρων. Εξασφαλίζεται επίσης η παρουσία των υπουργών των τριών προαναφερομένων προεδριών καθώς και των επιτρόπων που είναι αρμόδιοι για τα θέματα απασχόλησης και κοινωνικών υποθέσεων. Αναλόγως της ημερήσιας διάταξης, είναι δυνατόν να κληθούν να συμμετάσχουν και άλλοι υπουργοί των τριών προεδριών καθώς και άλλοι επίτροποι.

Οι εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων χωρίζονται σε δύο ισοπληθείς αντιπροσωπείες, αποτελούμενες από δέκα αντιπροσώπους των εργαζομένων και δέκα αντιπροσώπους των εργοδοτών. Κάθε αντιπροσωπεία αποτελείται από αντιπροσώπους ευρωπαϊκών διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα ή ειδικότερου χαρακτήρα που εκπροσωπούν τα συμφέροντα του επιβλέποντος και του διοικητικού προσωπικού και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο τεχνικός συντονισμός της αντιπροσωπείας των εργαζομένων αναλαμβάνεται από την ευρωπαϊκή συνομοσπονδία συνδικάτων (CES), της δε

⁷⁷http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_dialogue/c10715_el.htm

αντιπροσωπείας των εργοδοτών από την ένωση των συνομοσπονδιών της βιομηχανίας και των εργοδοτών της Ευρώπης (UNICE). Η CES και η UNICE εξασφαλίζουν ότι, στις εισηγήσεις τους, λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι γνώμες που έχουν εκφρασθεί από το σύνολο των ειδικών και τομεακών οργανώσεων και περιλαμβάνουν στις αντιπροσωπείες τους, αναλόγως των περιπτώσεων, εκπροσώπους ορισμένων εξ αυτών.

Την ημερήσια διάταξη της συνόδου κορυφής καθορίζουν από κοινού η προεδρία του Συμβουλίου, η Επιτροπή και οι διεπαγγελματικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών που συμμετέχουν στις εργασίες της συνόδου κορυφής κατά τις προπαρασκευαστικές συνεδριάσεις. Όσον αφορά τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, διεξάγεται συζήτηση στο πλαίσιο του Συμβουλίου με τη σύνθεση «Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές».

Τη γραμματεία της συνόδου κορυφής εξασφαλίζει η Επιτροπή, η οποία μεριμνά ιδίως για την έγκαιρη διανομή των εγγράφων. Για την προετοιμασία και τη διοργάνωση των συνεδριάσεων, η γραμματεία της συνόδου κορυφής φροντίζει να γίνουν οι κατάλληλες επαφές με τη CES και την UNICE, οι οποίες είναι υπεύθυνες για το συντονισμό των αντίστοιχων αντιπροσωπειών τους.

Η σύνοδος κορυφής συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά κατ' έτος. Μία συνεδρίαση πρέπει να πραγματοποιείται πριν από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Την προεδρία της συνόδου κορυφής αναλαμβάνει από κοινού ο πρόεδρος του Συμβουλίου και ο πρόεδρος της Επιτροπής. Τις συνεδριάσεις της συνόδου κορυφής συγκαλούν οι συμπροεδρεύοντες, με δική τους πρωτοβουλία, σε συνεννόηση με τους κοινωνικούς εταίρους.⁷⁸

78

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_dialogue/c10715_el.htm

7.4.2 Θεσμοθέτηση των άτυπων κοινωνικών συνόδων κορυφής

Η μόνιμη επιτροπή απασχόλησης συστάθηκε με απόφαση του Δεκεμβρίου 1970, που αναθεωρήθηκε το 1999. Η εν λόγω επιτροπή αναμενόταν να επιτρέψει στους κοινωνικούς εταίρους να συμπράττουν στην υλοποίηση της συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση, την οποία χάραξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου τον Νοέμβριο του 1997.

Στην κοινή τους εισήγηση προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάκεν, τον Δεκέμβριο του 2001, οι κοινωνικοί εταίροι επισήμαναν ότι η μόνιμη επιτροπή απασχόλησης δεν είχε οδηγήσει σε παρόμοια ολοκλήρωση των συνεννοήσεων και ότι δεν ανταποκρινόταν στις ανάγκες για συνοχή και συνέργια μεταξύ των διαφόρων διαδικασιών στις οποίες αυτοί συμμετέχουν. Πρότειναν, επομένως, ότι θα πρέπει να καταργηθεί και ότι θα πρέπει να θεσπισθεί μια νέα μορφή τριμερών διαβουλεύσεων. Στην ίδια κοινή εισήγηση οι κοινωνικοί εταίροι πρότειναν την τυπική θεσμοθέτηση των συναντήσεών τους με την τρόικα σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων (προηγούμενη, τρέχουσα και επόμενη προεδρία) και με την Επιτροπή, οι οποίες διεξάγονται από το 1997 στα πλαίσια της διαδικασίας του Λουξεμβούργου, την παραμονή των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάκεν σημείωσε τη βούληση των κοινωνικών εταίρων να αναπτύξουν και να αρθρώσουν καλύτερα το διάλογο για τις διάφορες πτυχές της στρατηγικής της Λισσαβόνας και συμφωνήθηκε ότι, εφεξής, πριν από κάθε εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, θα διεξάγεται τέτοια κοινωνική σύνοδος κορυφής. Η παρούσα απόφαση υλοποιεί την απόφαση του Λάκεν και θέτει τέλος στις δραστηριότητες της μόνιμης επιτροπής απασχόλησης, η οποία καταργείται.⁷⁹

79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Γενικά Συμπεράσματα

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ανεργία είναι η κατάσταση ενός ατόμου, που, ενώ είναι ικανό, πρόθυμο και διαθέσιμο να απασχοληθεί, δεν δύναται να βρει εργασία. Εκτός από μακροοικονομικό αποτελεί και κοινωνικό φαινόμενο που επηρεάζει τις δομές τόσο της αγοράς όσο και της κοινωνίας γενικότερα. Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, παρουσιάστηκαν οι τάσεις, οι συνιστώσες που επηρεάζουν το μέγεθος της ανεργίας στον ευρωπαϊκό χώρο και οι ενέργειες που έχουν ληφθεί και λαμβάνονται με σκοπό την καταπολέμησή της σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συμπερασματικά προκύπτει ότι ο τρόπος εργασίας και διαβίωσης των ευρωπαίων πολιτών μεταβάλλεται ραγδαία. Μπορούν να επισημανθούν τέσσερις κύριοι λόγοι: η ευρωπαϊκή και η διεθνής οικονομική ολοκλήρωση, η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, ιδίως στους τομείς της πληροφόρησης και της επικοινωνίας, η δημογραφική γήρανση των ευρωπαϊκών κοινωνιών, σε συνδυασμό με τα, ακόμη, σχετικά χαμηλά μέσα ποσοστά απασχόλησης και την υψηλή μακροχρόνια ανεργία, που θέτουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και η ανάπτυξη «κατακερματισμένων» αγορών εργασίας σε πολλές χώρες, όπου συνυπάρχουν εργαζόμενοι με σχετική προστασία και χωρίς προστασία.⁸⁰

Συνολικά, η παγκοσμιοποίηση είναι επωφελής για τη μεγέθυνση και την απασχόληση, όμως η αλλαγή που επιφέρει απαιτεί άμεσες αντιδράσεις από τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους. Η απασχόληση σημειώνει αύξηση στην ΕΕ και η ανεργία μειώνεται σταθερά. Υπάρχουν θετικές εξελίξεις που μπορούν να αξιοποιηθούν, παρ' ότι υπάρχουν ακόμη εκατομμύρια άνεργοι στην ΕΕ (2007) και ότι οι ευρωπαϊκές οικονομίες χρειάζονται ακόμη αναδιάρθρωση. Η προσαρμογή απαιτεί μια πιο ευέλικτη αγορά εργασίας, συνδυασμένη με επίπεδα ασφάλειας που θα

⁸⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0359:FIN:EL:HTML>

καλύπτουν τις νέες ανάγκες των εργοδοτών και των εργαζομένων ταυτόχρονα. Η Ευρώπη πρέπει να δημιουργήσει περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, να διαχειριστεί την αλλαγή και τους νέους κοινωνικούς κινδύνους. Πρέπει να μειώσει τις κατακερματισμένες αγορές εργασίας και την επισφαλή απασχόληση και να προωθήσει τη βιώσιμη ολοκλήρωση και σώρευση δεξιοτήτων. Οι γυναίκες, οι νέοι και οι μετανάστες αποτελούν ήδη την πλειοψηφία των «εξωτερικών» της αγοράς εργασίας και οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν μια σειρά δυσκολιών όσον αφορά τη διατήρηση ή την ανεύρεση θέσης εργασίας. Ακόμη και τα άτομα με συμβάσεις αορίστου χρόνου μπορεί να αισθάνονται ότι απειλούνται, διότι σε περίπτωση απόλυσης αντιμετωπίζουν τις ίδιες δυσκολίες όσον αφορά τη μετακίνησή τους σε θέσεις εργασίας καλής ποιότητας.

Για να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισαβόνας για περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, χρειάζονται νέες μορφές ευελιξίας και ασφάλειας τόσο για τους πολίτες και τις εταιρείες όσο και για τα κράτη μέλη και την Ένωση. Οι πολίτες χρειάζονται περισσότερο ασφαλή απασχόληση και λιγότερο ασφαλείς θέσεις εργασίας, αφού λιγότεροι είναι αυτοί που έχουν την ίδια θέση εργασίας για όλη τους τη ζωή. Οι εταιρείες, ειδικά οι ΜΜΕ, πρέπει να μπορούν να προσαρμόζουν το εργατικό τους δυναμικό στις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες. Πρέπει να είναι σε θέση να προσλαμβάνουν προσωπικό με καλύτερη αντιστοιχία δεξιοτήτων, που θα είναι πιο παραγωγικό και προσαρμόσιμο, οδηγώντας έτσι σε μεγαλύτερη καινοτομία και ανταγωνιστικότητα. Ωστόσο, η Ευρώπη δεν προσαρμόζεται τόσο καλά όσο θα μπορούσε στις πιέσεις που δέχεται η οικονομία της. Αυτό μπορεί να αυξήσει τις ανησυχίες που συνδέονται με την εξωτερική ανάθεση και τη μετεγκατάσταση και να αυξήσει τις εισοδηματικές ανισότητες και τις διαφορές ανάμεσα στους ειδικευμένους και τους ανειδίκευτους εργαζομένους. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της πρέπει να σημειώσουν περαιτέρω πρόοδο στη δημιουργία μιας δυναμικής, επιτυχημένης οικονομίας της γνώσης, με την πιο ομοιόμορφη κατανομή των οφελών της ευημερίας στην κοινωνία. Πρέπει να υπάρχουν περισσότεροι κερδισμένοι από τη διαδικασία της αλλαγής και περισσότερες ευκαιρίες ανόδου. Πρέπει περισσότεροι «μη έχοντες» να μεταβληθούν σε «έχοντες».

Οι ευρωπαίοι πολίτες αναγνωρίζουν την ανάγκη προσαρμογής και αλλαγής. Το 76% των Ευρωπαίων συμφωνούν ότι η απασχόληση στον ίδιο εργοδότη για όλη την

επαγγελματική τους ζωή αποτελεί παρελθόν. Το 76% θεωρεί επίσης ότι η ικανότητα μετακίνησης από μια θέση εργασίας σε άλλη είναι ένα χρήσιμο εφόδιο για την ανεύρεση απασχόλησης σήμερα. Το 72% των πολιτών δηλώνει ότι οι συμβάσεις εργασίας πρέπει να γίνουν πιο ευέλικτες για να ενθαρρύνεται η δημιουργία θέσεων εργασίας. Τέλος, το 88% των πολιτών δηλώνει ότι η τακτική κατάρτιση βελτιώνει τις δυνατότητες απασχόλησης του ατόμου.

Η συνολική πολιτική απάντηση της ΕΕ στις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της παγκοσμιοποίησης είναι η ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη να αναπτύξουν «συστηματικότερα στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων συνολικές στρατηγικές πολιτικής για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων». Η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους, καλείται να «διερευνήσει τη διαμόρφωση μιας δέσμης κοινών αρχών για τη "flexicurity"», ως χρήσιμο σημείο αναφοράς για την επίτευξη περισσότερο ανοιχτών και υπεύθυνων αγορών εργασίας και πιο παραγωγικών χώρων εργασίας.⁸¹

⁸¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0359:FIN:EL:HTML>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κεφάλαιο 1

- Begg, D., Fischer, S., Dornbusch, R., *Εισαγωγή στην Οικονομική*, εκδόσεις Κριτική, 1998.
- Αγαπητός Γ., *Οικονομικό Λεξικό*, Έκδοση 1η, Αθήνα 2002.
- Πουρναράκης, Ε., *Μακροοικονομία*, Τόμος 1ος, εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα 1995.
- Πουρναράκης, Δ.Ε., *Εισαγωγή στην οικονομική- Μακροοικονομία*, Τόμος 1 εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα 2004.

Κεφάλαιο 2

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης - europa.eu

Eurostat Newsrelease euroindicators 1/03/2012

- Κατσανέβας, Θ., Λιβανός, Η., *Η πορεία και τα αίτια της ανεργίας στην Ελλάδα*, εκδόσεις Λιβανός, Αθήνα, 2002.
- Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ. Ετήσια Έκθεση 2011: Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση.
- *Δελτίο Τύπου ΕΛ.ΣΤΑΤ. Γ' Τρίμηνο του 2011.*

Κεφάλαιο 3

- *Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης - europa.eu*
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=656>

Κεφάλαιο 4

Council Decision *2010/707/EU* of 21 October 2010 on guidelines for the employment policies of the Member States [Official Journal L of 24.11.2010].

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/em0021_en.htm

■ <http://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0359:FIN:EL:HTML>

Κεφάλαιο 5

■ <http://www.enic-naric.net/index.aspx?s=n&r=g&d=about>

http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/structural_cohesion_fund_el.htm

■ http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/g24232_el.htm

<http://www.enic-naric.net/index.aspx>

http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/living_and_working_in_the_internal_market/c11077_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c11332_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/community_employment_policies/c10205_el.htm

Κεφάλαιο 6

■ *Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Βρυξέλλες, 16.12.2008.*

http://ec.europa.eu/europe2020/reaching-the-goals/targets/index_el.htm

Κεφάλαιο 7

 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0359:FIN:EL:HTM>
L